

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIV. évfolyam • 2009. június

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Minőségért biztosabb a támogatás

Puritán, családias körülmények között írt alá együttműködési megállapodást az FVM államtitkári tanácsstermében *Sírman Ferenc* agrárgazdasági államtitkár és *Pethő József*, az OEE elnöke.

A megállapodásban az erdészeti erdei iskolák minősítéséről van szó.

„Az együttműködés célja az erdészeti erdei iskolák minősítési eljárásainak lefolytatása annak érdekében, hogy ezzel az erdészeti erdei iskola szolgáltatók részére nemzeti hatáskörben nyújtható erdészeti támogatások egységes elvek alapján történő igénybevételét elősegítse.”

„Jelenleg egy olyan támogatási rendlettervezet jóváhagyása van folyamatban, amely a következő években alapjául szolgál ennek a tevékenységnek. A támogatásra a jövőben csak azok az erdőgazdálkodók által fenntartott erdei iskolák válnak jogosulttá, ahol színvonalas erdőpedagógiai nevelőmunka folyik, és ehhez a szükséges infrastrukturális feltételek is adottak.”

Kívánjuk, hogy minél előbb sikerüljön a minősítés, és hogy legyen elegendő forrás a pályázatokhoz.

Pápai Gábor

Új ERTI főigazgatót nevezett ki a miniszter

2009. március 5-ével *Gráf József* földművelési és vidékfejlesztési miniszter *dr. Borovics Attilát*, az ERTI Nemesítési Osztályának vezetőjét, sárvári állomásvezetőt nevezte ki öt évre az Erdészeti Tudományos Intézet élére.

Az Erdészeti Tudományos Intézet Tanácsának március 12-i rendkívüli ülésén jelentették be a főigazgató-váltást. *Dr. Fülbrer Ernő* eddigi főigazgató három cikluson, több mint 15 éven át vezette a kutatóintézetet. Leköszönő beszédében elmondta, hogy nagy erőfeszítések árán sikerült megőrizni az intézmény önállóságát, és fenntartani működőképességét, amely egy ilyen átalakuló gazdasági és társadalmi helyzetben komoly kihívás volt. Véleménye szerint az erdészeti kutatás célja a jövőben is a hazai erdőgazdálkodás támogatása és az erdő fontos szerepének közvetítése a társadalom felé.

Az FVM által januárban kiírt főigazgatói pályázat nyertese dr. Borovics Attila, aki 15 éve az ERTI kutatója. Jól ismeri az intézet nehézségeit, de lát olyan kitörési pontokat, amelyekre alapozva az ERTI a jövőben biztosabb talajon állhat, és kivívhatja a szakma támogatását. Bemutató előadásában olyan versenyképes témakörök művelését tűzte ki célul, mint a bioenergetika és az ezzel kapcsolatos növedék- és szén-dioxid-tartalom vizsgálatok, a klímaváltozás hatása a határtermőhelyek erdőfelújításaira, a tartamkísérletek folytatása és a hazai erdészeti nemesítés folytatása. Optimizmusát fejezte ki, hogy ezekhez a feladatokhoz sikerül megnyernie a szakma támogatását, a kutatásokhoz szükséges anyagi háttér biztosítható lesz, és egy összekovácsolt, egységes szellemiségű kutató csapat minőségi munkát végezve meg tud felelni az új kihívásoknak.

(www.oee.hu)

A harmadik oldal

„MNV Zrt.
Tátrai Miklós úr
vezérigazgató

Tisztelt Vezérigazgató Úr!

Az Országos Erdészeti Egyesület nagyra értékelte 2008. év elején, hogy közvetlenül a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. megalakulása után véleményyt cseréltettünk a magyar állami erdőgazdálkodás jövőjéről. Akkor abban is megállapodtunk, hogy ha az ágazat működését befolyásoló intézkedésekre kerül sor, álláspontjainkat egyeztetjük, ill. kölcsönösen tájékoztatjuk egymást. Úgy ítélem meg, hogy ez az idő elérkezett. Az államerdészet területén betekét óta zavart keltő hírek sorjáznak, mindenekelőtt erdőgazdasági vezetői helyek betöltése kapcsán.

Tisztelt Vezérigazgató Úr!

Engedje meg, hogy nagyon rövid, az elnöki felelősségből eredő véleményemet közvetítsem Ön felé azzal, hogy segítsen felelősségteljes munkájában. Ez a vélemény részemről egy fontos, megmásíthatatlan alapelvből táplálkozik. Sem a magyar nemzet, de a magyar erdészet sem engedheti meg – napjainkban végképp nem –, hogy ne a legkvalitíváltabb, a legrátermettebb egyének kerüljenek vezetői pozícióba. Az erdészszakma legfelsőbb szintjein minimális elvárás, hogy a kiválasztott személy az erdőmérnöki oklevél birtokában legyen, melyet a klasszikus erdőmérnök-képzés során a NYME Erdőmérnöki Karán szerzett. Az OEE ezt a szakmai integráló erőt oly fontosnak tartotta-tartja, hogy 2008. év során mindent megtett annak érdekében, hogy ezen oktatási formát a bolognai képzés se törlessze meg. (Úgy tűnik ezen törekvésünk is jól zárul.)

Tisztelt Vezérigazgató Úr!

Tudom, a személykiválasztásnál lebet a legnagyobbat tévedni, amely mindig súlyos következményekkel is jár. A fenti véleményemmel remélem erősítettem és segítettem Önt, hogy bizonyos gátak ne akadályozzák a helyes döntés meghozatalában – azaz az állami erdőgazdaságok első számú vezetői helyén követelje meg az okleveles erdőmérnöki diplomát.

Budapest, 2009. május 4.

Tisztelettel:

Dr. Pető József
OEE elnök

Tartalom

Faragó Zoltán: (valamennyi interjú készítője) Vándorgyűlés – 2009	162
Selmecbánya, a Vándorgyűlés fő helyszíne	163
Dr. Somogyi Zoltán: Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz: hogyan fogjunk hozzá?	164
Vándorgyűlés egy kis időutazással	167
Selmec-Bélabánya szabad királyi város erdészete	168
A Nemzeti Erdészeti Központ Szlovákiában	172
Dr. Kobán István: A 'Pannonia' nyár ültetvényszerű termesztésének értékelése a kelet-szlovákiai síkságon	173
Szabó Lajos: Muzsikál az Erdő 2009	175
Katona Krisztián, Szemethy László, Arsalan Emami Kboyi, Terbes Attila, Ruff János: Mit ér egy lék a szarvasnak? A királyréti átalakító üzemmód első évi tapasztalatai	176
Solymos Rezső akadémikus 80 éves	178
Kristó Lászlóné: Vadas Jenő Kupa – 2009, Mátrafüred	180
Dr. Szabó Ilona: A mézgás éger kórokozói	182
Keresztes György: Helyi csoport ülésezett Dabason	185
Andrés Pál: 2009 – a kék vércse és a vetési varjú védelmének éve	186
MEGOSZ híradó	187
Túravezetések Selmecen és a Börzsönyben	191
Ünnepi ülés és baráti találkozó Szentantiban	191
A szentantali Koháry-Coburg kastély	192
Az Akadémia napjainkban	193
Wagner Tibor: Az erdőfeltárás úttörője: Jáhn Ferenc	194
Asztalos István, Szabó Nándor, Mibók István: „...néhányan jártunk egyszer az MVH-nál...”,	196
Luzsi József: Bántó, mert igazságtalan	197
Egyesületi hírek	198
Bakó Csaba, Haraszti Gyula: Vadgazdálkodás a nyugati végeken	199

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLIV. évfolyam 6. szám (június)

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Puskás Lajos, Sárvári János.

SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon: 201 62 93, fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: DR. PETHŐ JÓZSEF elnök

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2009. június 3.

ISSN 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Abádszalóki sziki tölgyes. Fotó: Pápai Gábor

Vándorgyűlés – 2009

Az Országos Erdészeti Egyesület ez évi vándorgyűlését az Ipoly Erdő Zrt. munkatársai szervezik, a helyszínek tekintetében páratlan módon, az első napon Selmecbányán, a második napon Nógrádban.

A sorrendben 140. rendezvény házigazdasága így némileg megoszlik – a gondosan megtervezett és szétosztott feladatok végrehajtása sok munkát, szoros együttműködést igényelt a szlovákiai erdészeti vezetőkkel és a sikeres megvalósítás érdekében kulcsfigurának számító személyekkel.

A szervező Ipoly Erdő Zrt., illetve a vándorgyűlés részleteinek rövid bemutatására, Kiss Lászlót, a balassagyarmati székhelyű erdőgazdaság vezérigazgatóját kértük fel.

– Az Ipoly Erdő Zrt. 64 ezer hektár területen gazdálkodik. Ez felőleli Nógrád megye teljes területét és Pest megye egy részét. A cseres-kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános-tölgyesek és a középhegységi bükkösök képezik a fontosabb erdőtársulásokat, emellett meghatározó az akác térfoglalása. Az élőfa-készlet meghaladja a 13 millió bruttó köbmétert. Évente mintegy 150 ezer nettó köbméter faanyagot termelünk ki, ennek nagy része sarangolt választék.

Az erdőfelújítás és a hozzá kapcsolódó munkák összes területe eléri az évi háromezer hektárt. A cégünk által kezelt erdők 57 százaléka áll természetvédelmi oltalom alatt, a Börzsöny térségében például 25 ezer hektáryi, társaságunk kezelésében lévő erdő esik a Duna-Ipoly Nemzeti Park működési területére.

Az adottságokból következően gazdálkodásunkat a természetszerű erdőállományok természetes felújítása határozza meg. Alapvető szempont, hogy az erdőgazdálkodás minden munkaműveletét a lehető legkisebb környezeti terheléssel, emellett gazdaságosan és hatékonyan végezzük el. Kiemelt feladatunk a közcélú erdőkezelés, az erdők közjóléti szolgáltatásainak és a környezeti nevelés lehetőségeinek fejlesztése.

– *Kérem, mutassa be a cég vadgazdálkodásának főbb jellemzőit!*

– Az Ipoly Erdő Zrt. 52 ezer hektáron folytat vadgazdálkodást, évente mint-

egy háromezer nagyvad kerül terítékre. Öt vadaskertünk áll a bérvadászok rendelkezésére. Az ágazat eredményes működtetése mellett arra törekszünk, hogy a fenntartott nagyvadállomány ne legyen gátja a sikeres erdőfelújításnak. Vadászházaink vendégházként is üzemelnek, egész évben várják a pihenni vágyókat.

– *Hogyan jött az ötlet, hogy a határ két oldalán legyen a 140. vándorgyűlés?*

– Cégünk székhelye, Balassagyarmat határváros. A közeli szlovákiai erdészekkel több évtizedes, gyümölcsöző együttműködést folytatunk. Eddig is rendszeresen látogattuk egymást – üzleti ügyekben is, egymás rendezvényein való részvétel céljából is. Selmecbánya hagyományos megközelítési útvonala Magyarországra felől Balassagyarmaton vagy

Parassapusztán keresztül vezet. Így a híres Alma Maternek 111 éven át othont adó, csodálatos város – az erdészeti felsőoktatás bicentenáriumi évében – mint helyszín, valósággal kínálta magát! A szlovákiai kollégákkal könnyen sikerült közös nevezőre jutnunk. A pénteki nyitónapon az ünnepségek, a nevezetességek megtekintése, végül a szentantali rendezvény méltó keretet ad a két évszázados erdészeti felsőoktatásról való megemlékezésnek – akárcsak a másnapi, határon inneni programok.

– *Igen gazdag eseménysorozatot terveznek a vándorgyűlés mindkét napjára.*

– A nyitó ünnepség Selmecbánya központjában, a Szentháromság téren lesz, a résztvevők a magyarországi szálláshelyükről autóbusszal jutnak el ide. A köszöntők, az ünnepi beszédek és a Zsembery-ház falán az új, háromnyelvű emléktábla leleplezése után a résztvevők 16 program közül választhatnak.

– *Mik a fontosabb lehetőségek?*

– A teljesség igénye nélkül elmondható, hogy szerepel a programban az akadémia egykori épületeinek megtekintése a botanikus kerttel és a professzordűlővel, megtekinthetjük a bányászati emlékhelyeket, bejárhatjuk a város nevezetességeit, a templomokat, a Kálváriát, az Ó- és az Újvárat, az Arany utcát. Szerepel a programban Selmecbánya panorámájának felfedezése Csontváry híres festménye alapján, a Paradicsom hegyről. A kirándulások között lehetőség nyílik a Szitnya megmászására, a kisiblyei és a repistyei tanulmányi erdő megtekintésére.

Délután Szentantiban folytatódik a program, immár zárt kapuk mögött. A Koháry-Coburg-kastély udvaránál méltóbb helyszínt nehéz lett volna az alkalomra találni! Itt az ünnepi köszöntők és beszédek után megemlékezünk az elhunyt kollégákról, sor kerül a díjak, az oklevelek és a vándorzászló átadására. Este baráti találkozó, kultúrműsor, vacsora zárja a napot, de a kastélymúzeum kiállításai is nyitva lesznek a vendégek előtt.

– *Melyek a második nap főbb rendezvényei?*

– Terepi és kulturális programok várják a vendégeket. A nagymarosi erdészetben *Kittenberger Kálmánra* és *Nemky Ernőre* emlékeznek, lesz erdei

séta a híres Rózsakunyhó környékén, kirándulás kisvasúton Királyrétre, izelítő a száralak gazdaságból, József főherceg emléktúra Királyházára... Kemencén a tanösvény bejárása, vasutazás és erdészettörténeti ismertető várja a vendégeket. Diósjenőn a börzsönyi vörösfenyves bükkösöket mutatjuk be és innen indul a túra a Magas-Börzsönybe is.

– *Mik a cserbáti programok?*

– Írók és erdészek nyomában címmel a vendégek a Palócföld nevezetességeivel ismerkedhetnek, és lesz vezetett városnézés Vác barokk emlékeinek megtekintésére is.

Mit lehet fentiekhez hozzátenni? A többi már az égiesen múlik, amit ember megtehetett, azon az Ipoly Erdő Zrt. munkatársai e sorok nyomdába adásakor már túl voltak...

Faragó Zoltán
újságíró

Selmecbánya, a Vándor- gyűlés fő helyszíne

(Interjú Pavol Balzanka polgármesterrel)

Selmecbánya és persze az Akadémia története az erdészek előtt jól ismert, ez egyfajta szakmai kötelességnek is felfogható. A modern város helyzetével azonban elég kevesen vannak tisztában, így Pavol Balzanka polgármestert arra kértük, hogy mutassa be városát.

– Selmecbánya szülötte vagyok és az első ciklust töltöttem a város élén – mondta el magáról előljárójában *Pavol Balzanka*. – Szlovákia egyik legfiatalabb városi polgármestere vagyok, az ország legöregebb, egyben legszebb településén!

Amint az ismert, Selmecbánya óvárosa szerepel az UNESCO világörökségek listáján. A történelmi és a kulturális hagyományokat, a műemlékek kezelését, a természeti környezet megővését nem könnyű összehangolni a modern kor igényeivel és a működőképesség megőrzésével. A város aranykora a XVII-XVIII. századra esett, ez közismert. Az már kevésbé, hogy 1989 körül, az átalakulás időszakában, városunk nagyon sok nehézséggel találta szemben magát. Megszűnt Európa első dohánygyára, korábban jelentős textiliparunk leépült, a foglalkoztatás olyan szociális válságot okozott akkor, hogy a mai napig kihát a város életére.

Az is közismert, hogy régen a török a természeti adottságok miatt nem bírt a bányavárosokkal, mert hegyek veszik körül ezt a területet. Ami a középkorban legfőbb előnyünk volt, az napjainkra első számú hátrányunkká vált, hiszen az infrastruktúra és a közlekedés fejlesztését a domborzati adottságok erősen megnehezítik. Most azon vagyunk, hogy ezt a hátrányt előnyünkre fordítsuk, hiszen ez az elszigeteltség egyfajta előnyt jelent már túlszűfolt világunkban, különösen a turisztika területén. Selmecen jelenleg 10 500-an élnek, az idegenforgalomnak köszönhetően azonban néha úgy érezzük, mintha legalább 70 ezer lakos lenne! Ennek örülhetünk, akárcsak annak, hogy a Garam völgyében vezető autópálya alig húsz kilométerre esik tőlünk, a Hontnémeti felé vezető utat is első osztályúvá minősítették nemrég, tehát a vendégek egyre könnyebben eljuthatnak ide Magyar-

ország felől is. A gazdag idegenforgalmi kínálat a lakosságnak is munkát, megélhetést jelent.

Ami a közeljövő terveit illeti, Selmecbánya egy tájvédelmi körzet közepére esik, a környezet az idegenforgalmi lehetőségek között is fontos szerepet tölt be. Az alapiskolákat fel szeretnénk újítani, valamint a főutca és a régi városközpont teljes felújítását tervezzük, az eredeti állapotok helyreállításával. Ez a munka már megkezdődött, három évig tart és mintegy 2,7 millió euróba kerül. Tervezzük persze az összes, a város tulajdonában lévő épület felújítását, ez reményeink szerint négy-öt évet vesz igénybe. A híres Kálvária felújítása is zajlik.

– *Selmecbánya óvárosában sehol nem látni léghébekeket...*

– A föld alatt vannak a villanyvezetékek! Egyébként azon dolgozunk, hogy „digitális várost” építsünk ki a középkori épületek között, hiszen egy számítógépes szakembernek a mai világban majdnem mindegy, hogy hol él, ha a feltételek adottak, dolgozni bárhol tud. Fiatalkorunkat szeretnénk ezzel Selmecre csábítani, városunk környezete ugyanis páratlan. Ez jelenti az idegenforgalom fejlesztésének fő vonalát is, hiszen a közeljövő tervei között szerepel a 24 tó összekötése egy túra- és bicikliúttal, ami télen sífutópályának is alkalmas. A Hodrus-völgyben ülőfelvonóval működő sípálya működik, ami jelenleg a Magyarország felől érkezők számára a legközelebb eső síparadicsom! A tervek között szerepel

egy Budapestről induló, Szentendrén, Esztergomon, Párkányon át Selmecbányára vezető kerékpárút kiépítése is. Ugyancsak dolgozunk azon, hogy Budapestről Vácon és Ipolyságon keresztül közvetlen buszjáratot indítunk. Az idegenforgalmat kulturális rendezvényeinkkel tudjuk erősíteni. Szlovákiában egyébként épp' mi rendezzük a legtöbb ilyen jellegű fesztivált. Persze éppen ezért hiányzik egy nagy kultúrház, amit a jövőben szeretnénk felépíteni.

– *Magyar városokkal vannak kapcsolataik?*

– Sopron a testvérvárosunk, mellette Miskolccal, Dunaújvárossal, Váccal és Székesfehérvárral működünk együtt. Reméljük, hogy az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlése látogatottságunk növelését eredményezi, munkatársaink mindent elkövetnek, hogy méltó helyet adjunk a rendezvénynek. Városunk népszerűségére jellemző, hogy a Szlovákiában turnézó Alphaville együttes tagjai a pihenőnapjukat nálunk töltötték, de mi rendezzük a szlovákiai egyetemek rektorainak találkozóját, konferenciákat szerveznek Selmecre a pozsonyi minisztériumok képviselői, az erdészek, a kohászok, a bányászok, a diplomaták, az akadémikusok is. Reméljük, hogy az idegenforgalomnak köszönhető népszerűségünk sikeres üzleti történetet is eredményez...

– *A várost bányavendég keresi fel évente?*

– A regisztrált látogatók száma 250 ezer, de ennél jóval több lehet, hiszen nem jelentkezik be mindenki az idegenforgalmi nyilvántartásba. Amennyiben sikerül a fejlesztéseket megvalósítanunk, remélhető, hogy a jövőben akár egymillió turistát is fogadhatunk Selmecbányán – mondta végül a polgármester úr.

Faragó Zoltán

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz: hogyan fogjunk hozzá?

A Lapok korábbi számaiban több cikk is foglalkozott a klímaváltozás különböző aspektusaival. Ha egy objektív szemlélő elolvassa ezeket a cikkeket, az egymással egyező vélemények mellett több, egymástól meglehetősen különböző elképzeléssel találkozhat. Az egyik legkiáltóbb eltérés a vélemények között az, hogy míg egyesek elfogadják azt az állítást, hogy van klímaváltozás, mások „klímavészbiznisz”-ről „rögeszmés téveszméről” írnak. A vélemény-kavalkád ugyanakkor adós marad jónéhány válasszal olyan kérdésekre, hogy hogyan is kezelje a klímaváltozást az erdőgazdálkodás? Ebben a cikkben azt foglaljuk össze, hogy egy kutató szemszögéből nézve, az eddig kifejtett vélemények egy részét továbbgondolva, jelenleg melyek az erdőgazdálkodásnak a klímaváltozással összefüggő legfőbb, immár egyre sürgetőbb kihívásai.

Van-e klímaváltozás vagy nincs?

Határozottan úgy gondoljuk, hogy a felmelegedés nem „tabu”, amiről nem szoktak, és nem szabad beszélni, hanem évtizedek óta ismert, ma a világon már nemigen vitatott tény. Érdekes, hogy e tényt még 2009-ben sem fogadja el mindenki, és „globálhisztériának” minősíti. Hiába a meteorológusok hőmérői, de ezen túlmenően a sarki jég, a hó és a gleccserek jegének rendkívül gyors olvadása, és sok-sok biológiai – köztük erdei – megfigyelés. Szerencsére a klímaváltozás egyes jelenségeit már nemcsak kutatók figyelhetik meg, de felfigyelnek rájuk gyakorlati szakemberek – amit jól szemléltet *Takács Lászlónak* az előző számban megjelent kitűnő cikke.

A klímaváltozás jelenségét igazoló sok érv és tény mellett megjelenő, az objektivitástól távol álló, a tények helyett álló minősítések könnyen magukkal ragadhatnak egyes olvasókat – így hát fel kell tennünk azt a kérdést, hogy minek, kinek, és mi alapján higgyen az olvasó? Az erre a kérdésre adott válasz alapvető fontosságú abból a szempontból, hogy mindent csináljunk úgy, mint eddig,

vagy esetleg kezdjünk el felkészülni valami olyanra, amiről – mivelhogy a jövőbe pontosan nem lát senki – valóban nem tudunk, mert nem tudhatunk mindent, de egyre jobban sejtjük, hogy nagyon kellemetlen is lehet.

Valószínűleg az a helyes, ha a minősítések helyett jobban figyelünk a tényekre. Hogy ezek számát gyarapítsuk, említjük meg, hogy éppen a közelmúltban jelent meg a IUFRO-nak – az erdészkutatók nemzetközi szervezetének – egy máris nagy nemzetközi visszhangot kiváltó, 212 oldalas, több fejezetből álló, s így több szerző-csapat által írt tanulmánya, mely a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás szükségességéről, lehetőségeiről és módjairól szól („Adaptation of forests and people to climate change – A Global Assessment Report”. IUFRO World Series Vol. 22, http://www.iufro.org/download/file/3639/4412/Press_release_-_English.pdf). A tanulmányból csak egyetlen egy gondolatot idézünk itt: „úgy tűnik, a klímaváltozás túl gyorsan halad előre ahhoz, hogy döntéseinket a jövő tudományos eredményei miatt halogassuk. A tudásunkban fennálló bizonytalanságok ellenére a társadalomnak már most meg lehet (és meg is kell) hoznia a megfelelő döntéseket a klímaváltozás akadályozásával, és a hozzá való alkalmazkodással összefüggésben”.

A IUFRO szerzői többek között 104-szer hivatkoznak az IPCC nevű, egyesek által sajátosan és egyértelműen elítélőleg minősített, mások, magukat ithoni szakmai körökben mérvadónak tekintők által pedig ignorált kutatási intézmény legkülönbözőbb jelentéseire. A IUFRO szerzői tehát a jelentés minden második oldalán hivatkoznak a klímaváltozás témakörében nemzetközileg messze legismertebb és legelismertebb, ENSZ szervezetek által működtetett (tehát sok-sok ország által közlelőleg figyelt) IPCC-re, s e szervezet jelentéseire támaszkodva fejtik ki a saját eredményeiket és véleményüket. Vajon az erdészeti kutatókat tömörítő, a szakma túlnyomó többsége által elismert IUFRO (aminek különböző munkacsoportjaiban több százan, vagy inkább több ezren dolgoznak) egy „fantáziára” támaszkodik, vagy fogadjuk el az IPCC és a IUFRO véleményét?

Ennek eldöntése természetesen az olvasó joga. A döntéshez az alábbiak-

ban további támpontokkal kívánunk szolgálni.

Mit hozhat a klímaváltozás?

Igaz bölcsességnek tarthatjuk Takács László azon véleményét, mely szerint „okos ember nem várja meg a bajt, hanem a lehetséges katasztrófa-eseményekre felkészül, mely felkészüléssel enyhítheti a károkat, megelőzi a legragikusabb végkifejletet”. De vajon valóban bajra, lehetséges katasztrófa-eseményekre kell-e felkészülnünk? Leegyszerűsítve, de nem félremagyarázva induljunk ki abból, hogy a meteorológusok túlnyomó többségének (IPCC-n kívül és belül) az a véleménye, hogy ennek az évszázadnak a végére több Celsius-fokkal, legrosszabb esetben akár 6 fokkal is emelkedhet a Föld átlagos felszíni hőmérséklete. Vegyük ennek a felét; ez a 3 fok egyáltalán nem számít alsó becslésnek. Tudjuk emellett, hogy az elmúlt évszázadban hazánkban már több mint 1 fokkal emelkedett az átlaghőmérséklet. Ez a referenciának tekinthető, klímaváltozás előtti időszakhoz képest összesen 4 fokos emelkedés, ami kb. ugyanaz, mintha azt mondanánk, hogy száz év múlva a Kékes-tetőn ugyanolyan hőmérséklet uralkodik majd, mint egy évszázada az Alföldön. De kicsit tovább menve ez azzal is egyenértékű, ha azt mondanánk, hogy az Alföldön már nem is erdős-tyepp klíma, hanem jó esetben mediterrán, kevésbé jó esetben (ill. kevésbé jó talajokon) félsivatagi, vagy inkább sivatagi klíma lesz jellemző nem is olyan sokára.

Potenciálisan ez azt jelenti, hogy az Alföldön – az árterek és talajvizes területek kivételével – sehol nem lesz erdő; a bükk fajaj hazai becslések (*Mátyás Cs. és Czímber K., 2000*) szerint már kisebb hőmérséklet-emelkedés hatására szinte teljesen ki fog pusztulni, de teljesen átrendeződik minden más erdei fajaj „termőhelye” is. Az átrendeződéshez egyes fajok egyes populációi talán többé-kevésbé fognak tudni alkalmazkodni, a többiek azonban – ki tudja, milyen átmeneti betegségeken, folyamatos vagy hirtelen történő tömeges kiszáradásokon keresztül – egyszerűen hazánkban ki fognak pusztulni. „Sebaj, majd jönnek helyettük más fajok” – mondhatják egyesek, de nem, ebben sem reménykedhetünk automatikusan: a klímázó-

¹ Tudományos igazgató, ERTI, Budapest.
A szerző a 2007-ben Nobel-békedíjjal kitüntetett IPCC egyik magyar kutatója.

nák eltolódásának sebessége sokkal gyorsabb, mint a legtöbb faj terjedésének természetes sebessége.

Fontos megismételni, hogy a termőhely „potenciális” átrendeződéséről van szó, és az erdők és fajok átrendeződése térben és időben el fog maradni a termőhely átrendeződésétől. Emellett – ahogyan említettük – 1 fokot már eddig is emelkedett az átlaghőmérséklet, és látszólag „még nem történt semmilyen katasztrófa”. (Itt jegyezzük meg ugyanakkor, hogy a klímaváltozás hatásai jobban mutatkoznak viszont már a boreális erdőkben, ahol a hőmérséklet-emelkedés eddig nagyobb mértékű volt.) Vagyis látszólag nem kell félni, de legalábbis van még időnk. De ismételjük meg még egyszer a másik számot is: kb. egy tölgy-vágásfordulónyi időn belül az átlaghőmérséklet további 3 fokkal emelkedhet. Ez azt jelenti, hogy egy, az idén a GY-T klímátípusban erdősített tölgycesmete a vágáskorát egy erdős-sztyepp klímátípusban éri majd el. Szinte biztos, hogy lesz olyan erdő, amelyik ezt minden további nélkül el fogja viselni –, de ki tudja ma kizárni annak az esélyét, hogy a mostanában erdősített erdők nem fognak tömegesen kipszgulni néhány évtized múlva?

Lejebb még érintjük ezt a témát – előbb azonban nézzük meg azt a kérdést, hogy nem lehet a klímaváltozást leállítani? A válasz: sajnos nem. Ha ugyanis sikerülne is most azonnal beszüntetni minden szén-dioxid-kibocsátást – amit a klímaváltozás kialakulásáért elsősorban, de nem kizárólagosan tesznek felelőssé –, a klímaváltozás akkor is, bár lassabb ütemben, de még hosszú ideig folytatódna tovább. Ezért a kibocsátások csökkentése mellett fontos volna kivonni a levegő fölösleges szén-dioxid-tartalmát. Közismert ugyanakkor, hogy a fák teste a széndioxidnak a fotoszintézis során történő lekötésével alakul ki – adódik hát a kérdés, hogy az erdőket és az erdőgazdálkodást nem lehetne aktívan felhasználni a klímaváltozás hatásainak elkerülésére?

Az erdők szénlekötésének segítségével is akadályozhatjuk a klímaváltozást

Ahhoz, hogy felmérhessük, hogy az erdőknek milyen szerepe lehet a klímaváltozás akadályozásában, meg kell tudjunk becsülni, mennyi szén-dioxidot is kötnek le az erdők. Leegyszerűsítve számoljunk most csak a biomasszával, és a talaj szénnyelését, ill. szénkibocsátását hagyjuk figyelmen kívül. Ahhoz, hogy a biomassza szénelnyelését ki tudjuk számítani, először tudnunk kell, hogy 1 m³ fában

mennyi szén-dioxid van lekötvén. A fának először vegyük csak a föld feletti részét, de abba számítsuk bele minden részét, vagyis a törzset, a kérget és az ágakat is. 1 m³ élőnedves fa szárazanyagának tömege átlagosan 0,586 t, és minden t faanyag létrejöttékor 1,833 t széndioxidot vonnak ki a fák a levegőből. Így 1 m³ élőnedves faanyag keletkezésekor 0,859 t-val csökken a levegő széndioxid-tartalma. Ha még a gyökerekkel is akarunk számolni, akkor ezt az értéket kb. 25%-kal kell növelnünk. Élőfakészletünk és növedékünk minden egyes m³-e tehát, amibe a gyökereket is beleszámítjuk, egyenértékű átlagosan 1,07 t szén-dioxid kivanásával (ha növedékről van szó), ill. kibocsátásával (ha viszont olyan folyamatról van szó, mint pl. a tűzifa égetése, amikor is a korábban a fába beépült szén-dioxid teljes mértékben visszakerül a levegőbe).

Ezek után számítsuk ki a hazai erdők éves szénlekötését. Induljunk ki a növedékből: a hazai erdők éves növedéke kb. 13 millió m³, ami az előbbi számítás eredménye alapján egyenértékű közel 14 millió t szén-dioxiddal. Az erdőben azonban ennyi szén-dioxid nem kötődik le, mert a fák elszáradása – ún. mortalitása – miatt a korábban létrejött faanyag egy része lebomlik, ami széndioxid felszabadulással jár. Ha ide számítjuk az erdőleltározás jelenlegi hibáját is, akkor 2 millió m³ mortalitással kell számolnunk, ami 2,1 millió t szén-dioxiddal egyenértékű. Összességében ezért idáig mintegy 11,8 millió t szén-dioxid elnyelésével számolhatunk.

Azonban ez a szén-dioxid-mennyiség sem marad az erdőben teljes mértékben, mert évente kb. 7 millió m³-t kitermelünk, ami 7,5 millió t szén-dioxidnak felel meg. Ha ezt a kitermelést teljes mértékben azonnali kibocsátásként vesszük számításba (hiszen az erdőt elhagyja ez a mennyiség), akkor az erdők szénmegkötése évi 11,8-7,5=4,3 millió t szén-dioxid. Összehasonlításként: ez csak mintegy huszada az ország teljes, 2007-re becsült széndioxid-kibocsátásának.

Ha azonban – gondolatmenetünket folytatva – nem az erdőről beszélünk, hanem tágabb értelemben az erdőgazdálkodásról és a faiparról együtt, akkor mondhatjuk, hogy a kitermelt 7 millió m³ faanyag csak egy részének, ti. a tűzfának a széntartalma kerül szinte azonnal levegőbe (3,7 millió t szén-dioxid), a többi többé-kevésbé tartósan beépül különböző fatermékekbe. Ezzel így az erdőgazdálkodás és faipar éves szénlekötése kb. 11,8-3,7=8,1 millió t széndioxid.

A számításnak azonban itt még mindig nincs vége. Minden évben – nem szektorunkban, hanem más gazdasági ágazatokban és a lakossági szektorban – elégetünk ugyanis kb. ugyanannyi régi faterméket (papírt, régi bútorokat, lebontott házak faszerkezeteit stb.), mint amennyit egy évben most előállítunk, s ezzel újból nagy mennyiségű széndioxid kerül a levegőbe. Ezzel a fatermelés és fafelhasználás szénegyenlege újból csökken kb. 3,7 millió tonnával, vagyis összesen, a társadalom egészét tekintve marad 4,3 millió t szén-dioxid.

(A teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy innen még egy utolsó lépést tehetünk a szektorunkon kívülre: ha nem energiatermelés céljából égetnénk el a tűzifát, akkor ehelyett fosszilis tüzelőanyagot – olajat, gázt – kellene elégetnünk, ami viszont további több millió t széndioxid levegőbe juttatását eredményezné. A pontos mennyiség meghatározására itt nem térünk ki, csupán azt a következtetést rögzítjük, hogy annak az egyenlege tehát, hogy erdőket is használunk energianyerésre, mindenképpen pozitív.)

Összességében elmondható, hogy a hazai erdők akadályozzák a szén-dioxid üvegház hatása miatt kialakuló klímaváltozást, és évente átlagosan biztosítják mintegy 4,3 millió t szén-dioxid lekötését. Ne felejtjük el azonban, hogy a fenti számításból – elsősorban mivel pontos becsléseink nincsenek – kihagytuk az erdőtalajokból származó szénkibocsátásokat, pedig ezzel is számolni kellene a talaj-előkészítések miatti talajbolygatások és erózió miatt. Végül azt is hozzá kell tennünk, hogy a szénlekötés mértéke csökkenhet, ha több fát termelünk ki az erdőből, és akkor is, ha az erdők egészségi állapota az emelkedő hőmérséklettel esetleg leromlana. Az erdőgazdálkodás saját érdeke is tehát, hogy az erdők szénlekötésének mértékét próbáljuk elkerülni, és emellett azon legyünk, hogy ez a mérték még fokozódjon is.

Fokozzuk a szénelnyelést!

A korábban említett több fokos emelkedés egyesek szerint katasztrófával fenyeget az emberiség számára: lehet, hogy az emberek száma a mostani közel 7 milliárdról – további emelkedés, majd járványok, éhínség, vízhiány és háborúk révén – néhány száz millióra (!) fog csökkenni. Ennek elkerülésére minden gazdasági ágazat minden eszközét be kell vetni, hiszen – általánosítva az ismert mondást – minden generáció annyit ér, amennyit megtett annak érdekében, hogy utódai számára élhető bolygót hagyjon hátra.

Kettőt kiemelve az erdőgazdálkodás lehetőségei közül egyrészt fokoznunk kell az erdők szénlekötését, másrészt csökkentenünk kell a talajok bolygatását. Az előbbi cél elérésének eszközei szinte teljesen megegyeznek a szakmailag helyes erdőgazdálkodással: sűrű, egészséges, jó növekedésű, a termőhelyén álló, mag eredetű erdőket kell létrehozni és fenntartani, a rontott erdőket pedig át kell alakítani. Ezzel garantálható ugyanis a maximális növedék, ill. – erdőtelepítések révén – az, hogy egyre több, növedéket produkáló erdőnk legyen.

A szénlekötésért tett erőfeszítések ellentételezése az erdőgazdálkodás motiválásának lehetséges eszköze

Elvben könnyen megteremthető volna az erdőgazdálkodók motivációja, hiszen – mint ahogyan az már évek óta különböző fórumokon ismertté vált – a lekötött szén-dioxid különböző nemzetközi megállapodások következtében pénzben kifejezhető értékű áru, amit az ún. emisszió-kereskedelemben el lehet adni. Örvendetes, hogy erről a tényről egyre többeket sikerül meggyőzni. **A hazai erdők szénlekötése évente több milliárd Ft bevételt jelenthet.** Az erdőgazdasági szektor számára viszont problémát jelent, hogy ez a bevétel nem közvetlenül az erdőgazdálkodóké, hanem az államkincstárba kerül, és egyáltalán nem evidens, hogy ebből a pénzből akár egyetlen forint is eljut-e az erdőgazdákhoz. Ezért nem elegendő pusztán azt hangoztatni, hogy jó volna már részesedni ebből a forrásból.

Annak a módja sem evidens azonban, hogy mennyit és hogyan részesedjen az erdőgazdálkodás a bevételekből, és hogy hogyan érjük el, hogy a bevételekből ki és mennyit kapjon? Ehhez mindekelőt tudni kell, hogy milyen mechanizmusokon keresztül, milyen „érdemek” alapján és mekkora az erdőgazdálkodás javára írható, és az emisszió-kereskedelemben eladható széndioxid mennyisége. A fenti számításokat részben éppen azért mutattuk be, hogy érzékeljük, elvben többféle mennyiség elszámolása jöhet számításba. Gyakorlatilag azonban – a kereskedelmet szabályozó sokféle nemzetközi rendelet miatt – kizárólag maximum egy adott mennyiséget, mégpedig évente kb. 2 millió t szén-dioxidot lehet értékesíteni. Ennek kb. a fele az 1990. óta az erdészek, valamint a földtulajdonnal rendelkező magánszemélyek által, többnyire állami, ill. EU-támogatással telepített erdőben, a másik fele pedig a többi, jóval régebben telepített, ill. ter-

mészetes úton sokkal korábban létrejött, de a mai formájában az erdőgazdálkodás által fenntartott erdőben keletkezik. Az erdészeknek tehát jelentős, de részleteiben eddig kevésbé megfogalmazott érdeke van a szénlekötésben.

Tény, hogy azt, hogy mekkora ez az érdem, és ezért a bevételből mennyi pénz kellene hogy megillesse az erdőgazdálkodást, nem sikerült eddig az ágazat egyetlen érdekérvényesítő mechanizmusának sem egyértelművé tennie. Az erdőgazdálkodás mintha elment volna egy nem is kis lehetőség: több milliárd Ft bevétel, az erdők fejlesztési lehetőségei mellett.

A pénzre ugyanakkor nagy szükség volna – szintén éppen a klímaváltozás miatt. A klímaváltozási tendenciák ugyanis – akár figyeljük és érzékeljük őket, akár a homokba dugjuk a fejünket – továbbra is zajlanak, mégpedig sok esetben sokkal gyorsabban, mint azt korábban gondolták. Az erdők nemcsak akadályozói a klímaváltozásnak – hanem ahogyan fent már említettük – elszenvedői is egyben a klímaváltozás legkülönbözőbb hatásainak. Térjünk tehát vissza korábbi gondolatmenetünkhöz, és nézzük meg, hogyan alkalmazkodhatunk a változásokhoz?

Segítenünk kell érdeinket, hogy megfelelően tudjanak alkalmazkodni

A cikk elején azzal érveltünk, hogy a klímaváltozás sokkal gyorsabb folyamat, hogysen az erdők tudjanak hozzá alkalmazkodni. Ebből egyenesen adódik az, hogy **aktív segítségre, célzott beavatkozásokra lesz szükség.** Minden ilyen beavatkozás alapelve az kell legyen, hogy fenntartsuk, ill. bővítsük az erdők alkalmazkodóképességének zálogát: az erdők diverzitását annak minden lehetséges formájában és szintjén. Vonatkozik ez mindenekelelt minden fafajra, és a fafajon belüli genetikai változatosságra. A fajon belüli genetikai változatosságot megfelelő szaporítóanyag-gazdálkodással, a tisztítások és gyérítések olyan elvégzésével kell fenntartani, ill. növelni, hogy a faállomány-szerkezet ne homogénebb, hanem éppen ellenkezőleg: lehetőség szerint minél kevésbé egyöntetű legyen.

De gondot kell fordítani arra is, hogy a faállományok fajaj-összetétele egyre változatosabb legyen, az állományok az eddigieknél fokozatosan sokkal elegyesebbek legyenek. Fel kell ugyanis tenni azt a kérdést, hogy vajon biztosak lehetünk-e abban, hogy egy adott állományt

alkotó fajok közül melyik lesz az, amelyik jobban fogja majd tűrni a változó klimatikus viszonyokat? Tudjuk-e, hogy ha egy faállomány egyetlen fajból áll, vajon az a faj mekkora klímaváltozást fog kibírni? Minél hamarabb kezdjük el felkészíteni az erdőket, annál nagyobb eséllyel fognak majd ellenállni a fokozódó hőségnek és szárazságnak.

A fentiekkel azt próbáljuk érzékeltetni, hogy az erdőknek a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásánál számos olyan kérdés van, amelyre nem tudunk könnyen válaszolni. Az alkalmazkodás sokkal bonyolultabb kérdés, mint pl. a fák szénlekötése. Emellett a szénlekötés már most zajló, viszonylag jól számszerűsíthető jelenség, de épp a fentiekben láttuk, hogy az országos szinten megjelenő pénzbevételek miatt a gazdálkodók érdekei – legalábbis egyelőre – nem jeleníthetők meg közvetlenül. Még sokkal inkább igaz ez az alkalmazkodásra: az alkalmazkodást segítő mai beavatkozások eredménye csak évtizedek múlva lesz látható, ezért kérdés, hogy hogyan tehetők érdekeltté a ma erdőgazdálkodói az évtizedekkel későbbi kedvező célállapot megvalósítása érdekében. A mai körülmények között elsősorban az állam felelőssége, hogy rávegye az erdőgazdálkodókat az alkalmazkodásra. Ennek része lehetne éppen azon pénzek egy részének megfelelő átcsoportosítása, amelyek a szénlekötésből származnak.

Ezen túlmenően az erdészeti kutatás felelőssége is óriási, elsősorban pedig az, hogy mielőbb tegye sokkal intenzívebbé a klímaváltozás-kutatásokat a megfelelő megoldások megtalálása érdekében. Nyilvánvaló, hogy folyamatosan monitorozni kell az erdők egészségi állapotát, a klímaváltozás miatt valószínűleg jelentkező újabb és újabb kórokozók és károsítók megjelenését. Monitorozni kell a fák növekedését is, hiszen ezek is indikálhatják az erdők állapotát, és nyomon kell követni az erdők szénlekötésének alakulását. Emellett végül – visszatérve a cikk elején említett 3 fokos hőmérséklet-emelkedésre – intenzíven foglalkozni kell az alkalmazkodás bizonyos kérdéseivel. Ezek közül emeljünk ki itt egyet: a jövőben milyen fajok-politikát alkalmazunk?

Módosítani kell a fajaválasztási gyakorlatunkat

Közismert, hogy az elmúlt évszázadban – erdészeti kutatási eredményekre alapozva – kialakult fajaválasztási gyakorlatunkban a termőhely-típus változat-

ból kiindulva választjuk ki az erdősítésknél alkalmazható fafajokat. Ennek a rendszernek az alkalmazásánál azzal a ki nem mondott feltételezéssel élünk, hogy bár az időjárás a következő vágásfordulónyi időszak alatt változékony lesz, de az erdősítéskor megfigyelt klímátípus változatlan marad. Ez az a feltételezés, amit a klímaváltozás körülményei között újra kell gondolni. A szomszédos klímátípusok éves átlagos hőmérséklete között 1-1,5 Celsius-fok a különbség. Ez azt jelenti, hogy – ha további 3 fokos lineáris hőmérséklet-emelkedést feltételezünk – a klímaváltozásnak az erre az évszázadra becsült sebességéből adódóan a jövőben 35-50 évente más – melegebb – klímátípusba kerülnek az erdőterületek. Pontosabban: a bükkös klímátípusú területek még három másik, a jelenlegi rendszer által számon tartott típusba kerülhet-

nek; de a gyertyános-tölgyes típus már csak kettőbe, a cseres már csak egybe – az erdőssztyeppklímátípusú, az erdei tenyészet feltételeit biztosító területek viszont már mediterrán, ill. félsivatagi-sivatagi klímátípusokba sorolandók át.

Ha tehát ma még erdőssztyepp klímátípusú területen ültetünk tölgyet és csert, akkor az már 50 év múlva kiszáradhat. Ha a bükkös klímátípusban ma még sikeresen felújítunk egy bükköst, az az évszázad végére egy homoki tölgyes klímáját kell elviselje.

Eddig korántsem tisztázott kérdés, hogy milyen fafajokat válasszunk ilyen körülmények között? A jelenlegihez képest eggyel melegebb klímátípusnak megfelelő fafajt válasszunk? Vagy csak ugyanazon a klímátípuson belül eggyel, esetleg kettővel szárazabb vízgazdálkodási fokot alkalmazzunk? Esetleg ugyanazt a fafajt ültessük, mint eddig, csak

egy délebbi származási helyről hozunk szaporítóanyagot? Netán tőlünk délebbre fekvő területeken honos fafajokat kezdjük már most ültetni? Mely fafajokat, ill. származásokat?

Ezekre a kérdésekre jelenleg nincs egyértelmű válasz, és az erdészeti kutatásoknak ezekkel a kérdésekkel is intenzíven foglalkozniuk kell. A klímaváltozás sok tekintetben a jövő titka még – nagyon is félő, hogy Magyarországon alapvető változásokat fog hozni. Az, hogy mennyire sikeresen tudunk alkalmazkodni, nagyon függ attól, hogy mennyire megfontoltan, és mennyire együttműködve gondoljuk végig az előttünk tornyosuló kérdéseket.

Ebben a helyzetben a korábbiaknál az is sokkal fontosabbá válik, hogy véleményeink ne „csípőből” repüljenek, és romboljanak, hanem megalapozottak, és építő jellegűek legyenek.

Vándorgyűlés egy kis időutazással

(Interjú Tóth Gáborral, az Ipoly Erdő Zrt. vezérigazgató-helyettesével)

Tóth Gábort, az Ipoly Erdő Zrt. vezérigazgató-helyettesét a selmeci és szentantali vándorgyűlés szervezéséről, a munkában való részvételéről kérdeztük:

– A rendezvény szervezése körültekintő előkészítést igényelt, így megosztottuk a vezetői munkát. Az én feladatom a Vándorgyűlés „Selmeci napjának” szervezése, koordinációja volt. Egyébként már 2008-ban megkezdődött a vándorgyűlés előkészítése a Felvidéken. Jelentős feladat volt a nem túl jó magyar-szlovák politikai viszony ismeretében a szlovák erdészeket és partnereinket meggyőzni a rendezvény fontosságáról, kezelni azt a kissé ellentmondásos helyzetet, hogy mi hívjuk őket ünnepelni, Szlovákia területén. Rendkívül kedvező fogadtatásra talált az ügy Selmecbánya városában és Szentantallban is, úgyhogy ezúton köszönöm Pavol Bal'anka polgármester és Marian Čit' igazgató eddigi együttműködését.

– Mégis, honnan jött az ötlet, hogy a batár két oldalán legyen a rendezvény?

– Az apropót az adta, hogy Heinrich David Wilckens 1809-ben Selmecen megalapította az erdészeti felsőoktatás első tanszékét. Úgy gondoltuk, a 200. évfordulót – a jelenlegi országhatároktól függetlenül – a helyszínen ildomos megünnepelni. Emeli a rendezvény fényét

az is, hogy az ünnepi ülés rendkívül patinás környezetben, a szentantali Koháry-Coburg kastélyban kerül megrendezésre. Régi szokás, hogy a házigazda saját gazdálkodását is bemutatja az ország különböző tájairól érkező „vándoroknak”, így tehát a második napon megmutatjuk Pálócországot és a Börzsöny kincseit is.

– *Selmecbánya a bányászok és a kohászok mellett az erdészszakma számára is afféle „szent város”...*

– Zaklatott korunkban sorra tűnnek el a régmúlt idők emlékei, a rohanó idő maga alá temeti az egykori értékeket. A középkori felsőoktatás diák hagyományai Selmecen egészen az Akadémia kényszerű elköltözéséig virágoztak, ezek Miskolcon, Sopronban éltek tovább, a hamu alatt parázslottak a kommunista időszakban is. A „selmeci szellem” generációkat kötött és köt össze, a diák hagyományok ápolásában a legfőbb erények testesültek meg. Selmeci diáknótáink – szóljanak bár több nyelven – érdeszeknek, bányászoknak, faiparosoknak, kohászoknak egyaránt barátságot és összetartozást jelentenek! Nyugat-Európa nagy egyeteméin már alig-alig élnek az egykori diák hagyományok. Mi viszont hisszük, hogy Selmec örök!

– *A gazdag programkínálatból mit ajánl a résztvevők figyelmébe?*

– A meglehetősen gazdag kínálatból ki-ki megtalálja a kedvére valót, a bejelentkezéskor lehetőséget biztosítunk a választásra. „Pörgős” napunk lesz július 3-án, a programok gyorsan követik egymást, a szervezők kihasználták a „hosszú nyári nap” adta lehetőségeket. A résztvevőknek azt kívánom, hogy töltsenek néhány meghitt, csendes pillanatot Selmecen, s az Akadémia lépcsőiről olyan bizakodóan nézzenek a Leányvárra, mint ahogy azt letűnt korok diákjai is tették...

Kép és szöveg: **Faragó Zoltán**

Selmecz-Bélabánya szabad királyi város erdészete

(részletek a kiadványból)

Üdvözet.

Azon viszonyból folyólag, mely városunkat, mint első sorban bányavárost az Alma Mater testvér ágának a révén az orsz. erdészeti egyesülethez oly szorosán fűzi, melegen üdvözlöm e szellemi és anyagi erő kifejtésében oly gazdag multtal bíró egyesületnek falaink között megjelent érdemes tagjait s annak jeléül, hogy csekély anyagi erőnkhez képest mi is igyekeztünk az erdőművelés terén oly rohanó gyorsasággal haladó korral lépést tartani, bemutatom városi erdőgazdaságunk leírását Kedves Vendégeinknek...

Mi igaz tisztelettel, szeretettel üdvözljük az új bányászati akadémia felavató ünnepe alkalmából a bányászati s erdészeti kongresszus napján egybegyűlt Kedves Vendégeinket.

Éljének!

Selmeczbányán, 1900. június 30-án.

Szitznyai József

kir. tanácsos, polgármester.

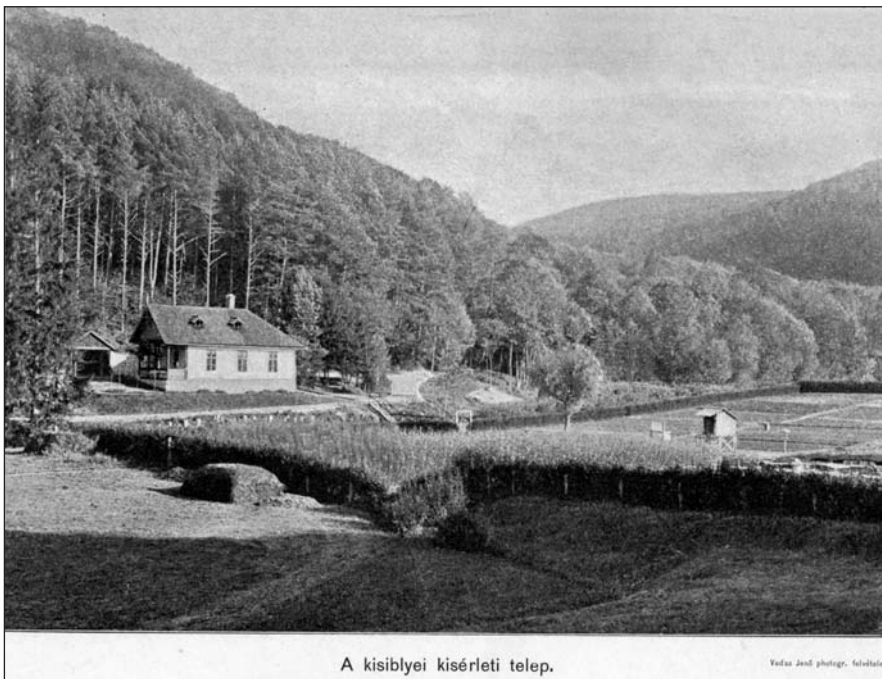
I. RÉSZ.

Általános és történelmi áttekintés.

Selmecz-Bélabánya szab. kir. és törvényhatósági joggal felruházott város kizárólagos tulajdonát képező erdők egy részben Hont-megyében, Selmecz-és Bélabánya most egyesített városok határában és egy részben Bars vármegyének Vihnye-Peszerény községe határában terülnek el.

A jelenleg a város kizárólagos tulajdonát képező erdőbirtok a város által önállóan 1885. év óta kezeltetik, addig azt mint a bányászat céljaira fenntartott – úgynevezett – rezervált erdőt a kincstár kezelte saját közege által, az adót is fizette és annak fejében hogy a kincstári bányaműveket épület- és műfával, valamint bányamunkásait ezen erdőkből vett tűzifával látta el, köteles volt még a városnak és polgárainak is beigazolt szükségesség esetén mindennemű fát kiszolgáltatni.

A város erdészete e szerint tulajdonképpen csak legújabb keletű, ellenben annál érdekesebb és régibb ezen erdők múltja, melyeknek eredete és története a távol múlt ködében vész el és vonatkozó biztos adataink szintén évszázadokra nyúlnak vissza.

A kisiblyei kísérleti telep.

Vadász János fotogr. felvétele

Egyet-mást azonban sikerült kibővíteni Tagányinak „Magyar Erdészeti Oklevéltár”-ából s közlöm a Selmecz városi erdőket érintő egyes dolgokat.

Valamint minden erdő az országban, úgy természetesen ez is olyan senki jószága lehetett a honfoglalás után, a fa sokáig nem részesült semmi becsben és a figyelem először is a vadászatra és halászatra terjedt ki. Fát mindenki ott és úgy vágott, a hogy akart és a korlátozások első sorban a vadászatra terjedtek ki.

Én részemről azt hiszem, hogy az erdők kihasználásának szabályozására és korlátozására első sorban és főleg a bányászat keletkezése és űzése adta meg az impulzust.

Addig is azonban nemcsak itt, hanem általában másutt is elhasználták és irtották az erdőket tűzelő- és építő-fa nyérése és főleg vár-erődítési célokra, valamint mezőgazdasági művelésre alkalmas talaj nyérése céljából minden korlátozás nélkül.

Az 1565. évi bánya-erdőrendtartás meghagyja és utasításul adja az alkalmazott erdészeknek, hogy a tuskót lehetőleg alacsonyan vágják, magfák hagyását rendeli el, de azon figyelmeztetéssel, hogy úgy és oly fák hagyassanak meg, a melyeket az uralkodó és veszélyes szél nem bánt. Tehát már gondoskodtak az erdő felújításáról és védekeztek a széldöntések és törések ellen.

Szabályozták a makkoltatást és legeltetést is, ez azonban itt, a bánya város körül aligha volt nagy kiterjedésű.

II. Ulászló király 1496-ban rendeli el, hogy a selmeczbányaiak a bányászat céljaira fát a szomszédos erdőbirtokokosok erdeiben is akadálytalanul vághatnak és ezt kiterjeszti 1500-ban mind a hat bányavárosra. Ebből az következtethető, hogy közvetlen közelben a fa fogytán volt.

I. Ferdinánd király 1555-ben kelt rendeletével a bányaerdőben tiltja a kecske legeltetést. Ugyanő 1558-ban nyílt parancsban a bányák körüli összes erdőben eltiltván a kecskék legeltetését, az erdőfelügyeletet saját embereire bízta. Ez is egy fényes példája az erdővédelem utáni törekvésnek és az akkori tapasztalat még mai napig is tanítónk.

Az erdészetnek fejlődését és az erdők fontosságának felismerését ismét fényesen igazolja I. Ferdinándnak 1561-ben kiadott rendelete, a melyben a fa elszámolására egy külön tisztviselőt rendel és ettől megköveteli, hogy értsen a fa- és széntermeléshez, tiszagáthoz, csúszatókhoz és értse az úsztatást és széntermelést.

Különösen Mária Terézia királynőnk volt az, a ki az erdők, de főleg a bányavárosi erdők óvását és fenntartását szíven viselte.

A város és a bányászat tehát szabadon használta nemcsak a közeli és neki királyi adomány útján már IV. Béla király idejében adományozott erdők termékeit, de a szomszédos, tisztán királyi erdőket, sőt a szomszédos magán erdőbirtokosok erdeinek termékeit is, és pedig korlátlanul és minden rendszer nélkül, sőt az addig csak magánosok kezében lévő bányászat és a városi polgárok az erdő irtását túlságig vitték és a fával még kereskedni is kezdtek, a mi 1550-1570. év körül azt eredményezte, hogy már a kincstár is bányászkodni kezdett és az erdőket saját alkalmazott embereire bízta kezelés és felügyelet szempontjából, a mi így is maradt egészen 1885. év végéig.

Ezen célból 1763. év körül történt az első felmérése is az erdőknek, valószínűleg a jezsuiták által, a mely felmérésről egyes térkép-törödékek birtokában van a város, de a legérdekesebb az erdőknek az 1763. évben történt bizottsági bejárása és felbecslése, a mely bizottsági bejárásnak meglévő jegyzőkönyve szerint az összes a város közelében fekvő és a bányászat céljaira akkor már egyedül fenntartott (rezervált) erdők tüzetesen bejártak és megbecsültek és a mely bizottság kimondta azt is, hogy a bányászat célja és sikeres űzése megköveteli nemcsak ezen erdők fájának szabad kihasználását, hanem a távolabb fekvő kincstári erdőkre is szükség van. Ilyeneknek mondja a bizottság a Zsarnóczán túl fekvő kincstári erdőket, a hol fa van bőven és ez felhasználható a Zsarnóczán berendezendő kohászatnál, a mi meg is történt.

Érdekes az eljáró bizottságnak jegyzőkönyvéből azon tény is, hogy két erdőt azért, mert a fajogosult bányamunkásoknak fenyőfát és nem tölgyfát adtak ki tüzelőfára – egyszerűen elbocsátották a szolgálatból. Ez a dolog a mai napon talán megfordítva esnék meg, mert hiába mégis csak tölgyfa a tölgyfa. A dolognak természetes magyarázata azonban azon körülményben rejlik, hogy ezen időtájtban kezdtek a város- s környékbeli erdőket fenyevekké átalakítani, a mi nekik az akkor alkalmazott teljvetés által sikerült is. Mai legkorosabb jegenye-fenyveseink ezen időkből származnak.

II. RÉSZ.

Üzemtervi és üzemi kivonatok.

Az 1885. évvel átvett erdeit a város maga kezdte kezelni és első sorban a hiányzó és törvénykövetelte üzemtervek elkészítését tűzte ki céljául, mely üzemtervek az 1890. évvel tényleg el is készültek.

Mіндеzen erdőterületekhez hozzászámítandók még a város által időközben vétel és csere útján megszerzett és más művelési ághoz tartozó azon beerdősített területek is, a melyek mai napon mintegy 460 kat. holdat tesznek ki és a melyeknek az üzemtervbe még fel nem vett része a csatolt átnézeti térképen külön színezéssel van kitüntetve.

Erdőfelügyelet. Felügyeleti szempontból a selmechzi és a bélabányai erdőbirtok a besztercebányai, a vihnyei erdőbirtok ellenben a pozsonyi kir. erdőfelügyelőség hatásköre alá tartozik.

Erdőtenyésztés. Miután az egész erdőbirtok a 300–900 méter tengerszín feletti magasságban fekszik, az üzemterv szerint tervbe van véve kivált a mélyebb fekvésű déli oldalokon a tölgynek a tenyésztése a most főfánemet alkotó jegenye fenyő mellett. Igazoltá teszi ezen törekvést azon ténykörülmény is, hogy 1–2 évszázad előtt a tölgy képezte a főfánemet, a melynek maradványai mindenütt találhatók még ma is. Tervbe van véve az itt kitűnően növő lúczyfenyőnek is elegendő tenyésztése a jegenye fenyővel.

Az eddigi erdősítéseknek eleinte az erdei fenyő is fel lett karolva, ezt azonban a hó már fiatal korában is annyira tönkre teszi, hogy ültetése most már csakis kivételes esetekben és helyen alkalmaztatik.

A vörös fenyőnek tenyésztését ismét annak a kellenél is gyorsabb és igen buja növekedése teszi aggályossá és ma már ez is csak a silány és köves talajon használtatik felelegyítésre.

A csemeték több csemetekertben lehetőleg házilag neveltetnek, kivéven a jegenye fenyőt, a mely eddig az erdők szélén elterülő réteken és tisztásokon keletkezett önjúlat...

Eladni azonban az esetleg fennmaradó feleslegből nem volt jogosítva sem a város, sem a kezelő erdőkincstár.

A fa évente és tövön az erdőben lesz kiszolgáltatva a jelentkező fajogosultaknak.

Selmech-Bélabányának azonban más erdeje is van, mely Bars vármegyének Vihnye-Peszerény községe határában terül el és erre fajzás nem terjed ki.

Az 1884. évben a város és a városi erdőket kezelő erdőkincstár között megkötött egyezség az erdőknek átadására és jövőben való kezelésére nézve a kor és változó viszonyok által előidézett követelmény lett.

A rezervált erdőket és a városnak földesúri birtoka után Vihnye-Peszerényben kihalított erdőket is a kir. kincstár kezelte. Az adó is a kincstár terhére esett és ennek fejében joga volt a kincstárnak ezen erdők faterméséből a kincstári bányászatot fával ellátni. Ellenben köteles volt a városnak és polgárainak épület- és tűzifát ingyen kiszolgáltatni, valamint a városi és a magántulajdont képező bánya műveknek is.

Adás-vevési szerződés. Mely egyrészt Selmech-Bélabánya szab. kir. város közönsége mint eladó, másrészt br. Popper Sándor mint vevő képviselőjében ennek megbízottja Elszak Adolf és Schlesinger Henrik között következőképpen kötött meg:

1. Selmech-Bélabánya szab. kir. város közönsége eladja br. Popper Sándornak és az utóbbi megveszi Selmech-Bélabánya szab. kir. város közönségétől az ennek tulajdonát képező és az üzemtervek szerint 1900. év kezdetétől 1909. év végéig kihasználás alá kerülő épület- és műfát tövön az erdőben 20 cm. váglyapon mért alsó átmérőtől fölfelé, mely fa a kihasználás alá kerülő osztagokban a városi erdőmester által a vevőnek törzsönként fog kijelöltetni.

2. A famennyiség tekintetében a város semminemű szavatosságot nem vállal.

3. Az épület- és műfa kijelölése az üzemtervekben 1900-1909. évekre kihasználásra meghatározott osztagokban, az üzemtervekben előírt fokozatos felújításra való tekintettel, törzsönként eszközöltetik, a kijelölés mérve és módja ellen a vevő kifogást nem tehet és az eladónak jogában áll akár az egyes osztagokat, akár az ezekben előforduló egyes fákat ki nem jelölni és azokat akár saját céljaira, akár más fajogosultak, akár a bányák szükségletére felhasználni. Joga van az eladónak, hogy a város területén történő köz- és magánépítkezések céljaira a szükséges mennyiségű épület- és

műfát ezen osztagokból engedélyezhesse és kiadhassa, a mit a vevő ellenvetés nélkül tűrni köteles.

4. A kijelölés az üzemterv keretén belül a vevő vagy megbízottjai jelenlétében esetről-esetre eszközöltetik, de a vevő vagy megbízottjainak elmaradása a kijelölést nem gátolja.

5. A kijelölés ellen vevő semmiféle kifogást sem tehet.

6. A kijelölés akként eszközözendő, hogy a kijelölendő fának megfaragott tövére a város jelzőbaltája (bélegye) reáütetik s a vevőnek csak az így bélyegzett törzseket szabad dönteni, nem bélyegzett törzseknek döntése önhatalmú döntésnek tekintetik és minden ily módon döntött törzserő a vevő a jelen szerződésben kikötött árnak háromszorosát köteles a városnak megtéríteni.

7. A kijelölt fának épület- és műfául való alkalmasságát az eladó város erdészeti szakközege saját belátása szerint határozza meg; az ekként kijelölt épület- és műfát a vevő ellenvetés nélkül és az ezen szerződés értelmében kiszámítandó árban megfizetni feltétlenül köteles. A kijelölt a jó és selejt szerinti megkülönböztetésének helye nincs.

8. A vevő köteles a kijelölt fát akként dönteni, hogy a tuskó, hegy felőli oldalán mérve, az átmérő egy harmadánál magasabb ne legyen, mert vevő a magasabban hagyott tuskónak köbtartalom szerint kiszámítandó értékét, az ezen szerződésben meghatározott alaphár kétszeresével köteles az eladó városnak megtéríteni.

9. Mihelyt a vevő a kijelölt fát egy vagy több osztagban 200 m³ mennyiségben ledöntötte és legalyazta, ezt az eladónak bejelenteni tartozik, mire az eladó szakközege a vevő vagy megbízottjai közbenjárása mellett a fa köbözését fogatosítja; ha a vevő vagy megbízottjai a meghívás dacára a köbözéshez meg nem jelennek, ez nélkülök fogatosítottatik s az ekként eszközölt köbözés ellen a vevő kifogást nem tehet.

10. A köbözés a közelítést megelőzőleg eszközözendő, kivéve, ha a döntés oly helyeken történt, hol a legalyazás s kéregezés a köbözés fogatosítása végett a közelítés elkerülhetetlenül szükséges. Ezen szükségét egyes törzseknél a város erdészeti szakközege, nagyobb mennyiség közelítésének szükségességét pedig a város által kiküldendő szakbizottság állapítja meg s a megállapítás ellen a vevő kifogást tenni nem jogosult.

11. A kijelölt és ledöntött törzsek a mennyiben épület- és műfára alkalmasak

teljes hosszúságban a köbözendő, a vékonyabb törzs végén 15 cm átmérőig.

A hosszúság meghatározásánál az egész méterek és a páros számú deczimétereket kiadó részek vétetnek számításba.

12. Ha a döntött törzsek le nem kéregetnek, a köbözés alkalmával az átmérőnél: túlevelűeknél 2 cm, lombfáknál 4 cm. leszámítottatik. Kéregett törzseknél leszámításnak helye nincs s a nyáron döntött lúczyenyő-törzsek a döntés alkalmával azonnal lekéregezendők.

13. A döntéshez a munkásokat a vevő tetszése szerint fogadja föl és fizeti is, ellenben a kijelölésnél és a köbözésnél szükséges munkásokat a város fogadja fel, díjazásukat és bérüket is a város határozza meg. Az érdembe hozott munkabért pedig felerészből a vevő és felerészből az eladó város fizeti. A város, mint eladó által, felfogadott munkások és az azok bére ellen vevő kifogást tenni nem jogosult.

14. Az eladó a már fogatosított köbözést ellenőrzés szempontjából bármikor felülvizsgáltathatja.

15. Az eladásra ekként kijelölt, ledöntött és felköbözött fa vételára vastagsági különbség nélkül tömököbmérenként:

a) a fenyőfáért 3 frt., írva három forintban;

b) tölgyfáért 5 frt., írva öt forintban;

c) szil-, kőris- és juharért 3 frt 55 kr., írva három forint ötvenöt rajczárban állapítottatik meg.

16. Vevő köteles a vételárt a köbözés alapján kiszámított összegben értesítés után 8 nap alatt és a fa kiszállítása előtt a városi pénztárnál befizetni. Ha azonban a köbözött fát előbb kívánná szállítani, mint vele a köbözés eredménye közöltetett, köteles a kiszállítási szándékolt fának hozzávetőleges árát előlegképpen a városi pénztárba befizetni; az ekként fizetett előleg az átvett fa árba betudatik. A vevő fizetéseket jogérvényesen csak a városi pénztárnál teljesíthet. Késedelmes fizetés esetén a lejárat napjától 5% kamatot is kell fizetni.

17. A vevő csak a vételár befizetése után nyer fatulajdoni jogot a megvett fára, ettől az időponttól kezdve, valamint fizetési késedelme esetén az előző pontban kitett 8 napi határidőn túl, eladó minden felelősség avagy szavatosság alól felszabadul, úgy, hogy a faanyagban eshető minden kárt vagy veszteséget egyedül tartozik viselni.

18. A termelt faanyag legkésőbb a jelölést követő év április havá végéig az erdőből okvetlenül kiszállítandó, ha azonban erdőtenyésztési és erdővédelmi szem-

pontok a kiszállítást feltétlenül nem követelik, a vevő indokolt kérelmére az eladó város tanácsa halasztást engedélyezhet.

Az 1909. évben kijelölt fa kiszállítási végső határideje 1910. április havá végéig terjed s erre nézve halasztásnak helye nincs. Az itt kijelölt vagy engedélyezett határidőn túl az erdőben még visszamaradó fával a város szabadon rendelkezhet s a vevő azért semmi néven nevezendő kárpótlást nem igényelhet.

19. Ezen szerződés 1. pontjában részletezett épület- és műfán kívül kötelezi magát a vevő czég a kihasználásra kerülő osztagokban azon törzseket is megvenni, melyeknek váglapja a 20 cm-t el nem éri, a mennyiben a váglap legalább 5 méter hosszúnál a kéregeggel együtt mérve legalább 10 cm, alsó és 5 cm, felső átmérővel bír.

20. A 20 cm váglaon alóli és felüli törzsek elkülönítésénél a váglap mindig a kéregeggel együtt mérendő.

21. Ha a mérés kéregezés után történik, a kérege egy cmter az átmérőhöz hozzászámítandó.

22. Ezen fának jelölése, átadása, illetve átvétele osztagonként történik és az átvétel előtt a vevő a termelt árút közlítani köteles.

23. A 19. pontban megjelölt méretű minden darab fenyőszálért vevő 18 krt, azaz tizenhatsz krt tartozik vételárul fizetni.

24. Ezenkívül köteles és jogosítva van a vevő az épület- és műfára nem alkalmas tölgy törzsrészekből és csúcsokból vasúti talpfákat és kerítés-oszlopokat készíteni a következő méretekből:

a) 2·20-2·40 méter hosszú, 20-24 cm. alsó szélességű, 14-15 cm. magas és 14-15 cm. felső szélességű;

b) 2·45-2·50 méter hosszú, 23-25 cm. alsó szélességű, 14-15 cm. magas és 15 cm. felső szélességű és

c) 2·70 méter hosszú, 26 cm. alsó szélességű, 16 cm. magas és 16 cm. felső szélességű vasúti talpfákat.

Az a) pont alatt megjelölt méretű talpfák ára darabonként 30 krtban, a b) pont alattiaké 50 krtban és a c) pont alattiaké 55 krtban állapítottatik meg.

25. Köteles vevő még a 24. pontban felsorolt fából 3 méter hosszú és 10-18 cm, négyzetfaragású kerítés-oszlopokat is termelni úgy, hogy az oszlop alsó vége 1 méter hosszban faragatlan állapotban maradjon.

26. A vevő köteles a 25. pontban részletezett egy drb. oszlopért a városnak 20 krt. fizetni.

27. A vasúti talpfák és kerítés oszlopok termelése osztagonként történik s a ve-

vők kötelesek az egy árral bíró talpfákat akár a vágásban, akár valamely tisztáson külön-külön csoportosítva rakásoltatni.

28. Ha esetleg az üzemtervben 80 évesnél fiatalabb osztág íratnék elő kihasználásra, az ezen szerződésnek eladási tárgyát nem képezi.

A vevő köteles a bükk épület- és műfát is Selmecz-Bélabánya szab. kir. várostól megvenni, a mily mennyiségben az neki kijelöltetik, még pedig tövön az erdőben tömőköbméterenként fizetendő 2 fnt 10 krnyi árban.

29. Köteles a vevő az erdőgazdasági üzemtervben rendes gyérítésre előírt osztágokból legfeljebb 6 cm. vastagságig gömbölyű állapotban maradó faanyagokat készíteni.

30. A vágásokba vezető s netán szükségességeknek mutakozó utakat a város által kijelölendő helyeken és irányban a vevő saját költségén köteles készíttetni.

31. A vevőnek tilos a számára kijelölt és ledöntött fából az erdőben más faragott vagy hasított árút készíttetni, mint a milyen ezen szerződésben kikötöttet; tilos továbbá a fuvarosok marháinak az erdőben való szabadon bocsátatása és legeltetése s végül tilos a fának döntése és szállítása alkalmával az erdőben lévő csemeték rongálása és pusztítása, mert a meg nem engedett faárúk a vételár lefizetésének kötelezettsége mellett az eladó által visszatartatnak, a többi tilalmak megszegése esetén pedig a vevő kártérítési kötelezettségekkel tartozik.

32. A szerződési kötelezettségek pontos betartásának biztosítékául a vevő az eladó város pénztárába a szerződés jóváhagyásáról nyert étesítéstől számítandó 8 nap alatt 10.000 forintot, azaz tízezer forintot köteles készpénzben avagy óvadékképes értékpapírokban kötbérül letenni; az értékpapírok óvadékképessége felett a város az ez irányban fennálló kormányhatósági rendeletek figyelembe vételével minden kifogás kizárásával határoz.

33. Kötbér a vevő fél szerződés szerű kötelezettségei teljesítésének biztosítására szolgál, a fa árába be nem tudható és a vevőnek csak a szerződés lejártával és csak az esetben fog visszaadni, ha minden fizetési kötelezettségének (lásd ezen szerződés 6-9., 13., 16. és 31. pontja) eleget tett és ha nem szolgáltat okot az alább következő 34. pont szerinti kötbér elvesztésére.

34. A vevő által ezen szerződésben elvállalt bármely kötelezettség teljesítésének elmulasztása szerződés-szegésnek tekintetik, minek következtében a felett 10.000 fnt. Kötbért a vevő elveszti

és az a város tulajdonába megy át. Ezen felül a vevő a városnak ezen szerződésből származható mindennemű követeléseit minden ingó és ingatlan vagyónával felelős marad.

A szerződés bármely pontjának a vevő általi megszegése esetén az eladó város a fával tetszése szerint szabadon rendelkezhetik, azt újból akár ajánlat, akár árverés útján, akár pedig szabad kézből másnak eladhatja s nagyobb vétel elérése esetén a többlet a várost illeti, ellenben a kevesebb vételárnak a különbözetéért és az eljárás költségeiért ezen szerződést megszegő vevő megtérítési kötelezettséggel tartozik.

35. Ezen szerződés kiállításával járó költségeket, bélyegeket és jogügyleti illeteket a vevő köteles viselni.

36. Ezen szerződésből keletkező minden peres kérdésben aláveti magát a vevő a sommás szóbeli eljárásnak az eladó város által szabadon választandó kir. járásbíróság előtt.

37. Ezen szerződés a vevőt az aláírás napjától kezdve az eladó várost azonban csak kormányhatósági jóváhagyás után kötelezi.

38. A jelen szerződéssel elvállalt összes kötelezettségi terhek és jogok a vállalkozó elhalálása esetén annak örökösire átszállanak s a szerződés hatálya, annak tartama alatt, a vállalkozó örökösivel szemben is érvényben maradnak.

39. Jelen szerződés szab. kir. Selmecz- és Bélabánya város őrizete alatt álló egy eredeti példányban állítatik szabadságában állván a vállalkozónak erről bármikor másolatokat venni.

40. Minek hitelül a szerződő felek ezen szerződés felolvasás és tolmácsolás után s miután annak tartalma akaratukkal megegyezőnek jelentették ki, két tanú sajtókezűleg aláírták, azon kikötéssel, hogy a vevő a kitörések, esetleg a szű által megtámadott törzsek kihasználására is köteles s hogy a város ezen szerződés tartalma alatt a 3. pontban meghatározott esetek kivételével épület- és műfát másnak, mint a vevő félnek el nem adhat.

Kelt.....

Előttünk, mint tanúk előtt.

Az üzemterv többi részletes adatait itt közölni felesleges lenne, mert ezek csakis helyi érdekekkel és fontossággal bírnak.

Erdészeti személyzet. A városi erdők kezelése egy törvényes minősítéssel bíró erdőtisztre van bízva, a kinek segítségére van az esetről-esetre alkalmazott erdőgyakornok. A védelemmel pedig meg van bízva egy I-ső osztályú, három II-od osztályú, három III-ad osztályú és négy IV-ed osztályú erdőőr, három erdősuhancz és két kisegítő ideiglenes erdőcsész. A két utóbb nevezett kivételével szakvizsgával bír valamennyi. Irányadó elvül szolgál az erdészeti szabályrendelet, melynek átdolgozása éppen most folyik.

Az üzemterv 1890. évben készült el és hagyatott felsőbb helyen jóvá, míg a 10 évi erdőüzemi átvizsgálás most készült el és terjesztetett be.

Selmeczbanán, 1900. évi május havában.

Krausz Géza
városi erdőmester

Akadálymentes tanösvény

A Mecseki Erdészeti Zrt. 17 millió forintot nyert a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által 2008 őszén kiírásra került 'az erdők közjóléti védelmét és bővítését szolgáló feladatok ellátásának csekély összegű támogatásáról' szóló pályázatán.

Ebből 9 534 000 forintért az Árpádtői Erdészet területén alakítanak ki egy speciális erdei tanösvényt a mozgáskorlátozottak számára; melynek munkálatai már folynak, a tanösvény hivatalos átadására várhatóan májusban kerül sor.

Az 1362,5 m hosszú, 120 cm szélességű, szilárd burkolatú (pallóborítás), tehát akadálymentes tanösvény létrehozásával – mely érinti a már meglévő Mókus tanösvényt – a közjóléti létesítmények száma növekszik, illetve a természet és az erdők

világa elérhető közelségbe kerül a fogyatékkal élők számára.

A tanösvényt a látáscsökkenetek is biztonságosan használhatják; ezt szolgálják az elhelyezett korlátok és szegélykövek, illetve a Braille-írással feliratok a tájékoztatásban segítenek.

Az elnyert támogatási összeg másik felét – közel 7,5 millió forintot – szálaló erdőgazdálkodás folytatására (a folyamatos erdőborítottság biztosítására), gyalogos túraútvonal-jelzések és tájékoztató táblák kihelyezésére, felújítására; valamint az Európai Erdők Hete programjának megszervezésére költötték.

További információ kérhető *Hobn Miklóstól* a 30/216-9064-es telefonszámon.

(Ferling)

A Nemzeti Erdészeti Központ Szlovákiában

(Interjú Martin Moravčík vezérigazgatóval)

Martin Moravčík, a zólyomi székhelyű Nemzeti Erdészeti Központ vezetője a szlovák erdészeti hatósági munkáról adott tájékoztatást, ami 2006 óta, gyökeres átalakulás után, egységes igazgatás alatt áll. A vezetésével működő szervezethez a szlovák erdészeti kutatóintézet, az erdőrendezési iroda, a szakmai oktatási és tanácsadó hivatal, valamint a természetierőforrásokat felügyelő iroda négyes egysége tartozik.

– Az erdészeti tudomány és a tudományos kutatások állnak tevékenységünk előterében, ezeket tulajdonképpen jelzi is a hivatalok neve – mondta Martin Moravčík úr. – Feladataink közé tartozik, hogy a legújabb kutatások eredményeit az üzemterveken keresztül átültessük a gyakorlatba. A működésnek persze közigazgatási része is van, hiszen költségvetési szervként működünk, az állam fedezi a kiadások 51 százalékát, 49-et viszont magunknak kell előteremtenünk.

– *Ez hogyan oldható meg?*

– Különböző szolgáltatásokat nyújtunk az állami, magán, önkormányzati és egyházi erdészetek felé, tanácsadói feladatokat látunk el, oktatási programokat vezetünk, nemzetközi kutatócsoportok munkájába kapcsolódunk be és természetesen, amire csak lehet, arra pályázunk. Ami a kutatómunkánkat illeti, Szlovákiában 2008-ban fejeződött be egy nagy program, ami a globális felmelegedés várható következményeit mérte fel...

– *Mik a főbb eredmények?*

– A fenyvesek pusztulása már szembevetődött, ezért a jövőben erdőszerkezet átalakítására lesz szükség. A lucfenyvesek várhatóan háttérbe szorulnak a bükkösökhöz, az egyéb lombos fajokhoz képest.

Egy másik nagy projektünk az erdő társadalmi hatásait, ennek mérhető hasznait igyekszik meghatározni, ami nem könnyű feladat és jelenleg is tart. Ez a kutatás nemzetközi, és még számos ilyenben részt veszünk. Ezek során együtt működünk más kutatóintézetekkel, közöttük a magyar ERTI-vel is – legutóbb például egy a klimatikus változásokat vizsgáló programmal összefüggésben.

– *Mivel foglalkozik a szlovák erdőrendezési iroda?*

– Az üzemtervek kidolgozásának, a kapcsolódó versenypályázatok kiírásának a felügyeletével. Nemcsak az állami cégek, hanem a magánerdők is tevékenységi körünkbe tartoznak, akik az üzemtervek elkészítésére versenypályázatokat írnak ki. Itt munkánk része még a szükséges gazdasági modellek elkészítése és az üzemtervek minőségi ellenőrzése is. Előbbi adatok központi tárolásra kerülnek, amiből egy erdészeti adatbázis jön létre.

Ezek alapján az erdők állapotáról rendelkezésünkre áll minden fontos információ.

Tevékenységi körünk részét képezi az erdőleltár elkészítése is, amelynek során több mint 1500 mintát veszünk figyelembe. Ezek a mintavételi területek négyezer négy kilométeres hálózatban helyezkednek el és a lehetőségekhez mért legpontosabb statisztikai képet adják erdeinkről. Az üzemtervek és a leltár összehasonlítása azt eredményezte, hogy Szlovákiában valójában 22 százalékkal több élőfa áll rendelkezésre, mint azt a tervek alapján feltételeztük! Egyébként hasonló eredményt hoztak a cseh- és németországi vizsgálatok is, csak ott nagyobb, 30, illetve 35 százalékos eltérést tapasztaltak. Már magyar szakemberek is jártak nálunk ezen hálózat tanulmányozására.

Az említett adatbázis alapján az is jól látható, hogy a biotikus, az abiotikus és az emberi tényezők együttes hatásának következményeképpen ma a Szlovákiában kitermelt faanyag mintegy 60 százaléka származik kényszervágásból! Ezek túlnyomórészt a széltörések és a nagyfokú rovarkárosítás miatti kitermelések okozzák.

Végezetül Moravčík úr elmondta, hogy egyéb tevékenységi köreik között kiemelt helyet foglal el az erdészeti térinformatika és az említett erdészeti adatbázis fenntartása. Ezek alapján minden évben egy úgynevezett „Zöld riport” jelenik meg könyv formájában, ami minden fontosabb adatot tartalmaz, beleértve a vadászat kérdéskörét is.

Faragó Zoltán

A víz Magyarország kincse

Magyarország vizeinek megóvása mindannyiunk közös érdeke. Most jött el annak az ideje, hogy megalapozzuk a következő évek vízvédelmi lépéseit! A Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság koordinálásával a vízügyi, környezetvédelmi és természetvédelmi ágazat szakemberei már dolgoznak a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítésén, melynek kidolgozására nem csak az Európai Unió előírása kötelez minket, de az ebben foglaltak alapjaiban határozzák meg azokat az intézkedéseket, amelyeket vizeink védelme és fenntartható használata érdekében meg kell tennünk.

A végleges terv elkészülte előtt még lehetőség nyílik arra, hogy a nyilvánosság véleményével hozzájáruljon a terv alakításához.

Az Európai Unióban érvényes vízügyi törvénynek, a Víz Keretirányelvnek alap gondolata, hogy a vízre nem, mint kereskedelmi termékre, hanem mint örökségre kell tekinteni, és ennek megfelelően óvni legjobb belátásunk szerint. Ezen törekvés nevében a keretirányelv célkitűzése, hogy 2015-re a hazai tavak, folyók, patakok és felszín alatti vizek jelentős javuláson menjenek át, és lehetőség szerint elérjék a kívánatos, úgynevezett „jó állapotot”. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is.

További információ a www.vizeink.hu oldalon.

(Ferling)

A 'Pannonia' nyár ültetvénytípusok termesztésének értékelése a kelet-szlovákiai síkságon

Bevezetés

Kelet-Szlovákiában a nemesnyárok céltudatos termesztése a XX. század harmincas éveiben kezdődött, mindenekelőtt a Bodroghközben, ahol termesztésükre megfelelő termőhelyi viszonyok álltak rendelkezésre. Az első nemesnyár-állományokat a Latorca, Bodrog, valamint a Tisza folyók mentén elterülő, részint hullámtéri, részint ármentesített területeken létesítették, főként a nagyobb uradalmi erdőbirtokokon. A nagybirtokosok között e tekintetben élen jártak és jó példát mutattak a premontréi rend, a kassai katolikus püspökség, a gróf *Sennyey* család tagjai, míg szakmai téren főként *Antalóczy János* erdőmérnök-főtanácsos irányította a nemesnyárok telepítésével és termesztésével kapcsolatos teendőket. A nemesnyárasok telepítéséhez szükséges csemeték, amint arról az illetékesektől tudomást szereztem, a jelenleg is Magyarországhoz tartozó patakvégardói csemetekertben szereztek be. Az ültetéshez főként a 'Robusta' óriásnyár, a 'Marilyndica' korai nyár, valamint a 'Serotina' kései nyár csemetéit használták. A telepítést sűrű, többnyire 1,5 x 1,0 m, illetve 2,0 x 1,0 méteres hálózatban végezték, míg gyéritésüket - kellő szakmai tapasztalat hiányában - általában nem a kívánatos módon hajtották végre. Ez az állapot a második világháború utáni időszakban is folytatódott, lényegében 1956-ig, amikor is kezdetét vette az F/5 elnevezésű nyárfásítási akció – csekély mértékben fűzzel kiegészítve –, melynek keretében az 1970-ig tartó, tehát mintegy 15 éves időszakban Szlovákia területén 30 millió nyár- és fűzcsemetét kellett kiültetni. Jóllehet az említett tevékenység nem volt szakmailag kellően előkészítve, de köszönhetően az erdőgazdaság illetékes dolgozóinak, akik a munkálatokat szakmai téren irányították, a tervet végül is sikerült teljesíteni, ugyanakkor a nemesnyár-termesztés területén további tapasztalatokat szerezni.

A nyártermesztés jellemzői Szlovákiában

A vonatkozó irányelvek értelmében, Szlovákiában a nemesnyárok termesztése egyrészt hagyományos módon, vagyis

is erdőszerűen, másrészt ültetvénytípusok alkalmazásával történik. Az állományok termesztett nemesnyárasokat sűrű, 2,5 x 2,5 m hálózatban telepítik, 30-40 éves vágáskort alkalmazva. Az eredményes ültetvénytípusok nyárfatermesztési módszerek alkalmazása feltételezi a teljes talaj-előkészítést, a talajápolást, a rövid vágásfordulót, valamint a termesztett nyárfaegyedekről történő individuális, vagyis egyedi erdőművelési és erdővédelmi gondoskodást. Az eredeti, vagyis induló ültetési hálózatnak, a vágáskornak, valamint a gazdasági célnak megfelelően, a szlovákiai termőhelyi viszonyok között az alábbi termesztéstechnológiákat különböztetjük meg.

A *lignikulturákban* történő nyárfatermesztés egyik jellemzője a véghasználati hálózatban történő telepítés, ami 6 x 6 méteres, vagy ennél ritkább hálózatot jelent, míg a vágáskor 15-20 év között mozog. A gazdasági cél a legértékesebb választékok előállítására. A teljes talajápolást a nyárfák záródásáig, vagyis 6-8 éven át feltétlenül szükséges elvégezni. Tekintettel a véghasználati hálózatban történő telepítésre, a lignikulturákban nevelővágásokat nem végzünk.

Az *intenzív nyárfakultúrák* telepítése közepes, vagyis 4 x 4 m-es, esetleg 5 x 5 méteres hálózatban történik. A teljes talajápolást az intenzív nyárfakultúrák esetében 5-6 éven át, míg a szárazabb talajok esetében legalább 10 éves korig szükséges elvégezni. Az első két évben a talajápolás a fászkák körüli kapálást jelenti. Gyéritést rendszerint a 6-8. évben alkalmazunk, amikor a szomszédos fák koronái már nagyrészt összeérnek. Általában sematikus-szelektív (kombinált) módszert alkalmazunk, amikor is a meglévő fák 50 százalékát távolítjuk el. Az intenzív nyárfakultúrákban a termesztési cél a rönkválasztékok megtermelése.

A *speciális nyárfakultúrákban* a maximális mennyiségű farostlemez alapanyag előállítása a cél, amiért is ezeket az ültetvényeket relatíve sűrű, rendszerint 4 x 2 m-es, illetve 3 x 3 méteres hálózatban telepítik. A teljes talajápolás a vágáskor végéig, vagyis 10-15 éves korig szükséges. Ezen túlmenően az egyes

fák körüli kapálást is el kell végezni az első két esztendőben. Mivel ezek a kultúrák rövid vágáskorúak, csupán egyetlen gyéritést igényelnek, melynek során a fák 50 százalékát kell eltávolítani.

Az *energetikai nyárfakultúrák* termesztési célja a maximális mennyiségű dendromassza előállítása. Telepítésük a megfelelő termőhelyeken 2,0 x 2,0, 2,0 x 1,5, valamint 2,0 x 1,0 méteres hálózatban történik, míg a kevésbé megfelelő termőhelyeken ennél sűrűbb hálózatban. A vágáskor 4 és 8 év között mozog, a dendromassza várható átlagos évi növedéke 7-12 tonna hektáronként, abszolút száraz állapotban. A teljes talajápolás a vágáskor végéig időszzerű. Az energetikai nyárfakultúrák tuskószarjakról is felújthatók.

'Pannonia' nyár termesztési kísérlet értékelése

A 'Pannonia' nyár első, kísérleti jellegű ültetvénytípusok telepítését a kelet-szlovákiai Bodroghközben végeztük, amely tájegységi szempontból az Alföld északkeleti nyúlványát képezi. A táj évi középhőmérséklete 9,4 °C, míg a vegetációs időszakban 16,5 °C. Az évi átlagos csapadékmennyiség 597 mm, a vegetációs időszakban pedig 362 mm. A vegetációs napok száma 200-220 között mozog, míg az évi napsütéses órák száma 1916 órát tesz ki. A területen a meghatározó genetikai tulajdossága az időszakos vízhatású, jó levegő- és vízgazdálkodású vályogos barnaföld, mely gyengén savanyú kémhatású.

Kerületvezető erdészek figyelem!

Az Erdészeti Lapok szerkesztősége kéri a kerületvezető kollégákat, hogy aki megőrizte szolgálati naplóját, juttassa el a szerkesztőségbe. Szeretnénk ezekből a feljegyzésekből kivonatolni, és a tanulságos, érdekesebb eseményeket, megfigyeléseket közreadni. A naplókat természetesen visszajuttatjuk a feladónak. Ha fénymásolatot kapunk az is alkalmas a szerkesztésre. Megkülönböztetett figyelemmel várjuk idős erdészek feljegyzéseit.

A szerkesztőség

* kandidátus, Szlovákia

Kísérleti telepítésünkben a 'Pannonia' nyár ültetvénytípuson termesztésének különböző hálózatokban létesített kultúráit értékeltük. A 3,0 x 2,0 méteres szabályos hálózatú speciális ültetvényben az elsődleges termesztési cél farostfa, míg a 4,0 x 4,0 m-es, valamint az 5,0 x 5,0 méteres és a 8,0 x 4,0 méteres induló hálózatú nyárállományban lemez-, illetve fűrészipari rönk előállításra volt. A talaj-előkészítésnél valamennyi kísérleti területen mélyforgatást alkalmaztunk. A telepítést a 'Pannonia' nyár fejlett és egészséges egyéves csemetével végeztük. A különböző hálózatban létesített kísérleti nyárasokban a telepítéstől számított 8 éven át sorközi talajápolást végeztünk, minden alkalommal kétszer a vegetációs időszakban, míg a sorokat két éven keresztül kézi kapálással lazítottuk és gyomtalanítottuk. A negyedik évtől kezdődően koronaalakítást, majd pedig nyesezt végeztünk valamennyi nyárfán. Gyérintést csupán a 3,0 x 2,0 méteres hálózatú nyárasban alkalmaztunk 50 százalékos eréllyel, miáltal a hálózatot 3,0 x 4,0 méteresre bővítettük.

A növekedési vizsgálatok módszere és eredményei

A növekedési vizsgálatok keretében, a vegetációs időszak befejezése utáni tizedik tenyésztési év végén mértük a magasságot és a mellmagassági átmérőt az egyes kísérleti területek valamennyi nyárfaegyedén. Az ily módon szerzett növekedési adatok feldolgozásával határoztuk meg az egészállomány átlagos magasságát, (H/m), átlagos átmérőjét ($D_{1,3}$ /cm), a vastagfa és az összes fa térfogatát ($V/m^3/ha$), annak átlagfa-térfogatát ($v=V/N/dm^3/fa$), a fatérfogat átlagnövedékét ($Vb/m^3/ha$), valamint a körlepősszeget. Az egészállományi fatérfogatát a Mecko-féle nyár fatömeg (fatérfogat) táblák alapján állapítottuk meg (Mecko a kol. 1993).

Az egyes kísérleti területek állományainak növekedési viszonyairól az 1. táblázat adatai tájékoztatók. A táblázatban az egyes növekedési adatok százalékos értékelését is megtaláljuk oly módon, hogy a 100 %-ot minden tényezőnél a 4 x 4 méteres hálózatban telepített nyárasok vonatkozó adatai képviselelik. A növekedési adatok összehasonlításának értékeléséből kitűnik, hogy a 4 x 4 méteres hálózatban telepített nyáras termesztési technológiájának alkalmazása kedvező hatással volt az egészállománynak mind az átlagos magasságára, mind pedig az 1 hektárra eső fatérfogatra és a fatérfogat átlagnöve-

Tényezők		Hálózat (m)			
		3 x 2	4 x 4	5 x 5	8 x 4
Az egész állomány					
Törzsszáma	N (db/ha)	1666	625	400	312
	%	266	100	64	50
Átlagos magassága	H (m)	19,7	20,6	20,5	20,3
	%	96,1	100	99,5	99,0
Átlagos átmérője	$D_{1,3}$ (cm)	19,8	22,4	23,2	25,1
	%	88,4	100	103,6	112,0
Vastagfa térfogata	$V(m^3/ha)$	140,6	147,5	103,6	93,0
	%	95,3	100	70,2	63,1
Vastagfa átlagfájának térfogata	$V=V/N(dm^3/fa)$	15,2	23,6	25,9	29,8
	%	64,4	100	105,9	126,2
Vastagfa térfogatának átlagnövedéke	$V_v(m^3/ha)$	14,0	14,7	10,3	9,3
	%	95,3	100	70,2	63,1
Összesfa térfogata	$V m^3 (ha)$	194,4	197,5	130,4	118,9
	%	98,5	100	68,9	60,2
Összesfa átlagfájának térfogata	$V=V/N(dm^3/fa)$	20,4	31,6	32,6	38,1
	%	64,5	100	103,2	120,6
Összesfa térfogatának átlagnövedéke	$V_a(m^3/ha)$	19,4	19,7	13,0	11,9
	%	98,5	100	68,9	60,2
Körlepősszege	$G (m^3/ha)$	20,8	23,3	21,5	20,6
	%	89,2	100	92,3	88,4

dékére mind a vastagfa, mind az összesfa esetében. Az egészállomány 1 hektárra eső körlepősszege szintén ennél a hálózati variációnál volt a legnagyobb. Százalékos értékben kifejezve a különbség az átlagos magasság esetében 0,5 – 3,9, a vastagfa-térfogat esetében 4,7 – 36,9, míg az összesfa esetében 1,5 – 39,8 %-os volt.

A növekedési és fatermési tényezőkön túlmenően értékeltük a 'Pannonia' nyár egészségi állapotát is az egyes kísérleti területeken. Megállapítottuk, hogy sem biotikus, sem abiotikus károsítások nem befolyásolták negatívan a 'Pannonia' nyár egészségi állapotát, ami azt is jelenti, hogy a termesztett nemesnyár-fajták közül ez az egyik leginkább ellenálló fajta, így az eddigieknél is nagyobb mérvű termesztésbe vonása mindenképpen indokolt lenne.

Összefoglalás

A tanulmányban a 'Pannonia' nyár növekedését és fatermését értékeltük a kelet-szlovákiai síksági viszonyok között, 10 éves korban. Az értékelés eredményei alapján a közepes, vagyis a 4 x 4 méteres hálózatban létesített nyárasok termesztés-

technológiájának alkalmazása pozitívan hatott az egészállomány átlagos magasságára, az 1 hektárra eső fatérfogatra, annak átlagnövedékére, valamint a körlepősszegekre. A ritkább hálózatra alapozó termesztés-technológia, így az 5 x 5, illetve a 8 x 4 méteres induló hálózat kedvező hatással volt az átlagos átmérőre és a vastagfa átlagfájának térfogatra, ami azonban nem jelentett többlethozamot a 4 x 4 méteres hálózatban telepített nyárasokhoz képest. A 'Pannonia' nyár egészségi állapotáról megállapítottuk, hogy sem biotikus, sem abiotikus tényezők nem befolyásolták negatívan a termesztett nyárfajta egészségi állapotát. Eredményeink kiértékelése alapján megelégedéssel nyugtáztuk, hogy a vonatkozó magyarországi tapasztalatok megegyeznek a Szlovákiában leírtakkal, mely szerint ugyancsak a 4 x 4 méteres alaphálózatot tartjuk a nemesnyárasok ültetvénytípuson termesztésénél a leginkább megalapozottnak.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondok köszönetet Ing. Jaroslav Saxun erdőmérnök úrnak a kísérleti munkákhoz nyújtott önzetlen segítségéért.

Muzsikál az Erdő 2009

Az idén hatodik alkalommal csendülnek fel a harsonák a Mátra erdeiben a **Muzsikál az Erdő – Mátrai Művészeti Napokon**, melyet a Muzsikál az Erdő Alapítvány **2009. július 4–12-ig** rendez meg.

Minden évben, de különösen most komoly nehézségekbe ütközik a kulturális rendezvények megszervezése. Ezeket az elsősorban anyagi nehézségeket fő támogatóink segítségével sikerült megoldani.

Az idén a „Muzsikál az Erdő” rendezvény bekerült az Országos Erdészeti Egyesület hivatalos rendezvényei közé. Az egyesület néhány éve meghirdette a nyitást a társadalom felé. A Muzsikál az Erdőn ez valóban tetten érhető

A rendezvénysorozat **alapvető céljai** változatlanok. Szeretnénk egy olyan szabadidő eltöltési alternatívát nyújtani az erdőlátogatóknak, a térség lakóinak, turistáinak, családoknak, melyek általunk különösen fontosnak tartott értékek mentén szerveződnek. Ilyen például az erdő, a természet tisztelete, védelme, a művészetek, a komolyzene támogatása, az emberi egészség megőrzése (ép testben, ép lélek).

A rendezvény sajtótájékoztatója a Magyar Állami Operaházban lesz. Az operaház vezetése, *Vass Lajos* főigazgató személyesen is támogatja ezzel a rendezvényt és kifejezi, hogy a komolyzenei világnak mennyire fontos a magyar erdő. Úgy gondolom, hogy az erdészeknek is kiemelkedő jelentőségű az a tény, hogy az általunk létrehozott és szervezett rendezvény sajtótájékoztatója bekerülhet a komolyzene fellegrárába, az Operaházba.

A rendezvények minden esetben fákhöz és erdőhöz kötődően 11 helyszínen valósulnak

meg 9 napon keresztül. **A jellemző programok:** erdei kirándulások erdészek vezetésével, erdei koncertek, gasztronómiai programok, falusi vendéglátás, ismeretterjesztő előadások, kiállítások, tájfutó verseny, teljesítménytúra stb.

A programok megvalósítása egy **összefogás eredménye**, mely összefogásban erdészek, művészek, önkormányzati vezetők és egyéb támogatók vesznek részt a közös célok elérése érdekében. Úgy gondolom, hogy ez az összefogás példamutatónak értékelendő, ahol a pártpolitika nem jelenik meg, itt célok vannak és értékek.

Soha nem feledkezünk meg arról, hogy a programok a résztvevőkért vannak, a résztvevők szórakoztatásáért, kapcsolódásáért. Mindig előtérben van a jókedv és a vidámság, és az egészet átöleli egy olyan emelkedett hangulat, melyet maga az erdő, az erdei környezet mint tér és a zene, a művészetek határoznak meg. Az erdész a rendezvényeken mindenhol jelen van, de nem tolakszik, nem törtet. Méltósággal és jókedvvel kíséri végig, illetve közreműködik a programokban, megmutatja a rábízott kincset, az erdőt.

A **nyitó rendezvény** az idén Kazáron lesz, ahol *dr. Glatz Ferenc* a Magyar Vidékfejlesztési Hálózat elnöke is előadást tart. A **záró rendezvény** hagyományosan Fenyvespusztán, a fő támogató, az *Egererdő Zrt. Bátorlyterenyvei Erdészete* területén lesz, ahol egyesületünk (OEE) vezetése és a FVM Természeti Erőforrások Főosztálya is képviselteti magát. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium is fontosnak tartja a rendezvény céljait.

A fellépő művészek, zenekarok közül csak néhányat említenék meg kedvcsinálóként, a teljesség igénye nélkül: Corpus Harsona Quartett, Egri Szimfonikus Zenekar, Kiskunlacházi Ifjúsági Fúvószenekar, *Orosz Zoltán* harmonikaművész.

Bízom benne, hogy valóban megvalósul az a gondolat, hogy a zene segít a környezetkultúra fejlesztésében, az erdő megővésében és az erdő pedig segít abban, hogy az emberekhez valóban közel kerüljön a komolyzene és a művészetek.

Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt, erdészeket, művészeket, turistákat, gyerekeket és felnőtteket egyaránt. A rendezvény részletes programja a **www.egererdo.hu/muzsikal** honlapon megtekinthető.

Kép és szöveg: **Szabó Lajos**
erdőmérnök

Mit ér egy lék a szarvasnak? A királyréti átalakító üzemmód első évi tapasztalatai

A hazai erdőgazdálkodás általánosan elterjedt vágásos gyakorlata és az erdei vadkár komoly ellentétek forrása a vadgazdálkodás, erdészet, természetvédelem között. Sok gazdálkodó és kutató a vadkár okát leegyszerűsíti és az ún. „túlszaporodott” nagyvadállományban látja, melynek szintje az „erdő ökológiai eltartóképessége” fölött van. A kérdés azonban ennél sokkal összetettebb. Eddigi vizsgálatainkból kiderült, hogy növényevő nagyvadaink táplálékának jelentős részét a cserjeszintben található fás szárú fajok biztosítják (*Mátrai és Kabai* 1989, *Szemethy és mtsai*, 2003). Kutatásaink azt is kimutatták, hogy a gímszarvas mozgáskörzetének magterülete általában gazdag cserjeszinttel rendelkező területekre esik, ahol megfelelő táplálékot és búvóhelyet is talál (*Mátrai és mtsai*, 2004). A hazai erdők többsége vágásos üzemmóddal kezelt, ahol gyakran figyelmen kívül hagyják a növényevő nagyvadfajok ilyen jellegű igényeit. Ám szerencsére, napjainkban egyre több szakmai fórumon merülnek fel a problémakör megoldásaként a természetközeli erdőgazdálkodás különböző formái.

Most induló cikksorozatunkban hazánk különbözően kezelt erdőtársulásai-ban folytatott, a nagyvad-erdő kapcsolatokat jellemző kutatásainkat mutatjuk be. Az egyes vizsgálatokban a Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézetében 2003 óta kidolgozott módszer segítségével a növényevő nagyvadfajaink által használt cserjeszint-kínálatát, annak rágottságát, valamint a csemetesűrűséget és az újulat állapotát is jellemezzük.

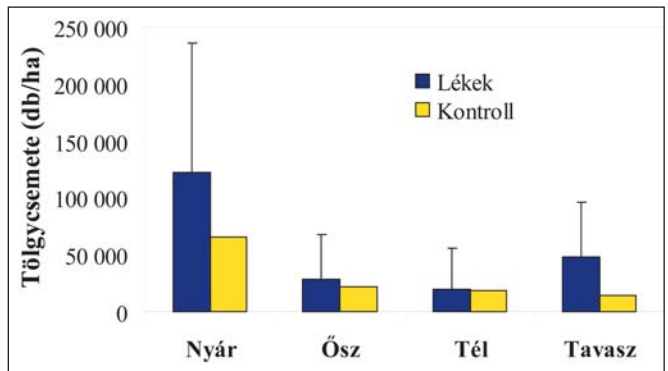
Első írásunkban, a Börzsönyben, az Ipoly Erdő Zrt. Királyréti Erdészetének területén végzett felméréseinket mutatjuk be. Itt az erdőgazdálkodót a természetes módon kialakult lékek inspirálták arra, hogy a vágásos gazdálkodásról fokozatosan áttérjen a természetközeli erdőgazdálkodás egy formájára, a szálaló gazdálkodásra. Ennek lehetséges módja a náluk 2007-ben bevezetett átalakító üzemmód. Az átállás célja az, hogy a je-

lenlegi egykorú állományok fokozatosan, több évtized alatt, vegyeskorú, természetközeli, változatos fafajú erdővé alakuljanak át. A területen a vadlétszám az elmúlt évtizedekben a célzott gyérités és az időjárási okok miatt is jelentősen csökkent. Az erdészet területén az átalakító üzemmód alá tartozó, csoportos szálalással kitermelt 70 éves cseres-tölgyes állományban jelöltünk ki 10 db léket. A csoportos szálalással zajló fakitermelés (és így a lékek kialakítása) 2006 januárjában történt. Emellett egy kontrollterületen is elvégeztük a felméréseinket, hogy a hagyományos vágásos gazdálkodással és az átalakító üzemmóddal érintett erdőrészeket összehasonlíthassuk. A kontrollterület egy bükkal elegyes gyertyános tölgyes. Itt a végvágás éve 2004, amikor az állomány 121 éves volt. Az itt bemutatott kutatásokat 2007 júliusában kezdtük, majd 2007 novemberben, 2008 februárban, és májusban felvételeztünk újra. A hosszabb távra tervezett vizsgálatok azóta is folynak. Egy-egy lékben alkalmanként 15-20 ponton gyűjtöttünk adatokat (a lékek átmérője kb 25-30 m). Az adatok felvételezése a vadfajaink számára elérhető magassági kategóriákban zajlott (0-50; 50-100; 100-150; 150-200 cm). A mintapontokon felvettük az elérhető és rágott hajtások számát fajonként, és az ép és károsított tölgyecsemeték számát is. A rágottsági arány számításakor az adott faj rágott hajtásainak számát osztottuk el az általa kínált hajtások számával. Emellett megbecsültük a kínált biomassa mennyiségét is egy hektárra, ill. a lékek átlagos területére (0,07 ha, azaz kb. 700 m²) is. A biomassa-bebecsléshez a növényi

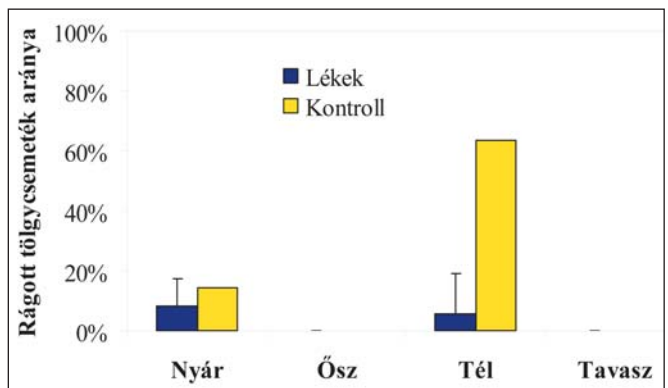
mintagyűjtés a szezonális adatfelvételezések során történt meg. A kontrollterületen két mintavonalon végighaladva ugyanezeket a változókat vettük fel ugyanezen alkalmanként 40-60 mintaponton.

Eredményeink szerint a tölgyecsemeték sűrűsége nem egyenletes az egyes lékek között, mégis a felújuláshoz megfelelő mennyiségben fordulnak elő. Ez a nyári adatokkal számolva átlagosan 8600 csemetét jelent egyetlen lékben (azaz 120 ezer csemetét egy hektáron). (Egy lékben pedig csupán 5-6 vágásérett korú tölgynek kell felfejlődnie, hogy a lék bezáródjon). Ráadásul a lékekben talált értékek általában magasabbak voltak, mint a kontrollterületen mértek (1. ábra).

A tölgyecsemetéken a rágás viszonylag kismértékű volt a lékekben (<10% átlagosan). Tavasszal és ősszel egyáltalán nem találtunk rágást rajtuk, és télen is csak két lékben (ott viszont magas értékeket: 30 és 60%). Nyáron 4 db lékben nem volt rágás a csemetéken, a többi lékben 1-25% között mozgott a rágott csemeték aránya. A rágások mértéke összességében alacsonyabb volt, mint a kontrollterületen (2. ábra).

1. ábra. Tölgyecsemeték előfordulása a királyréti vizsgálati területen

2. ábra. Tölgyecsemeték rágottsága a királyréti vizsgálati területen

^{1,2,3,4} Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet, 2103 Gödöllő Páter K. u. 1.

⁵ IpolyErdő Zrt. Királyréti Erdészet, 2624 Szokolya, Királyrét

¹ katonak@ns.vvt.gau.hu,

² szlaci@ns.vvt.gau.hu,

⁵ kiralyret@ipolyerdo.hu

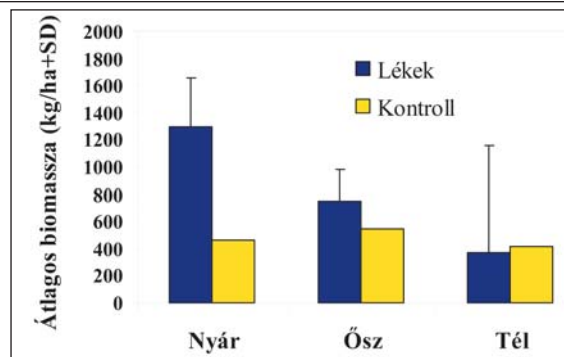
A lékek fajösszetétele igen változatos. A 3. ábrán az egyes fajok hajtságainak gyakorisága látható. A magas szórásértékek az oszlopokon jelzik, hogy az egyes fajok a különböző lékekben más-más valószínűséggel fordulnak elő. Egyes lékeket a szeder dominálja, másokban a kőris válik gyakorivá, míg máshol kevés fás szárú mellett inkább a lágyszárúak gyakoriak (pl. a csalán). Általában azonban a lékekben jellemző a szeder hajtságainak magas száma. Ez a faj szinte minden lék területén megtalálható volt. A lékek közötti területeken viszont nem fordult elő. Egyes lékekben, a fakitermelés utáni első évben, a szeder nagymértékű borítása esetén a tölgycsemeték előfordulása igen alacsony volt. Kis szederborításnál a tölgycsemeték gyakorisága megnőhet, azonban ez nem feltétlenül igaz (egyéb környezeti tényezők szerepe).

A nyári időszakban egy – egy lékben átlagosan 90 kg-nyi táplálék érhető el (20-175 kg között lékenként, ami hektáronként átlagosan 1300 kg-ot jelent). Ez az érték téle jelentősen lecsökken átlagosan 25 kg/lék (5-40 kg /lék között) biomassa értékre (átlagosan 370 kg/ha). Az ábráról leolvasható, hogy az átlagértékek a kontrollterület értékeinél magasabbak (4. ábra).

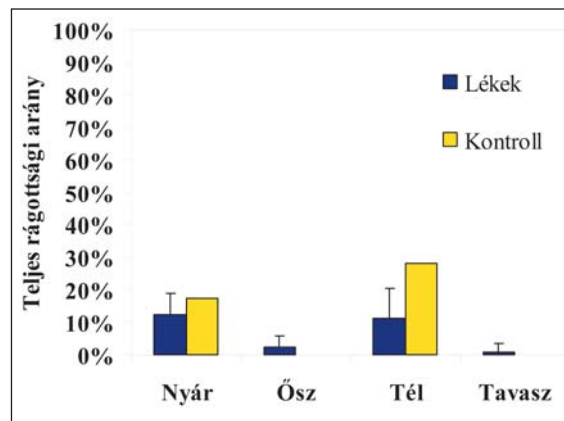
A lékekben a rágások mértéke alacsony volt, nyáron és télen átlagosan 11-12% (lékenként nyáron 7-24% között, télen 1-30% között), míg ősszel és tavasszal <0,05%. A rágásarány a kontrollterületen nyáron és télen is valamelyest magasabb volt (17 és 28%), mint a lékek átlagértéke (5. ábra).

A királyréti erdőátalakítás célja az, hogy a szálalás során keletkező lékek változatos kialakulásukkal és egyenlőtlen fejlődésdinamikájukkal mozaikosabbá tegyék az erdő szerkezetét. Eredményeink szerint a lékek fajösszetétele egymáshoz képest is rendkívül változatos, így legalábbis a kezdeti állapotok szerint, ez a cél elérhető ezzel a fakitermelési rendszerrel. A lékekben elérhető biomassa mennyisége is bőséges, főleg ha

azt az „eredeti” (lékek közötti) erdőrészekhez viszonyítjuk. Így a vad számára is változatos, jó minőségű élőhelyet eredményezhet az átalakító üzemmód. A gazdálkodási rendszer működőképességének fontos eleme itt is a megfelelő természetes újulat jelenléte. A tölgycsemeték minden lékben jelen voltak, az esetek döntő többségében bőségesen megadva a lehetőséget arra, hogy egy-egy lékben legalább 5-10 tölgyfa egyed fejlődése biztosított legyen, ami majd a lék bezárulásához vezet. Vizsgálataink persze nem jósolhatják azt nagy bizonyossággal, hogy mi lesz 50-100 év múlva, csupán azt írják le, hogy mennyire kedvezően alakul az erdő- és a vadgazdálkodó szemszögéből az erdő átalakulása rövidebb távon. A területen szembetűnő a szeder potenciális korlátozó hatása a tölgycsemeték előfordulására. Nem tudhatjuk azonban, milyen mértéknél lehet ez a hatás már erdészeti káros. Az pedig nem javasolható megoldás (bár gyakran alkalmazott klasszikus módszer), hogy a szedret teljes mértékben irtsuk ki a lékekből. A szeder hiánya még nem biztosíték az újulat megfelelő kialakulására, hiszen azt számos egyéb tényező is befolyásolja. Mindemellett korábbi vizsgálataink egyértelműen kimutatták a szeder fontosságát (sőt erős kedveltségét) a gímszarvas táplálkozásában. Így a csemeték jelentős elnyomását még nem okozó mérték alatt a szeder, mint alternatív táplálék, és a rágást a csemetékről elvonó faj, igen fontos szerepű lehet. A lékekben a tölgycsemetéken megfigyelt vadragás átlagosan kismértékű volt. Ez jelezheti a vadállomány sűrűségének jelentős

4. ábra. A lékekben elérhető növényi táplálék biomasszája a királyréti területen

5. ábra. A rágottság mértéke a lékekben a királyréti vizsgálati területen

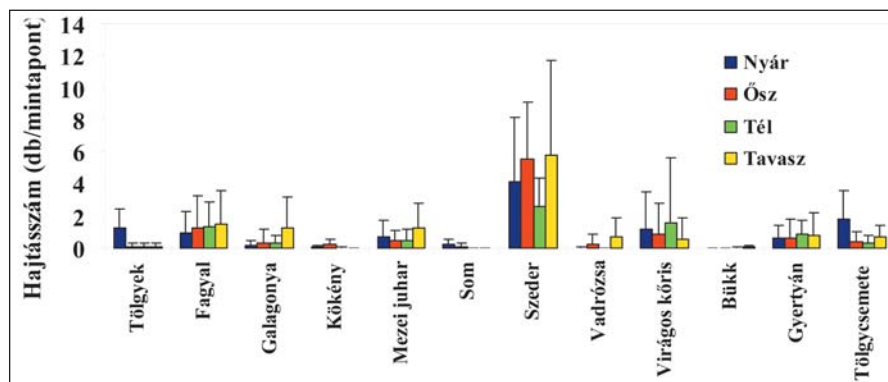
visszaesését a területen az intenzív vadásztatás következtében. De mutathatja a szeder rágásvonó-szerepét is, ill. adódhat a csemeték nagy számából is, aminél kevés rágott egyed kevésé feltűnő, jelentősége elenyésző. Eddigi eredményeink alapján érdemes megfontolni a vágásos rendszerben kezelt tölgyesek hosszabb távú átalakításának lehetőségét szálaló üzemmódra az arra esélyt adó élőhelyeken (megfelelő termőterület, nem túl koros állomány, aminél van idő az átalakításra, felújulást nem veszélyeztető vadállomány-sűrűség).

A további részletekre kíváncsi olvasók figyelmébe a témában korábban megjelent és a közeljövőben megjelenő írásainkat, ill. intézetünk honlapját (www.vmi.info.hu) ajánljuk.

Köszönjük az IpolyErdő Zrt. és az FVM (64395/2007) kutatásainkhoz nyújtott támogatását.

Hivatkozások

Mátrai, K. és Kabai, P. (1989): Winter plant selection by red and roe deer in a forest habitat in Hungary. Acta Theriologica, 34: 227-234.
 Mátrai, K., Szemethy, L., Tóth, P., Katona, K. és Székely, J. (2004): Resource use by red deer in lowland nonnative forests, Hungary. Journal of Wildlife Management, 68: 879-888.
 Szemethy, L., Mátrai, K., Katona, K. és Orosz, Sz. (2003): Seasonal home range shift of red deer hinds Cervus elaphus: are there feeding reasons? Folia Zoologica, 52(3): 249-258.

3. ábra. Lékek fás szárú fajösszetétele a királyréti vizsgálati területen.

Solymos Rezső akadémikus 80 éves

A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztálya és Erdészeti Bizottsága az „Erdőgazdálkodás és fahasznosítás – jelen és jövő” című tudományos konferenciával köszöntötte dr. hc. dr. Solymos Rezső akadémikust. A levezető elnök, dr. Faragó Sándor bevezető szavai után dr. Mátyás Csaba akadémikus, dr. Führer Ernő, dr. Veperdi Gábor, dr. Náhlik András, dr. Solti László akadémikus (az MTA Agrártudományok Osztálya részéről), dr. Somogyi Zoltán, dr. Marosi György, dr. Lett Béla, Szepesi András, Wisnovszky Károly, Kolozs László, dr. Nagy Dániel és dr. Molnár Sándor előadásaikkal köszöntötték az ünnepeket.

Dr. Pethő József az Országos Erdészeti Egyesület nevében méltatta egyesületi munkásságát, majd átadta az Egyesület oklevelét.

Führer Ernő és Veperdi Gábor „Solymos Rezső akadémikus kutatói munkássága” című előadását adjuk közre.

„Különleges nap a mai! Azért gyűltünk össze, hogy a magyar erdészeti kutatás nemzetközileg elismert szaktekintélyének, kedves barátunknak, 80. születésnapját megünnepeljük. Solymos Rezső egész életét a természethez, a fákhoz, az erdőhöz való kötődés jellemezte. Már szülőhelye Bejcgertyános is egyfajta elkötelezettségre utal, gyermekkorában pedig olyan nevelésben részesült, amely a természet törvényeinek feltétlen tiszteletére kötelezte. 1951-ben szerzett oklevelet Sopronban.

1961-ig a Szombathelyi Erdőgazdaságnál dolgozott különböző vezetői beosztásokban. Az ifjú erdőmérnök korán a kutatómunka felé fordult, hisz gyakorlati munkája során létesítette első erdőnevelési, ápolási és fatermési kísérleteit. Tudományos tevékenysége folytán

1961-ben a Minisztériumtól meghívást kapott az Erdészeti Tudományos Intézethez. 1961-től 1983-ig tudományos osztályvezetőként, később főosztályvezetőként irányította osztálya kutatómunkáját. A MÉM szakmai munkájának a megerősítésére 1983-ban felkérték az Erdészeti és Faispári Főosztály vezetésére, ellátva az idetartozó kutatási, oktatási és erdészeti fejlesztési feladatokat is. Ezt követően napjainkig Intézetünkönél folytatta kutatói tevékenységét.

Solymos Rezső öt évtizedes kutatómunkája legfontosabb területe az erdőművelés, a fatermés és a faállomány-szerkezet. Tevékenységének köszönhetően létrejött egy olyan tudományos iskola, amelynek kutatásai az állandósított, hosszú lejáratú kísérletek hálózatára épültek. Vezetésével és részvételével kidolgozták a hazai fafajokra érvényes fatermési- és fatömeg-táblákat és a különböző, nemzetközileg is újdonságnak számító korszerű erdőnevelési modelleket.

A gyakorlati erdőgazdálkodást segítő kísérletei között meg kell említenünk az 1961 őszi kezdett fenyvesekre vonatkozó ápolási és tisztítási kísérleteit. A kísérletek célja az ápolások gyakoriságának és módjának meghatározása volt. Az erdeifenyő erdősítésekben és fiatalokban megindított megfigyeléseket a fenyőállományok arányának növekedése, a megváltozott gazdasági és munkaerőhelyzet, az ápolások és tisztítások racionalizálásának igénye indokolta. Erdőnevelési, ápolási és fatermési kísérleteit több tanulmányban publikálta. Eljárást dolgozott ki a rezgőnyár csemetenevelésére és feltárta az őrségi erdőgazdálkodás hagyományos termelési eljárásait.

Kezdeményezésére és irányításával kezdődtek el 1967-ben az elegyes er-

dők szerkezetének és fatermésének kutatásai, valamint az őshonos fafajok vitalitásának és természetes kiválasztódási folyamatának vizsgálata „rontott erdőknek” tekinthető elegyes fiatalosokban. Először Nyugat-Dunántúlon, az erdei fenyvesek fatermésének és nevelésének kutatásával kezdődött el, majd az egész országra kiterjedően folytatódott az a nagy jelentőségű munka, amelynek eredményeként a 70-es évek közepére a hazai fafajokra kidolgozott fatermési- és fatömeg-táblák megszülettek.

Az erdőnevelést segítő kutatásai közül kiemelkedő a Pilis hegység Lajosforrasi kocsánytalan tölgyeseiben végzett gyéritési vizsgálatok. A kutatások a nevelővágások gazdaságosságára, érellyére, idejére, a V-fák és javafák kiválasztására vonatkozóan adtak konkrét irányelveket, amelyeket fatermési és állomány szerkezeti adatokkal igazoltak.

A Solymos Rezső által vezetett kollektíva eredményes és következetes erdőnevelési és fatermési kutatómunkáját egyrészt a Magyar Tudományos Akadémia 1979-ben akadémiai díjjal ismerte el, másrészt a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium 1983-ban a gyakorlati bevezetésre javasolt tudományos eredmények pályázatán az erdőnevelési modelltáblákat I. díjban részesítette.

Az ERTI kutatóprofesszoraként kidolgozta a XXI. sz. természetközeli erdőgazdálkodásának tudományos megalapozását jelentő erdőfelújítási és erdőnevelési eljárásokat

1998 óta a MTA levelező, 2004 óta rendes tagja.

2000-ben jelent meg a korábbi kutatási eredményeit összegző „Erdőfelújítás- és nevelés a természet-közeli erdőgazdálkodásban” című könyve. A ter-

mészterközeli erdő- és vadgazdaság-környezetbarát fagazdaság, valamint „Az erdő-, vad- és fagazdaság fejlesztése” témájú kutatásairól két átfogó kötetet szerkesztett 1999-ben, ill. 2002-ben.

Az országos erdőtelepítési program kidolgozásában is hatékonyan közreműködött. Kidolgozta az erdei ökoszisztémák multifunkcionalitásának irányelveit.

A 2001-ben elkezdett NEP kidolgozásában részt vevő munkabizottságok koordinátoraként hangsúlyozta az új tudományos eredmények és a gyakorlati tapasztalatok hasznosításának szükségességét a XXI. sz. kihívásainak megválaszolásában.

Sokat tett az erdészeti kutatás nemzetközi elismeréséért, több nemzetközi együttműködés kezdeményezője és szervezője volt.

Az utóbbi másfél évtizedben kutatási tevékenysége kibővült az erdészeti politika tudományos alapjainak meghatározásával. Ennek keretében élen járt a fenntartható erdőgazdálkodás környezeti, szocio-kulturális, ökonómiai és jóléti szempontú koncepciójának kidolgozásában.

Tudományos publikációinak, könyveinek, kutatási eredményjelentéseinek száma eléri az ötszázat.

1962-ben egyetemi doktori címet, 1964-ben kandidátusi, 1972-ben doktori tudományos fokozatot szerzett. Kutatói és oktatói tevékenységét 1982-ben az alma mater címzetes egyetemi tanári címmel ismerte el.

Tudományos munkásságáért az MTA 1979-ben akadémiai díjban részesítette. Az Erdészeti és Faipari Egyetemről 1996-ban a „Pro silvicultura arte lignaria et geodesia” kitüntetés, 1979-ben svéd akadémiai ezüstérem, 1985-ben német Cotta emlékérem, 1990-ben norvég

„Ezüstfenyő” kitüntetést kapott. 1998-ban az Erdészeti Tudományos Intézetben végzett több évtizedes kutatómunkáját Vadas Jenő emlékéremmel ismerték el. A részére 1989-ben odaítélt „W. L. Pfeil” díj a legnagyobb európai erdészeti tudományos kitüntetésnek számít.

1986-ban a legmagasabb hazai erdészeti (OEE) kitüntetésben, „Bedő-díj”-ban részesült: 1989-ben megkapta a Munka Érdemrend arany fokozatát.

Solymos Rezső fáradhatatlan kutatásszervező és irányító tevékenységének legfontosabb állomásai a következők:

- Az IUFRO négy munkabizottságának tagja, egynek társelnöke.

- Az Országos Fajtaminősítő Tanács tagja, ezen belül az Erdészeti Bizottság elnöke.

- A Finn-magyar Erdészeti Tudományos Munkacsoport tagja.

- Az ENSZ FAO Erdészeti és Faipari Szakbizottság tagja.

- A MÉM Kutatás-fejlesztési Tanács tagja.

- Az MTA Erdészeti Bizottság tagja, titkára, alelnöke, elnöke, tiszteletbeli elnöke.

- Az Országos Erdészeti Egyesület elnökségi tagja, választmányi tagja, „Az Erdő” című szakfolyóirat főszerkesztője, az Erdőrendezési Szakosztály tagja, az Erdőművelési Szakosztály elnöke.

- Az MTV erdészeti szakértője és szaktanácsadója.

- Az FM Fagazdasági Érdekegyeztető Tanács tagja.

- Az MTA Doktori Tanácsa Növénytermesztési Szakbizottság tagja.

- Az ERTI Tudományos Tanácsának tagja.

Kutatómunkája mellett megemlíten-dő oktatói tevékenysége is, amelyet elsősorban a NYME-en végzett. Tagja volt az Egyetemi Akkreditációs Bizottságnak, a Professzori Széchenyi Ösztöndíj odaítélésében szakértőként működött közre. Számos külföldi egyetemre kapott meghívást előadások tartására Németországtól az USA-ig.

Igen aktívan részt vesz a tudományos utánpótlás nevelésében: kandidátusi és doktori értekezések védésekor

opponensként, bizottsági tagként vagy elnökként ma is szerepet vállal.

Sosem feledkezett meg az általa létrehozott tudományos iskoláról: mindig figyelemmel kísérte az Erdészeti Tudományos Intézetben folyó kutatásokat, illetve nagymérvű elfoglaltsága mellett mindig szakított időt a korábbi munkatársaival, illetve az időközben a munkába bekapcsolódó fiatal kutatókkal való szakmai találkozókra, megbeszélésekre, konzultációkra.

Solymos Rezső a nemzetközileg elismer tudós életét, munkásságát meghatározta a fákhoz, az erdőhöz, a természethez való szoros kötődés. Számára a fa, az erdő nemcsak munka, nemcsak haszon, nemcsak kísérleti terület, hanem egy önmagában teljes világ, maga az élet, amely jelen van az emberélet fordulóján a bölcsőtől a koporsóig, Átszövi mezőgazdaságunkat, iparunkat, tudományos életünket, múltunkat és jelenünket. És remélhetőleg hatással lesz jövőnkre is. Ezen fáradozott és fáradozik ma is Solymos Rezső, hisz munkásságával a jövőépítés, a tudomány eredményeire alapozott, a természeti tör-

vényekhez igazodó erdőgazdálkodás számára mutat utat. Hangsúlyozza a természet harmóniájának, az ökológiai-ökonómiai egyensúly megtartásának szükségességét. Mert ő is vallja, hogy a fa az élet szimbóluma. Nemcsak a népmesékben, balladákban, legszebb mondáinkban, fájdalmasan bús, vagy szilaj népdalainkban, hanem emberi létünkben is. Mert a fától, az erdőtől függ jórészt, hogy milyen lesz az emberi élet bölcsője a Föld.

Solymos Rezső munkásságának egyetlen mondatba tömöríthető lényege, vezérelve, nagy elődjét, Bedő Albert akadémikust idézve a következő: „gondolataimnak soha meg nem szűnő tárgya az ERDŐ, és hazám erdészetének jövője.”

Kedves Rezső bátyám, végezetül azt kívánjuk, hogy fáradhatatlan erdész, tudós és szakpolitikusként szolgálj még nagyon sokáig értékes gondolataiddal, nagyszerű meglátásaiddal a számunkra is a legfontosabbat, a magyar erdészettudományt. Is-ten éltesen sokáig! Üdv az erdészeknek!”

Fotó: Pápai Gábor

Vadas Jenő Kupa – 2009, Mátrafüred

A szervezők az Egererdő Zrt. és a Mátra Szakképző Iskola voltak. A lebonyolításban részt vett a Heves megyei MGSZH Erdészeti Igazgatósága is.

Hat iskolától voltak versenyzők, 4-4 fő végzős erdésztanuló. Összesen tehát huszonnégyen, akik közül ketten voltak lányok, *Bartók Csilla* mátrafüredi és *Jubász Erika* soproni tanulók.

A résztvevő iskolák:

Drávavölgye Középfiskola, Barcs;
Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, Szeged;

Mátra Szakképző Iskola, Mátrafüred;

Széchenyi István Mezőgazdasági Szakközépfiskola, Hajdúböszörmény;
Széchenyi Zsigmond Szakközépfiskola, Somogyzsitfa;

Roth Gyula Erdészeti Szakközépfiskola, Sopron;

A versenybírószám elnöke *Urbán Pál*, az Egererdő Zrt. termelési főosztályvezetője volt. A fővédnöki tisztet *Pallagi László*, az Egererdő Zrt. vezérigazgatója töltötte be két védnöktársával: *Unger Zoltán*, a Husquarna Magyarország Kft. ügyvezetője, *Schmotzer András*, az Országos Erdészeti Egyesület általános elnökhelyettese.

A versenyzők az alábbi nyolc versenyszámban mérték össze tudásukat:

– Szakmai írásbeli

– Komplex felismerés (fafajok, cserjék különböző fejlődési fázisai, fametszetek, erdei lágyszárú növények gombák, vadfajok, vadnyomok, erdei károsítók)

– Határazonosítás (terepi tájékozódást és egyes konkrét feladatokat tartalmazó összetett versenyszám)

– Gyérítésjelölés

– Fakészlet-meghatározás körlapösszeg méréssel

– Választékolás és számbavétel

– Motorfűrész-szerelés, darabolás és szűrővágás

– Lövészet

A szabályzat szerint összesen maximum 1000 pontot lehetett elérni, feltéve, ha minden hibátlanul sikerült.

Nagyszerű élmény volt ez a nap a mátrai tölgyesekben, bükkösökben, a madárdalol, rovarzűmmögéses, zsengezőld tavaszi erdő reményfakasztó hangulatában.

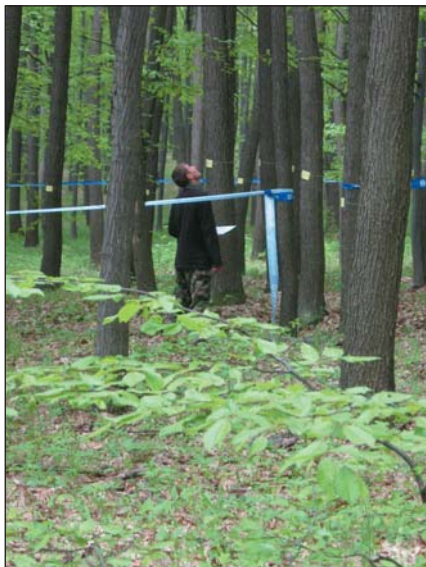
A legjobb helyezést elérők:

1. **Bartók Csilla** – Mátrafüred

2. **Bakti Péter** – Mátrafüred és **Király István** – Mátrafüred holtversenyben

3. **Kökény Zoltán** – Szeged és **Németh Zoltán** – Szeged holtversenyben

4. **Horváth Gergely** – Barcs

5. **Horváth János** – Sopron

6. **Tóth Ádám** – Mátrafüred

Őket a képesítő vizsga elnöke jeles eredménnyel felmentheti a szakmai gyakorlati vizsga alól. Megérdemlik, hiszen az elérhető ezer pontnak az első közel 80, de a hatodik is majdnem a 70%-át érte el.

Díjazás szempontjából némileg módosult a sorrend. Néhány éve a holtversennyel járó díjazási többletköltségek kiküszöbölése érdekében az azonos pontszámú versenyzők különböző megfontolások (pl. versenyszámok „fontossági” sorrendje, időráfordítás stb.) alapján kerülnek a helyezési sorba. Ez azonban a lényegen nem változtat. Napjainkban a szakmát érintő szemléletbeli és gyakorlati változások egyébként is módosítják a hagyományos szempontok jelentőségét. A módosítás következtében *Kökény Zoltán* és *Németh Zoltán* versenyzők sajnos negyedikékké lettek, ami nem járt díjazással.

A versenyszámonkénti első helyezettek:

Írásbeli: **Csernavölgyi András**, Szeged

Felismerés: **Bartók Csilla**, Mátrafüred
Határazonosítás: **Tóth Ádám**, Mátrafüred

Gyérítésjelölés: **Bernáth Máté**, Barcs
Fakészlet-mérés: **Király István**, Mátrafüred

Motorfűrész: **Szabó Endre**, Barcs
Választékolás: **Bartók Csilla**, Mátrafüred

Lövészet: **Tóth Ádám**, Mátrafüred

Az összesített győztes, valamint a második és harmadik helyezettek szép serleget és Husquarna motorfűrész kaptak.

A nyolc versenyszám első helyezettei is kaptak díjakat, serleget és egyéb, szakmailag jól felhasználható, értékes tárgyakat, könyveket.

Az adományozók az Egererdő Zrt., a Husquarna Magyarország Kft., az Országos Erdészeti Egyesület, a Bükki Nemzeti Park és a Mátra Szakképző Iskola voltak.

Külön ki kell emelni az FVM Vidékfejlesztési, Képzési és Szaktanácsadási Intézetet, amely jelentős összeggel járult hozzá a szervezés, lebonyolítás és díjazás költségeihez.

Őszinte köszönet minden támogatónak, segítőknek.

A díjakat *Pallagi László*, az Egererdő Zrt. vezérigazgatója, *Unger Zoltán*, a Husquarna Magyarország Kft. ügyvezetője, *Doros István*, az OEE technikus alelnöke és *dr. Vasas Joachim*, a Mátra Szakképző Iskola igazgatója adták át.

Az Egererdő Zrt. részéről a terepi előkészítést és szervezést a Mátrafüredi Erdészet végezte: *Rosta Gyula* erdészet-

vezető, *Dudás Béla* és elsősorban *Reményfy Rita* műszaki vezető.

A Mátra Szakképző Iskola részéről a szervezés koordinátora *Fülöp Pál* szakmai igazgató-helyettes, a konkrét szervezőmunka felelőse *Vadász László*, az erdész munkaközösség vezetője, a mű-

szaki háttér biztosítója *Gréczi László* gyakorlati oktatásvezető voltak.

A helyi versenyzők felkészítését *Kristó László* erdőmérnök-tanár szervezte, és jelentős részben végezte is *Kristó László-né*, *Pádár Sándor*, *Vadász László* és *Veres Bálint* kollégáival együtt.

Bartók Csilla mátrafüredi versenyző személyében most először lett erdész-lány az első helyezett, a magyar erdésztanulók között a legjobb. Ő egyébként 2008-ban az erdésztanulók nemzetközi versenyén – melyen idén is megméreteti magát – női Európa-bajnok lett.

Kép és szöveg: **Kristó Lászlóné**

Keringve, halkan földet ér

A domb mögött, a lomb alatt
bakancsom nyoma ott maradt.
Hegytetőről, a szirt fölött
kószáló szellő erre jött.

Tisztáson végig lengedez
vadmacska léptű, pille nesz.
Hozzám szegődő zsenge szél
velem haladva mendegél.

Egy száraz csonkon megakad,
bukfencet vet és elszalad.
Majd puhán, mint a lehelet,
az ágak közé föllebeg.

Megrezzenti a lombokat,
mint kóbor, könnyű gondolat,
mint csöppnyi alighogy álom
pillám lusta délutánon.

Suttogása a lomb között
fáradt levélbe ütközött.
Pihenni vágyó tölgylevél
keringve, halkan földet ér.

Szelíd, szép pasztell dallamot
ringatnak halvány illatok...
Felhőfoslányon odafönn
a nyár csendesen elköszön.

Kristó László

A mézgás éger kórokozói

A mézgás éger (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner) lápvidékeken, patakok mentén élő fafajunk. A hazai erdőterület közel 3%-át borítja. Sok kórokozója ismert, de gazdaságilag is jelentős károkat, az utóbbi évtizedben megjelent fitoftóras betegség kivételével, hazánkban nem okoznak. Az alábbiakban, a megtámadott növényi részek szerint csoportosítva, számba vesszük a mézgás éger fontosabb kórokozóit, utalva hazai előfordulásukra és gyakoriságukra is.

Leveleket, hajtásokat megbetegítő kórokozók

A mézgás éger levelein, hajtásain biotróf (élő növényi sejtekből táplálkozó) dergombák, rozsdagombák és lisztharmatgombák, továbbá nekrotrof (szöveti elhalást okozó és az elhalt szövetekből táplálkozó) kórokozók egyaránt előfordulnak. A dergombák közül fiatal fákön, újulatokon helyenként előfordul a *Taphrina tosquinetii*, amely az egész levéllemezre, vagy annak nagy részére kiterjedő hipertrofikus elváltozásokat okoz. A levelek megnagyobbodnak, fodrosodnak, kagylószerűen meggörbülnek, halványzöld vagy sárgás színűvé válnak, olykor a hajtások is torzulnak (1. ábra). Idősebb fák levelein gyakori a *Taphrina sadebeckii*, amely 5-8 mm-es, kerekded, a levéllemez síkjából enyhén kidomborodó, gyakran bíborszínű, később barnuló hólyagokat okoz.

Az égerek levelein rozsdabetegséget Európában a *Melampsoridium alni* és az utóbbi években fellépett *Melampsoridium biratsukanum* fajok idéznek elő. Magyarországon a mézgás égeren levélrozsdá ritkán jelenik meg, a *Melampsoridium alni* előfordulásáról nincs is adatunk. A *Melampsoridium biratsukanum* csemetekerti járványos fellépését 2001-ben tapasztaltuk. A járvány a következő években nem jelentkezett, illetve a betegség csak szórványosan fordult elő. Ez a rozsdagomba Kelet-Ázsiában őshonos, ahol az égerfajokon gyakori, köztes gazdája a vörösfenyő. Európai előfordulását először 1997-ben, a balti államokban és Németországban, a hamvas égeren (*Alnus incana*) jelezték. A következő években más európai országokban és a mézgás égeren is fellépett. Ecidiumos alakját a vörösfenyőn Európában nem találták meg,

1. ábra: *Taphrina tosquinetii* okozta levélfodrosodás

a gomba terjedése csak az égeren fejlődő uredospórákkal történik (2. ábra).

A lisztharmatgombák tekintetében régebbi hazai mikológiai adatok az égereken specifikus *Microsphaera penicillata* és a sokgazdás *Phyllactinia guttata* lisztharmatgombák előfordulásáról vannak. Mindazonáltal a mézgás éger lisztharmatbetegségének megjelenését az utóbbi évtizedekben nem tapasztaljuk.

Kisebb-nagyobb nekrotikus foltokat, barna elhalásokat a mézgás éger levelein több gombafaj is előidézhet. Hazánkban egyes években gyakori a *Gnomoniella tubaeformis* tömlősgomba (konídiumos alak: *Asteroma alneum*). A nyár folyamán megjelenő, kerekded, kb. 1 cm-es nagyságig növekvő, barna levélfoltokat okoz. Csapadékosabb időjárású években nagyobb méreteket is elérő, szabálytalan barna foltokat is ész-

2. ábra: A *Melampsoridium biratsukanum* rozsdagomba uredospórái

lelhetünk a mézgás éger levelein. E tünet okozója az *Apiognomonina alniella* (konídiumos alak: *Discula* sp.) (3. ábra). A két fenti kórokozó életciklusa megegyező. A vegetációs időszak alatt a levélfoltokban a konídiumos alak acervuluszai figyelhetők meg. Az ivaros alak a lehullt levelekben, áttelelés után fejlődik ki. A tavasszal szóródó aszkspórák által történik a levelek elsődleges fertőzése. A *Passalora bacilligera* konídiumos gomba telepei a levelek fonákján találhatóak. Nekrózist nem okoz, csak elhalványuló, sárgászöld foltokat figyelhetünk meg a fertőzött leveleken.

Virágok, termések kórokozói

Az égerek áltobozain a *Taphrina amentorum* dergomba okoz terméstorzulást. A fedőpikkelyek 0,5-3 cm hosszú, bunkó vagy nyelv alakú, húsos képletekké alakulnak, amelyek eleinte rózsapirosak, majd rajtuk fehér, porszerű, deres bevonat alakul ki. A mézgás és a ham-

3. ábra: *Apiognomonina alniella* okozta levélfoltok

vas égeren nem ritka. A lehullt porzós barkákon tavasszal a *Ciboria amentacea* halványbarna, csésze alakú, 4-12 mm átmérőjű, 10-35 mm hosszú nyéllal rendelkező apotéciumait lehet megtalálni. A lehullt áltobozokon ősszel a *Ciboria viridifusca* sárgás-olajbarna, 1-4 mm átmérőjű, kehely alakú apotéciumai, a makkocskákon tavasszal a *Ciboria alni* (= *Sclerotinia alni*) 1,5-3 mm átmérőjű, világosbarna, tölcser alakú apotéciumai jelenhetnek meg.

Kéregben élő kórokozók

A mézgás égeren több kéregelhalást okozó gombafaj is előfordul, legtöbbször a legyengült fákat támadja meg. A *Cryptodiaporthe oxystoma* (= *Valsa oxystoma*) tömlősgomba peritéciumai az elhalt kéregből előtörő sztrómákban

* NyME Erd.műv. és Erd.véd. Intézet

alakulnak ki, az aszkospórák hengerek 8–12 x 1,5–2 µm nagyságúak. Pusztuló égerágak kérgében sajátos kórokozó a *Cryptosporiopsis alnea* konídiumos gomba. A hánicsba mélyedt, éretten felnyíló acervuluszok 350–1000 µm nagyságúak, a konídiumok megnyúlt ellipszoidok vagy bunkósak, 24–35 x 6,5–10 µm méretűek. Csemeték tövi részén kéregelhalást okozhat a *Diaporthe alnea* (konídiumos alak: *Phomopsis alnea*), Angliában járványos fellépését is tapasztalták. E fenti kórokozók előfordulására és jelentőségére vonatkozóan hazai vizsgálatok nem történtek.

A sokgazdás, kéregbetegséget okozó gombák közül a mézgás éger ágain, törzsén az élő rákot okozó *Nectria ditissima* és *Nectria galligena*, továbbá a gyengültségi jellegű *Valsa ambiens* és *Nectria cinnabarina* kórokozók előfordulását említi a szakirodalom.

Gyökér- és többbetegségek (fitoftóras betegség)

Fitoftóras betegség. A mézgás éger *Phytophthora* okozta új betegségét 1995-ben írták le Angliában. Magyarországon első alkalommal 1999 májusában, a Délszigeti Erdészet területén azonosítottuk a tüneteket és a kórokozót is sikerült kitenyészteni a pusztuló fák tövétől vett talajmintákból. A betegséget egy korábban nem ismert, valószínűleg újonnan keletkezett fajhibrid *Phytophthora* okozta, amelynek faji leírása *Phytophthora alni* néven 2004-ben történt meg. A hánysági területeken az égerfák pusztulása a betegség azonosítása előtt már néhány évvel korábban elkezdődött, amit az évvizsgálók is igazoltak. Tavasszal a koronában a levelek sárgulása, hervadása, majd az ágak száradása hívja fel a figyelmet. Ezek a koronában jelentkező tünetek nem specifikusak, egyéb, gyökereket károsító, vagy vízellátást zavaró tényezők, kedvezőtlen termőhelyi adottságok esetén is előfordulhatnak. A be-

4. ábra: Az éger fitoftóras betegségének tünete: sötét izzadmányok a törzs tövén

5. ábra: Phytophthora okozta szöveti színelváltozások a kéregben és a fában

tegség specifikus tüneteit a fák tövi részén lehet megfigyelni, ahol a tőtől bizonyos magasságig felhaladó kéregelhalás és sötét izzadmányfoltok megjelenése tűnik szembe (4. ábra). A szöveti elszíneződés, elhalás a hánycsot, kambiumot és az alatta levő fás részeket egyaránt érinti (5. ábra). A fák védekezési reakciójaként az elhalt kéregrész széleinél kalluszbordák növekednek, ami a törzsek tövi torzulását vonja maga után. A betegség azonosítását követően az égerállományokban rendszeres vizsgálatokat végeztünk. A tünetes fák gyökérszélénél vett talajmintákból több más *Phytophthora* fajt is sikerült kitenyészteni és azonosítani (*P. gonapodyides*, *P. citricola*, *P. inundata*, *P. megasperma* stb.). 2003 óta a *Phytophthora alni*-t már nem lehetett megtalálni egyik vizsgálati területünkön sem, míg a többi *Phytophthora* továbbra is izolálható volt a talajmintákból. Az égercsemeték mesterséges fertőzésével végzett patogenitási vizsgálatok a *P. alni* és a *P. gonapodyides* esetében adtak pozitív eredményt. A betegség azonosítását követő évek során a pusztulás alábbhagyott, és a fertőzött fák egy része látszólag kigyó-

6. ábra: A ráncos rozsdástapló (*Inonotus radiatus*) termőteste elhalt éger törzsön

gyult. Úgy tűnik, jelenleg a betegség a hazai égerállományokat komolyabban nem veszélyezteti.

A mézgás éger gyökereit és törzsét a fitoftórákon kívül megtámadhatja a gyűrűs tuskógomba (*Armillaria mellea* s. l.), különösen a legyengült fák esetében. Érdekes a gyökérrontó tapló (*Heterobasidion annosum*) mézgás égeren tapasztalt előfordulása a hegyvidéki, patak menti állományokban.

A fatestet korhasztó gombák

Az égerek specifikus törzskorhasztó gombája a ráncos rozsdástapló (*Inonotus radiatus*). Inkább szaprotróf jellegű, a pusztuló vagy már elpusztult fák törzsén jelenik meg lápi és patak menti égeresekben egyaránt (6. ábra). A polifág törzskorhasztó gombák közül mézgás égeren a bükktapló (*Fomes fomentarius*), parázstapló (*Phellinus igniarius*) és a hozzá közel álló *Phellinus nigricans*, továbbá a kései laskagomba (*Pleurotus ostreatus*) előfordulása ismert hazánkban. A mézgás éger elhalt faanyagát a lombfák jellegzetes szaprotróf gombái korhasztják: *Bjerkandera adusta*, *Daedaleopsis confragosa*, *Fomitopsis marginata*, *Ganoderma applanatum*, *Lenzites betulina*, *Stereum hirsutum*, *Trametes gibbosa*, *Trametes versicolor*. Elhalt égerfákon specifikus a *Stereum submentosum* réteggomba, amelynek termőtesteit különösen a patak menti, elpusztult és kidőlt égetörzseken lehet megtalálni.

Fotó: Dr. Szabó Ilona

Felhívás történelmi emlék felkutatásáról!

Ez évben ünnepli a gépésztársadalom BÁNKI DONÁT nagy híru mérnökünk 150. születése évét. Ennek kapcsán kerül közzétételre ez a felhívás.

1935. év tájékán az újpesti szakiskola diákjai, vezető tanáruk tervezésével BÁNKI VÍZTURBINÁ-t készítettek, azzal a céllal, hogy egy erdészház energiaellátását segítse, a mellette folyó bővívíz patak vízesését felhasználva. A vízturbina – emlékezet szerint – 500 mm átmérőjű és 1000 mm hosszú volt.

Kérjük annak az Erdészetnek jelentkezését, amelynek a területén üzemelt, vagy még jelenleg is megvan, vázlatrajz vagy fénykép küldésével, szerkesztőségünkbe.

Ha csak emlékekben él ez az esemény, de a világháború eseményei során megsemmisült, kérjük annak közlését is.

Farkas Lajos

Tanösvény a Fehér-forrás vidékére

Együtt ünnepelte ez évben a madarak és fák napját az Ipoly Erdő Zrt. Kisterenyei Erdészete, meg vagy száz salgótarjáni kisdíák, három intézmény képviseletében. A jeles napon átadták rendeltetésének a nőgrádi meggyesézhely déli városrésze, Zagyvapálfalva és Vizslás község között kialakított tanösvényt.

Az átadás idejére már túraútjelzésekkel is ellátták az ösvényt, ami civil kezdeményezésre épített ki az Ipoly Erdő Zrt., saját anyagi forrásait használva. Az útvonal mellett nincsenek védett természeti kincsek – amelyek mellett a tanösvényeket szinte kivétel nélkül kialakították –, de az itteni élőhelyek is igen jelentős gazdasági, környezetvédelmi és vadgazdálkodási értéket képviselnek.

Mind a tíz információs tábla jobb felső sarkában szerepel az Országos Erdészeti Egyesület logója. Ez arra hívja fel a természetjárók figyelmét, hogy a szemetet vigyék magukkal vagy haza, vagy a legközelebbi kukáig. Éppen ezért nem is helyeztek el szeméttárolókat a tanösvény mellett, hiszen ezek alkalmanként több gondot okoznak, mint amennyi a hasznuk.

A Fehér-forráshoz vezető tanösvény mellett az információs táblákon a környék lág- és fás szárú növényei – külön az őshonos és a telepített fajok –, a rovar- és a gerinces állatvilág, az erdei hasznóvétel, a vadgazdálkodás kapott helyet.

Mindezek mellett – a gyerekekre gondolva – egy hátizsákos figura, Sün Samu tesz fel nem túlságosan nehéz, akár a táblák feliratait elolvastva is megválaszolható kérdéseket, illetve ad a helyszínen is bármely évszakban könnyen teljesíthető feladatokat az apróságoknak.

A túraút jelenlegi végpontja, a Fehér-forrás nem véletlenül kapta nevét: a forrásházat rejtő domboldalt világos színű riolittufa alkotja – alighanem a híres kazári riolittufa-erózió kevésbé látványos kistestvérét szórta ide egy évmilliókkal ezelőtti vulkáni kitörés. A távlati tervek között szerepel, hogy a tanösvényt e kazári földtörténeti látványosságig hosszabbítják meg.

Kép és szöveg: **Faragó Zoltán**

Négyszázan futottak Pünkösdkor

A NYÍRERDŐ Zrt. Baktalórántházi Erdészete és a Nyárády Mihály Általános Iskola Nyírkércsi Tagintézménye már negyedik alkalommal rendezte meg a Pünkösdnapi erdei futóversenyt. A már hagyományosnak tekinthető versennyel szeretnének felhívni a figyelmet az egészséges életmódra és az erdők védelmére is – mondta *Száva Tamás*, a Baktalórántházi Erdészet igazgató-helyettese.

A rendezvény – a hűvös időjárás ellenére – idén is sok fiataalt vonzott: közel négyszázan vettek részt a Süni-, Tapsi-, Gida- és Szarvasűző futáson, valamint a Vaddisznóvágtnán. A legnépszerűbb versenyszámnak a 2009 méteres Pünkösdnapi NYÍRERDŐ-futás bizonyult, ezen még a felnőttek is rajthoz állhattak. Elsősorban Baktalórántháza környékiek versenyeztek: érkeztek iskolások és óvodások Nyírkércsről, Ramocsaházáról és Ófehértóról egyaránt. Minden célba érkező tombolaszelvényt kapott, a szervezők különféle ajándéktárgyakat sorsoltak ki a gyerekek között.

Kép és szöveg: **Vereb István**

Helyi csoport ülésezett Dabason

Az ülésen a csoport tagságának több, mint fele jelen volt, ami nagyon jó arány, tekintve az erdősítési időszak beköszöntét, valamint a csoport tagjainak területi szétszórtságát.

Az összejövetel elején ünnepélyes keretek között *Keresztes György*, a csoport elnöke átadta az oklevelet *dr. Koltay András* részére, akit a csoport az utolsó, uzsai ülésén tiszteletbeli csoporttaggá fogadott.

A tagság javaslatára a csoport tiszteletbeli taggá fogadta – a jelenlévők egyhangú szavazatával – *dr. Csóka Györgyöt* érdemei és a csoportnak nyújtott sokszori segítsége elismeréséül. Csóka György – miként Koltay András – már sok alkalommal részesítette a tagságot érdekes, élvezetes és komoly szakmai épülést eredményező előadásban az erdővédelem területén.

Az ülés további részében három előadás hangzott el. Először Csóka György számolt be – a rá jellemző érdeklődést keltő és a humort sem nélkülöző stílusban – a Távol-keleten tett szakmai tanulmányútjáról, gyűjtőexpedíciójáról. Ezt követően Koltay András ismertette a tagságot az akác és a nyárok újabb kórokozóira vonatkozó, időszerű ismeretekről, amelynek révén a hallgatóság részletes betekintést kapott a szakma egyik legfontosabb problémakörébe összefüggésben az éghajlatváltozással és a kórokozók terjedésének megállíthatatlansággal.

A következő előadásban *Molnár József*, a Táborfalvai Erdészeti Igazgatóság műszaki vezetője mutatta be – szép

fényképfelvételekkel színesítve az előadást – az Erdészet természeti értékeit.

Gyors ebéd után a tagság *Kovács Miklós* erdészeti igazgató vezetésével és ismertetése mellett megtekintette a Táborfalvai Erdészet – még alig zöldülő – állományait. Az itt folyó szakszerű és eredményes munka 1992-ben indult egy teljesen új erdészet megszervezésével *Józsa László*, már nyugdíjas, első erdészetvezető irányításával, és jelenleg is eredményesen folyik a szakértő és lelkes, szorgalmas szakembergárda részvételével.

Az ülés egy helyi specialitásokat megismertető réteskóstolás után rövid, főleg szakmai témákat felvonultató beszélgetéssel zárult az Erdészet udvarán.

Keresztes György
elnök

Helyreigazító

„T. Főszerkesztő Úr!

Helyreigazítási kéressel fordulok Önböz. Mint az Országos Erdészeti Egyesület elnökéhez, az Erdészeti Lapok felelős kiadójához 2009. április 17-én kelt levélben megírtam, az Erdészeti Lapok 2009. márciusi számában megjelent cikk (címe: „A Zöld Könyvek megújítása”) félrevezető módon tálalja előadásomat és álláspontomat a Zöld Könyvek ún. megújításáról. Előadásom ti. épenséggel azt a gondolatot exponálta, hogy a Zöld Könyvek megújítása az „Erdőművelés” két kötetével lényegében megtörtént, és hogy a Zöld Könyvek és az „Erdőművelés” együtt jelentik a korszerű erdőgazdálkodási szemléletet, az

erdő- és termőhelytipológiai alapokra helyezett táji erdőművelés bevezetését.

Nem fogadható el számomra, hogy az Ön főszerkesztése alatt működő lap előadásomat a valóságos tartalmától eltérően közli le, olyan félrevezető benyomást keltve a hallgatókban, hogy jómagam a Zöld Könyvek új, megújításának és az „Erdőművelés” teljes elfelejtésének apologétája lennék.

Kérem tehát rövid helyreigazító cikk megjelentetését arra vonatkozóan, hogy az említett cikk álláspontomat nem teljes körűen, az „Erdőművelés” kötetekre vonatkozó véleményem mellőzésével jelentette meg.

Tisztelettel: *Dr. Danszky István*
a mezőgazdasági (erdészeti)
tudomány kandidátusa
Budapest, 2009. május 11.

Dr. Danszky István írását, mely a „Zöld könyvek” születésének történetével és szakmai jelentőségével foglalkozik, a szeptemberi számban közöljük.

A pontosság kedvéért közöljük, hogy a májusi számban megjelent Emlekezés Nemky Ernőre c. írást leánya, született Nemky Klára adta közre.

Sajnálatosan az ásothalmi szakmai versenyről szóló tudósítás végén lemaradt a szerző, Andrési Pál neve.

Tisztelettel kérem a kedves kollégákat, hogy akiknek van az elmúlt, közel két évtizedben megjelent Erdészeti Lapokból feleslegessé vált példánya, kérem, jelezzék a 7570 Barcs, Rákóczi út 11. postacímre, Köszönettel: *Katona István* erdőmérnök.

2009 – a kék vércse és a vetési varjú védelmének éve

Harminc éve, 1979-ben hirdette meg először az év madara programot a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME). Ebben az esztendőben rendhagyó módon, az év madara programsorozat történetében először két nem rokon, ám egymással szoros kapcsolatban lévő madárfajra kívánják felhívni a figyelmet.

A kék vércse kis termetű, telepesen költő sólyomfélének. Eurázsiai elterjedésű, erdőssztyeppi faj, amely Európa keleti részén honos. Elterjedésének nyugati határát a Kárpát-medencében éri el. Sík vidékeink, elsősorban az Alföld jellegzetes madara. Nyílt vidékeken, facsoportokkal, bokrosokkal tarkított síkságokon költ. Állománya az utóbbi évtizedekben csökkenő tendenciát mutat. Egykor több ezres költő-állománya napjainkra 600-900 párra zsugorodott. Elsősorban ritkásága és veszélyeztetettsége miatt fokozottan védett faj. Társas hajlama egyedülálló a ragadozó madarak között, egykor 80-100 pár is békésen megfér egymás társaságában. A legszínesebb ragadozónk, a hímek tollazata sötét palaszürke, kézevezői halványabbak, alsó farkfedői és gatyája téglavörös. Csőre, szemgyűrűje és lába élénk narancsvörös. A tojó fejeteje rozsdavörös, melle és hasa halvány narancssárga. Hajdan, egyes vidékeken az egyszerű emberek is színes tollazata miatt nevezték el „papagályvércsének”.

A kék vércse fészket nem épít, sőt az elfoglalt fészket sem tatarozza. Ezért telepes költéséhez egyedül a vetési varjak olykor több száz fészkes kolóniái jöhetnek szóba, ahol a vércsék mindig találtak üres fészkeket. A korán költő varjúpárok fiókái a vércsék fészkekrakására már kirepülnek, így azok bőven tudnak válogatni a megüresedett fészkek közül. Igazodva

a korán röptető varjakhoz, a vércsék május végén kezdik meg a 3-5 tojásból álló fészkek aljak lerakását. A szülők felváltva kotlanak 26-28 napig. A fiókákat mindkét szülő eteti. A fiókák gyorsan fejlődnek és 28-30 nap után kirepülnek. Számos korábbi kutatás megállapította, hogy a telepesen költő párok költése sokkal eredményesebb, mint az elszórtan költőké. Ennek az a magyarázata, hogy ezek a fészkek könnyebben a ragadozók áldozatává válhatnak. Késői érkezése is mutatja, hogy léte mennyire függ a rovarvilág tavaszi megjelenésétől. Táplálékának túlnyomó része rovarokból tevődik össze. A rovarok jelentős részét a talajról zsákmányolja. Előszeretettel vadászik repülő rovarokra, egészen késő alkonyatig. A leggyakrabban társasan vadászat. Vonnuló faj, amely későn, április végén érkezik vissza telelőhelyéről. A telet Afrika középső és déli részein tölti, de pontos telelőhelye még nem ismert. Költőhelyeit augusztus végén elhagyja.

A vetési varjú telepesen, egykor gyakran több száz, olykor több ezres kolóniákban költött. Évtizedekkel ezelőt több száz ezres állománya volt. 1980-ban, 713 kolóniában 254 000 pár költése volt ismert. 1980-tól a széleskörűen alkalmazott szelektív hatású méreggel és vadászattal állománya rohamosan megfogyatkozott. Alig két évtized alatt a hazai állománya alig tizedére csökkent, ezért a vetési varjú 2001 óta védett faj. Túlzott mértékű irtására jellemző, hogy az Alföld déli részéről, mint költő faj, szinte teljesen eltűnt. Sok esetben a nagyvárosokba költöztek a varjak, ahol nagyobb biztonságot találtak, mint eredeti élőhelyeiken. Napjainkban hazai állományát alig 25 000 példányra becsülik a szakemberek.

A kék vércse egykor a vetési varjak telepein költött, ezért a faj erősen a varjak jelenlétére volt utalva. A varjak számának drasztikus csökkenésével a varjútelepek is eltűntek, így a vércsék kénytelenek voltak elszórtan, szarka-

és dolmányos varjú fészkekben költeni. Magányosan viszont nem működött a csoportos táplálékkeresés, és a ragadozó elleni közös védekezés sem. Mindezek hatására a vércsék száma csökkenő tendenciát mutatott. A kék vércse védelme hosszabb távon csak a vetési varjú védelmével együtt képzelhető el, ezért is választották a két fajt együttesen az év madarainak. Állományaik fennmaradása a varjútelepek létének függvénye, ezért különösen az Alföldön a varjútelepek védelméről gondoskodni kell. Ugyanakkor a műfészkek-telepek hosszabb távon nem jelenthetnek végleges megoldást. Cél, hogy a kék vércsék ismét természetes módon, varjútelepeken költsenek. A két faj közös élőhelyein természetkímélő mezőgazdálkodással, és a ma már védett vetési varjak kíméletével tehetünk a legtöbbet az év madarai érdekében.

A hazai kék vércsék védelmét 2006-2009 között az Európai Unió is támogatja a LIFE Nature program keretében, amelyet Magyarország Romániával közösen nyert el. A programban több nemzeti parkunk vesz részt, így a Körös-Maros, a Kiskunsági és a Hortobágyi is. Ennek keretében felmérték a hazai vércseállományt, mesterséges fészkelepek létrehozásával igyekeznek elősegíteni költésüket. A program keretében eddig számos élőhelyen, mintegy 3500 műfészkek került kihelyezésre. A kék vércsék védelmével remélhetőleg sikerül hazai állományánál a csökkenő tendenciát megállítani, sőt növelni. Mindennek reális esélye van, bizakodásra ad okot a program első két éve.

Andrési Pál

Fotó: **Molnár Gy.**

MEGOSZ híradó

Beszámoló a 2009. május 18-án 10 óra 30 perces kezdettel megtartott MEGOSZ közgyűlésről, és az azt követő integrátori értekezletről, amelyekre az Erdészeti Információs Központban került sor

A MEGOSZ idei éves rendes közgyűlésén 62 szavazatra jogosult tagtársunk vett részt. A megjelentek egyhangú szavazattal elfogadták a MEGOSZ Felügyelő Bizottságának beszámolóját a 2008. évről, a Szövetség 2008. évi mérlegbeszámolóját, illetve 2009. évi költségvetését.

Luzsi József, a MEGOSZ elnöke megtartotta beszámolóját a MEGOSZ 2003-2008. évi munkájáról (ennek kivonatos változatát a továbbiakban közöljük). A beszámoló során kitért a Szövetség jelenlegi helyzetére és a jövőbeni elképzelésekre is. Megköszönte a tagságnak és az elnökségnek az elmúlt 5 évben nyújtott munkáját és kérte további támogatásukat. Külön, személy szerint is megköszönte *Virágh János* és *Mibályfalvy István* leköszönő alelnököknek és *Posgay Attilának*, az elnökség tanácskozási joggal felruházott tagjának értékes segítségét, munkáját, valamint *Temesvári Eriknek* a MEGOSZ honlapjával kapcsolatos önzetlen munkáját és kérte további aktív részvételüket a Szövetség munkájában. Jelezte, hogy *dr. Ódor József* alelnökünk elkészítette a MEGOSZ következő 5 éves programjának tervezetét, amit május végéig szeretnénk a tagságtól beérkezett vélemények alapján véglegesíteni.

Hangsúlyozta, hogy a MEGOSZ-nak elsősorban a tagság érdekeit kell képviselnie. Erre a jövőben még nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk.

Dr. Somogyvári Vilmos ismertette a vidékfejlesztés keretén belül ingyenesen igénybe vehető oktatási lehetőségeket. Elmondta, hogy a 139/2008. (X.22.) és az 50/2009.(IV.16.) FVM ren-

deletekben leírtak szerint az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program I. és II. intézkedéscsoportjához kapcsolódóan 100%-os támogatási intenzitású képzési lehetőségek nyíltak, mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók részére. Az 1-es célterület esetén mintegy 170 képzési lehetőségre lehet pályázni. A 2-es célterületre kötelező képzés keretén belül továbbképzésre kell jelentkezni azoknak az erdőgazdálkodóknak, akik az „Erdő környezetvédelmi” kifizetések, illetve a „Natura 2000” kifizetések ÚMVP-s jogcímei közül jóváhagyó támogatási határozattal rendelkeznek. Felhívta a figyelmet arra, hogy mindenki használja ki ezt a kiváló alkalmat ismereteinek bővítésére.

Az „Egyebek” napirendi pont keretében hozzászólások és kérdések hangzottak el a gépbeszerzési pályázatokra, a vízgazdálkodási társulatok díjbeszedésére, a tagdíjmelés differenciálására, az illegális fakitermelések elleni közös fellépésre és a MEGOSZ-tagság nyújtotta előnyök kommunikálására vonatkozóan. A napirendi pont keretében megszólaltak: *Fritsch Ottó*, *Fekete György*, *Illemczyk Lajos*, *dr. Kosztyó Margit*, *Csikely József* és *Péterné Velkei Jolán*. Végezetül *Luzsi József* levezető elnök megköszönte az aktív részvételt és lezárta a MEGOSZ közgyűlést, ugyanakkor meghívta a résztvevőket a közgyűlést követő integrátori értekezletre.

Integrátori értekezlet

Luzsi József köszöntötte *dr. Nagy Dánielt*, az FVM Természeti Erőforrások Főosztálya vezetőjét és *Ali Tamást*, az MgSZH Központ Erdészeti Igazgatóságának igazgató helyettesét, valamint a megjelent, mintegy 50 főnyi MEGOSZ tagságot. Elmondta, hogy az értekezlet fő napirendi pontja a 109/2008. (VIII. 27.) FVM rendelet alapján kifizethető 2009. évi támogatások és a kérdéses

rendelet módosításának megvitatása. *Dr. Nagy Dániel* tájékoztatott, hogy a tavaly a magánerdő-gazdálkodás fejlesztésére és a közcélú feladatokra igényelt 1,3 milliárd forintból 400 millió Ft-ot elvontak, majd 100 millió Ft-ot zároltak, így az igények csökkentett kifizetésére nyílik csak lehetőség az idén.

Elmondta azt is, hogy ezek az összegek az FVM költségvetésének „folyó kiadások” sorában találhatóak, más kerekkel egybemosva. Jövőbeni céljuk ezért, hogy 2010-re az erdészet két külön nevesített soron szerepeljen, egyrészt, mint „az erdőgazdálkodás támogatása”, másrészt az „erdészeti közcélú feladatok” címen. *Ali Tamás* az elhangzottakat kiegészítette azzal, hogy az igényelt támogatásokat az MVH fizeti ki az FVM-től megkapott keretszámok megérkezése és a szükséges ellenőrzések (pl. köztartozások) elvégzése után kb. másfél-két hónap múlva. Véleménye szerint a 109-es rendelet viszonylag kevés ellenőrizhető megkötést tartalmaz, ezért pontosítani kell az idei tapasztalatok alapján. A leggyakrabban felvetődő problémák között említette a területi átfedéseket, a duplikációkat, ugyanazon alkalmazási szerződés több erdészeti igazgatóságra történő benyújtását, az ügyfélfogadási irodák nem előírások szerinti kialakítását, üzemeltetését.

Támba Miklós jelezte, hogy a MEGOSZ lehetőség szerint nem kíván visszalépni a benyújtott támogatási igényektől, hiszen az ezzel kapcsolatos szerződések a teljes támogatási összeg feltételezésével kerültek megkötésre. Amennyiben a csökkentés elkerülhetetlen, akkor a területalapú támogatások minimálisan 90%-os és az irodákra igényelt összeg legalább 50%-os kifizetését tudjuk elfogadni, de csakis az ismert kényszerhelyzet miatt.

Ezt követően a 109-es rendelet tervezett módosítását vitatták meg. *Tám-*

ba Miklós alelnök ismertette a MEGOSZ javaslatát, ami a következő 4 pontban foglalható össze, előrebocsátva azt, hogy a Szövetség alapvetően egyetért a jelenlegi rendelet rugalmas és követhető megfogalmazásával, szellemiségével:

– Erdészeti szakmai szövetségi tagság előírása.

– Megszerzett tapasztalatok, szakmai gyakorlat elismerése.

– A szakszemélyzet alkalmazásának, az irodák megnyitásának területnagysághoz kötése.

– A szerződések csak rendkívül indokolt esetben lehessen felbontani.

Dr. Nagy Dániel elmondta, hogy az első két igény vonatkozásában jogi szempontból nehezen kivitelezhetőnek tartják azok rendeletben történő rögzítését, de ígéretet tett arra, hogy megvizsgálják ennek lehetőségét, vagy azt, hogy milyen módon lehet – pl. kötelező képzésekkel – az elképzeléseket megjeleníteni a rendelet módosításában. A harmadik és negyedik javaslattal egyetértenek. Luzzi József a MEGOSZ nevében kérte, hogy a rendelet tényleges módosításának folyamatába a kez-

detektől vonják be a MEGOSZ-t, amire ígéretet kaptunk.

Ezt követően a MEGOSZ elnöke a következő rendkívül fontos kérdésekben kérte a tárca és az MgSZH együttműködését:

Az erdőtvörvény végrehajtási rendeletében a törvény-előkészítéshez hasonlóan történő bevonásunk. Dr. Nagy Dániel elmondta, hogy elsőként mintegy 30 db úgynevezett „meghatalmazó rendelkezés” megfogalmazásával indul a folyamat. Ezeket a szakmai szövetségek között köröztetni fogják, majd ezt követően alakul ki a vhr., ami tulajdonképpen 3 jogszabályból áll majd: általános vhr., szakirányítók nyilvántartásba vétele, díjtételek vhr-je. A folyamatokba bevonják a MEGOSZ-t.

Az erdőtelepítések becsületének visszaállítása. Ezzel kapcsolatban azt a választ kaptuk, hogy az FVM támogatja a MEGOSZ által benyújtott első kiviteli és ápolási egységarak felemelését célzó igényt, ami jelenleg uniós döntés alatt van.

A magánerdészeti közmunka program megindítása. A minisztériumban dr. Kiss Zoltán koordinálja a vidéki

munkahelyteremtést. A magánerdészeti közmunkaprogramban két fontos tétel van: az egyik az önkormányzatok bevonása, a másik a magánerdőkben a kimondottan közcélú feladatok megfogalmazása.

Az erdő gazdasági értékének növelése jogcím mielőbbi megindítása. Dr. Nagy Dániel tájékoztatása szerint az FVM illetékes főosztálya egyetért a kezdeményezéssel és igyekeznek a jogcímet ez év második felében megnyitni, de véleménye szerint annak van realitása, hogy ezen a jogcímen 2010 első felében lehet majd első ízben pályázatot benyújtani.

K-1 determinációjának 2010. évi ki-futtatása, a keret biztosítása. Ezzel kapcsolatban azt a választ kaptuk, hogy a keret be van tervezve, de nagyon kell igyekezni mindannyiunknak abban, hogy a politikusokat és döntéshozókat kellő módon és még időben tájékoztassuk arról, hogy ez az összeg nem az erdészeti ágazat 2010. évi támogatása, hanem egy, a korábbi években keletkezett állami kötelezettségvállalás teljesítése, amittől a jövő évi támogatásokat határozottan elkülönítve kell kezelni.

A MEGOSZ 2003-2008. programjának egyes fejezeteit követve a Szövetség által az elmúlt öt évben elért legfontosabb eredmények a következők

Szervezeti célok

Magánerdő-gazdálkodók általános érdekképviselete:

Elértük, hogy a magyar magánerdő-gazdálkodás tulajdonosi és gazdálkodói érdekképviselete területén a MEGOSZ-é legyen a vezető szerep. A MEGOSZ részt vett a Nemzeti Erdőprogram kimunkálásában, ezzel hozzájárult ahhoz, hogy a magánerdő határozottan megjelenjen a programban. Az ÚMVP keretében valamennyi erdészeti jogcím megjelent, ami az 1698/2005. számú uniós Tanácsi Rendeletben szerepelt, amit a MEGOSZ kezdeményezett és ért el a gazdademónstráció során. Ugyanilyen meghatározó, mondhatni kizárólagos szerepünk volt abban, hogy ugyan változó névvel, változó támogatási forráshellyel és keretösszegekkel, de az erdészeti integráció rend-

szere ma is működik, mint a magánerdő-gazdálkodás legfontosabb összetartó és működtető ereje Magyarországon.

Stabil működési, finanszírozási háttér megteremtése:

A Szövetségnek ma stabil pénzügyi háttere van, kintlevősége, tartozása nincsen.

Szervezetépítés:

A jelzett időszakban indult meg országsszerte a MEGOSZ Irodák hálózatának kialakítása. Ennek köszönhetően irodáink működnek: Budapesten, Szolnokon, Zalaegerszezen, Baján, Kaposváron, Kiskunhalason és Nyíregyházán.

Tagságbővítési célok:

2003-ban a MEGOSZ tagsága 600 fő körül mozgott. Középtávú célként tűztük ki

magunk elé, hogy ezt a létszámot 1000 fő fölé emeljük. Ehhez képest 2009. január 1-én a MEGOSZ-nak 1350 regisztrált tagja volt, vagyis az elmúlt 5 évben sikerült több mint megduplázni a taglétszámot.

Működéssel kapcsolatos célok Stabil működés szervezeti, infrastrukturális háttérének megteremtése, továbbfejlesztése:

A közelmúltban sikerült hosszú távra és megnyugtató módon rendeznünk központi irodánk helyzetét.

Személyi feltételek:

2003. évben 1, majd az év második felében a főállású főtitkár munkába állásával 1 teljes munkaidős és 1 rész-munkaidős alkalmazottja volt a MEGOSZ-nak. 2008-ban már 4 fő dolgozott

Szövetségünknel (főtitkár, projektfelelős, jogász, titkárságvezető). Jelenleg, a jogász kolléga távozását követően, az alkalmazotti létszám 3 fő.

Kommunikáció, közönségkapcsolatok:

A MEGOSZ média jelenléte az elmúlt 5 esztendőben ugrásszerűen megnőtt. Szövetségünkhöz olyan, az erdészeti kommunikációban addig nem ismert kezdeményezések kapcsolódnak, mint az erdészetet népszerűsítő egész oldalas fizetett hirdetés napilapban, vagy a szakmai érdekek megjelenítésére közös felhívások közzététele az írott, illetve elektronikus médiában.

2003. évtől a több mint 4000 példányban, a szakma szinte minden tagjához valamilyen formában eljutó Erdészeti Lapokban folyamatosan megjelent a MEGOSZ Híradó. Szövetségünk 2005-ben indította el honlapját, ami többszöri átalakítás, korszerűsítés után napjainkban nyerte el végső - a mai kor elvárásainak megfelelően sokrétű lehetőségeket kínáló - formáját. A tagság legolcsóbb és leggyorsabb tájékoztatásának eszköze a kör e-mail. Célul tűztük ki, hogy minél több tagtársunknak legyen elektronikus postafiók címe. Sajnos ezt csak részben tudtuk megvalósítani. 2003-ban mintegy 10-15 e-mail cím állt rendelkezésünkre, míg napjainkban 141 tagtársunkat tudjuk ilyen módon elérni. Ez azt jelenti, hogy 5 év alatt megtűszereztük e-mail listánkat, de a jövőben meg kell céloznunk, hogy legalább a tagság fele rendelkezzen ilyen elérhetőséggel. Annak érdekében, hogy valamennyi tagtársunkhoz eljussanak az információk, az évente 1-2 alkalommal megrendezésre kerülő közgyűlések, illetve nagyrendezvények alkalmával a kiküldésre kerülő levelekben, meghívókban, vagy azokhoz csatolva igyekszünk a legfontosabb információkat is a tagság tudomására hozni, egyfajta hírlevél jelleggel.

Minden évben változó helyszínen szerveztünk MEGOSZ nagyrendezvényt 2004-től kezdődően a következő helyszíneken: 2004: Pilis, 2005: Szentgál, 2006: Napkor-Nyíregyháza, 2007: Somogyzó, 2008: Sopron-Burgenland.

A rendezvényeken a részvételt mindenkor ingyenesen biztosítottuk tagjaink részére. A meghívott vendégek körében miniszterek, államtitkárok, országgyűlési képviselők, polgármesterek, szakmánk legjelesebb képviselői, külföldi és nemzetközi társszervezetek

vezetői találhatók. A rendezvényeken részt vevők száma az elmúlt 5 évben 120 és 600 fő között mozgott.

A MEGOSZ 2004-ben megalapította a Rimler Pál Emlékérmet, amit a nagyrendezvények alkalmával a magán erdőgazdálkodás terén a legkiemelkedőbb munkát végző személyeknek adunk át.

Kapcsolatépítés társszervezetekkel, döntéshozókkal:

Rendkívüli előrelépés történt az elmúlt 5 év során a hazai kapcsolatépítés terén. Csak felsorolásszerűen ebből néhány pont: a MEGOSZ rendszeresen részt vesz a Parlament Mezőgazdasági Bizottsága ülésein, tagja a FŐVÉT-nek, elnökét adja a FŐVÉT Erdészeti Albizottságának, szavazati joggal rendelkező tagja az ŰMVP Monitoring Bizottságának, tagja a MAÉT-nak és annak egyik alelnökét adja. Fentiekben felül napi munkakapcsolatban vagyunk az FVM illetékes főosztályaival, az MgSZH Erdészeti Igazgatóságaival. Egyik alapító tagja vagyunk a Zöld-Erdész Fórumnak, ami ugyan konkrét előrelépéseket még nem hozott a két fél vitájában, de megteremtette a párbeszéd lehetőségét.

Nemzetközi kapcsolatok:

A MEGOSZ kizárólagos joggal képviseli a magyar magánerdő-gazdálkodókat az Európai Erdőtulajdonosok Szövetségében (CEPF), ami több mint 15 millió erdőtulajdonos és családjaik érdekeit védi Brüsszelben. A környező országok (Ausztria, Szlovákia, Románia, Horvátország) magánerdős társszervezeteivel kialakult, stabil kapcsolatunk van.

Szakmai célok

Magánerdő-gazdálkodás erősítése:

A MEGOSZ előbbieken felsorolt tevékenységének is köszönhető, hogy az „ún. nem működő vagy gazdátlan” erdők területe érezhetően csökkent a korábbi 1/3-ról 20-22 %-ra. Az elmúlt 5 évben az erdészeti integrátori hálózat bővült, sokat erősödött. Olyan demonstráció-közeli helyzetekben edződött, ami szintén teljesen újszerű dolog volt szakmánk életében.

A vidékfejlesztés keretén belül a MEGOSZ felkarolta az erdészeti szaktanácsadás ügyét és rekord idő alatt hozta létre az egész országot lefedő 3 erdészeti területi szaktanácsadási központját. Ezekhez kapcsolódóan 34 végponton 59 szaktanácsadó tevékenykedik. A magánerdészetek kialakítása és megerősítése

az erdészeti integrációs hálózat továbbfejlesztésével egy erős, az egész országot lefedő, magas színvonalú szakmai munkát garantáló erdészeti szakirányítással lehetséges. Ennek alapjait teremtette meg a 109/2008-as FVM rendelet, amelynek további javításával és a támogatott kör pontos meghatározásával kell segíteni az egységes szakmai színvonal biztosítását az ország valamennyi szakirányított magánerdészetében.

Az ŰMVP keretén belül a MEGOSZ mindent megtett és megtesz annak érdekében, hogy az erdészeti jogcímek mihamarabb megnyíljanak és a lehető legegyszerűbb formában vehessük igénybe a támogatásokat.

Jogi, közgazdasági környezet és szabályozás javítása:

Az elmúlt időszak során jelentős előrelépésként könyvelhetjük el, hogy a döntéshozók; kezdve az ügyintézőtől a miniszterig, sokkal többet tudnak a magánerdő gazdálkodás speciális helyzetéről, különleges, más ágazatokhoz nem hasonlítható problémáiról. Érezhető az a pozitív változás a felvetődő ügyek kezelésében, amelynek előfeltételét ezek, a Szövetségünk által nyújtott háttér-információk teremtették meg.

A MEGOSZ egységesen állt ki az erdőfenntartási járulérendszer megszüntetése ügyében, annak ellenére, hogy tagjaink egy részét ez hátrányosan érintette. Ez is jelzi a MEGOSZ erejét, ami mindenkor az egységes szemlélet és a közös cselekvés programjában érhető tetten.

Külön fejezetet érdemelne az a több mint 3 éve elkezdődött folyamat, amelynek alapító tagjai között ott találjuk Szövetségünket is a FAGOSZ-szal és az OEE-vel együtt az Erdőtörvény módosításának kezdeményezésekor. Rendkívül sok egyeztetés, vita, sokszor szinte harc kísérte ezeket az egyeztetéseket, amelynek eredményeként úgy érezzük, sikerült egy rugalmasabb, a magánerdő-gazdálkodás érdekeit jobban figyelembe vevő új Erdőtörvényt tető alá hozni. Csak néhány, a magánerdősöket kedvezően érintő változásokból: az erdőőrzési kötelezettség megszüntetése, a szabad rendelkezésű erdő kategóriájának megjelenése, a saját használatra történő fakitermelés lehetőségének biztosítása, az éves tervekészítési kötelezettség eltörlése, az erdőfelújítási biztosítérendszer szabad választás alapján történő szabályozása stb. Legalább ilyen fontos feladat lesz most az eddig elért eredmények aprópénzre váltása, a kapcsolódó végrehajtási ren-

delet megfogalmazásában való közreműködésünk.

A kapcsolódó jogszabályok terén, főként a természetvédelemmel, illetve az ellentételezés nélküli korlátozásokkal kapcsolatos különböző rendeletek ügyében is rendkívül sok ütközést, összecsapást felvállalt a MEGOSZ.

Az erdőtelepítési program felkarolása

A korábbi NVT, később EMVA keretében jól működő erdőtelepítések napjainkra tört részükre estek vissza. Mi ennek az oka? Pontosabban mik ennek az okai? Elsősorban drasztikusan csökkentették a telepítési első kiviteli és ápolási egységarakat, illetve a jövedelempótló támogatások idejét. Másodsorban: olyan sokszor, több, mint 20 alkalommal, és oly elnyertelelenül változtatták meg az ezzel kapcsolatos jogszabályt, ami áttekinthetlenné és mind kevésbé életszerűvé torzította az előírásokat. Harmadszor, de egyáltalán nem utolsósorban, az MVH erdőtelepítéssel, de más erdészeti jogcímekekkel kapcsolatos ügyintézés is kritikán aluli, a határozatok és kifizetések késnek, az emberek egzisztenciája kerül emiatt veszélybe, kedvük, bizalmuk a nullára csökkent. Nem véletlen tehát, hogy a telepítések a korábbi 20 ezer ha/év körüli ütemről napjainkra 2 ezer hektár körüli mértékre estek vissza. A MEGOSZ ebben a helyzetben a következőket tette: kezdeményezte az első kiviteli, illetve pótlási egységarak visszaállítását a régi vagy azt meghaladó értékekre, kezdeményezte a vonatkozó jogszabály egyszerűsítését és egységes szerkezetben történő közreadását, végül valamennyi fórumon

fellépett az MVH adminisztrációjának javítása érdekében. Reméljük kezdeményezéseink eredményre vezetnek és újból visszaállítják az erdőtelepítéseket a nemzetgazdaságilag kívánatos évi 15-17 ezer hektáros mértékre.

Fafelhasználás fejlesztése:

A MEGOSZ támogatta a vidékfejlesztés keretében az energiaerdő jogcím megnyitását. Ehhez is kapcsolódóan kezdeményeztük, hogy az erdészeti közmunkaprogram magánerdőkben is megindulhasson.

Szövetségünk azon van, hogy a magánerdőből származó faanyag is könnyen bejuthasson az energetikai célú faanyag felhasználás körébe.

Informatikai háttér javítása:

A MEGOSZ tagjainak számára egyedileg lehetővé tettük a MePAR blokkterkép-rendszer használatát. Kezdeményeztük, hogy a magánerdősök támogatást kapjanak az olyan térinformatikai szoftverek beszerzésére, mint a DIGI TERRA.

Kockázatkezelés segítése:

A vidékfejlesztés keretében, a 2007. évi rendkívüli abiotikus erdőkárak (tűz, aszály) enyhítésére kezdeményeztük „Az erdészeti potenciál helyreállítása” jogcím mielőbbi megnyitását. Ez meg is történt és már benyújtották az ezzel kapcsolatos első kifizetési igényeket az MVH-nak.

Ugyanakkor tárgyalásokat folytatunk az OTP-vel az erdőkre köthető biztosítások rendszerének kidolgozására.

Tudatformálás elősegítése:

Folyamatosan erősítettük a tulajdonosi tudat kialakulását a Szövetség sajtó-megnyilvánulásaiban és a külföldi pozitív példák közreadásával. A kutatási eredmények átvétele és gyakorlatba való átültetése érdekében együttműködési megállapodást írtunk alá a Nyugat-magyarországi Egyetemmel, közös munkáink vannak az Erdészeti Tudományos Intézettel. Az Egyetemmel való közös projektekben való részvételek közül kiemelkednek a Magánerdészeti Tesztüzem Hálózat és a GAK ERDŐTELE projektek.

Összességében elmondható, hogy a leírt 2003-2008. évi MEGOSZ program 98-99%-ban teljesült, de ugyanakkor számos ponton jelentősen túl is teljesítettük azt, reagálva az öt évvel ezelőtt előre nem látott kihívásokra.

Ez az öt esztendő az építkezés időszaka volt, a mennyiségi növekedése, a pozíciók kiharcolásáé és a kapcsolatépítésé. A következő középtávú tervnek egyre inkább a minőségi változásokról, az eddig elért eredmények finomításáról, aprópénzre váltásáról kell szólnia. A MEGOSZ fejlődésének intenzív szakasza sikeresen lezárult, most az extenzív időszak nem kevésbé fontos, felelősségteljes időszaka következik. Ne felejtjük el, ebben az intervallumban, egy ismert Szövetség esetében már egyre kevesebbet szabad hibáztatni, miközben a mind bonyolultabb rendszer miatt a megteendő lépések hatása egyre nehezebben lesz előre metszhető.

Megújult az erdőtörvény!

A köztársasági elnök zöld utat adott az új erdőtörvénynek. Az új változat elfogadása mellett kiálló WWF Magyarország szerint az új törvény számos eleme jelent az erdők védelme szempontból előrelépést.

Az új erdőtörvény nagyot lépett előre a természetvédelmi és közjóléti szempontok jobb érvényesülésének irányába. Lényeges, hogy a jövőben az állami erdők jelentős részén tilos lesz a tarvágás, ami elsősorban az alföldi tölgyesek esetében jelent nagy változást. Ugyancsak az állami erdőkben, közel százezer hektáron ún. örökerdők fenntartását írja elő a törvény, ahol szálaló

erdőgazdálkodást lehet folytatni, vagy indokolt esetben azt sem. Az örökerdők, melyek kialakításért a WWF és más zöld civil szervezetek is síkra szálltak, az erdők hármaskörét folyamatosan biztosítják, így itt az élővilág és a közjólét szempontjai gazdálkodás mellett is messzemenően érvényesülhetnek.

A törvény az állami erdők döntő részének forgalomképtelenségét is kiemeli, így a társadalom egésze szempontjából legfontosabb erdőterületek megfelelő kezelése a jövőben is az állami erdőgazdálkodás keretein belül, kiemelt szintű garanciák mellett történ-

het. Ugyancsak hathatós garanciákat látunk az erdővédelmi őrszolgálat felállításában és az eredetkövetési rendszer kialakításában, ami várhatóan képes lesz visszaszorítani a falopásokat, és ezzel véget vetni egy természetvédelmi és társadalmi szempontból rendkívül káros jelenségnek.

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.erdo.hu

Túravezetések Selmecen és a Börzsönyben

(Beszélgetés Zanati Lászlóval, a Diósjenői Erdészet vezetőjével)

Zanati László, az Ipoly Erdő Zrt. Diósjenői Erdészetének vezetője kulcsszerepet vállalt a vándorgyűlés szervezésében. Ő koordinálja a selmeci programok idegenvezetőinek felkészülését és munkáját, emellett két terepi programnak is házigazdája a rendezvény második napján, a Börzsönyben.

– Úgy gondolom, az erdész kollégák nagy kívánsága volt felkészülni a selmeci idegenvezetésre...

– Igen, bele sem mertünk volna vágni dr. Bartha Dénes és dr. Oroszi Sándor mindenre kiterjedő és folyamatos felkészítő munkája, szoros együttműködése, iránytatása nélkül. A segítségükkel kiváló alkalmat kaptunk arra, hogy a várossal és az alma materrel kapcsolatos ismereteinket magunk is elmélyítsük.

– Milyen programokat kínál szombatra a Diósjenői Erdészet?

– Működési területünkön található az a Magyarország mai területén páratlan, évszázados vörösfenyves bükkös állományok, amelynek a kutatók, a gyakorló szakemberek és a laikusok

egyaránt csodájára járnak, még Sopronból is rendszeresen érkeznek látogatók. Programjaink egyike ezért a „Vörösfenyves bükkösök a Börzsönyben” címet viseli. E különlegesen értékes, elegyes állományok méltóak arra, hogy külön is foglalkozzunk velük. A kirándulás során erdész elődeinkre emlékezve, a Verebes-kaszálón tartunk egy kis pihenőt. Közben, ha az időjárás is megengedi, gyönyörű panoráma tárul elénk a Bárány-bércről. Ez az erdőjárás persze bakancsot igényel, és mintegy három órát.

A Diósjenői Erdészet szervez egy másik, hosszabb túrát is a Magas-Börzsönybe, a Pogány-Rózsás erdőrezervátum területére. Érdekes, hogy a helyszín megközelítésére a Kemence-völgyi Mázсахáztól pótkocsis traktorral utaznak a résztvevők. Innen gyalogosan ereszkedünk alá a királyházi vadászházhoz.

Ez a bakancsos erdőjárás is mintegy három órát vesz igénybe, a terepi ebéd szintén Királyházán lesz. Mindkét programunkon részt vesznek a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai is – tájékoztatta olvasóinkat Zanati László.

Faragó Zoltán

Ünnepi ülés és baráti találkozó Szentantiban

(Beszélgetés Varga Zoltánnal, a Kemencei Erdészet helyettes vezetőjével)

A vándorgyűlés fő rendezvényének megtartása a szentantali Koháry-Coburg kastélyban az Ipoly Erdő Zrt. munkatársainak is bőségesen ad tennivalót. Varga Zoltán, a társaság Kemencei Erdészetének helyettes vezetője e téma felelőse.

– A kastélyban június 3-án délelőtt kilenc órától lehet regisztrálni a vándorgyűlésen való részvétellel – a résztvevők egy csoportja közvetlenül ide fog megérkezni.

Tíz órától már lehetőség lesz a kastély állandó kiállításainak megtekintésére, de a 200 éves erdészeti felsőoktatás és a vándorgyűlés tiszteletére mi is rendezünk egy egész folyosónyi erdészettörténeti tárlatot...

– A szentantali anyagból?

– Nem, a soproni múzeum és az egyetem – az Ipoly Erdő Zrt. által gyűjtött – anyagából készült egy válogatás, ami főleg az elmúlt kétszáz év diákéletének és az erdészet bemutatására hivatott.

Ami az ünnepi programokat illeti, délután háromtól várjuk a vissza Selmebányáról a városnéző és túrázó csoportokat. 16.00 órakor kezdődik az Országos Erdészeti Egyesület ünnepi ülése, szlovák és magyar nyelvű köszöntőkkel, beszédekkel, megemlékezéssel, az Egyesület kitüntetései átadásával.

– Kikapcsolódásra is lesz lehetőség?

– Természetesen. A vacsora fél nyolckor kezdődik, egy külön erre a célra felállított sátorban.

A közös étkezést kultúrműsorral színesített, hagyományos baráti találkozó követi, de este kilencig a kastély állandó kiállításai is látogathatók, a házigazdák tárlatvezetése mellett.

A buszok éjszaka indulnak vissza a magyarországi szálláshelyekre – válaszolta Varga Zoltán.

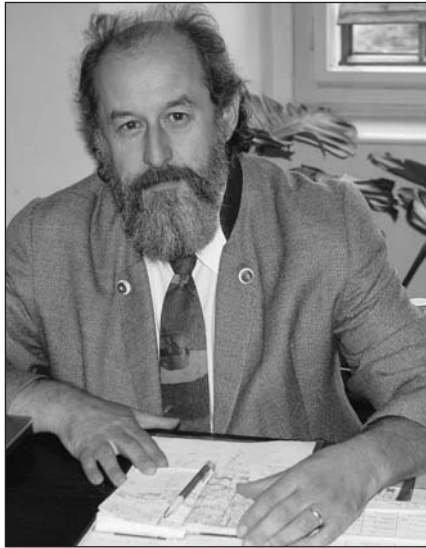
Faragó Zoltán

A szentantali Koháry-Coburg kastély

(Beszélgetés Marian Číž múzeumigazgatóval)

Szentantal Selmec szomszédságában igazi ékszerdoboz: a kiemelt történelmi szerepet játszó Koháry-Coburg család négyszögletes alaprajzú, volt kastélyában művészeti, történelmi és vadászati kiállítás működik. Egyébként az impozáns épület igazi barokk naptárház, a négy évszakot négy kapu, a hét napjait hét árkád, a hónapokat 12 kémény, az év heteit 52 szoba, a napjait 365 ablak jelképezi. Az intézmény igazgatója, Marian Číž a vadászsajtóból közismert személyiség, hiszen a szeptember elején a szentantali múzeumban évente esedékes Hubertus-napoknak mindig sok magyarországi látogatója akad. Van is néznivaló a trófeákkal és preparátumokkal, vadászattörténeti jelentőségű használati és dísz tárgyakkal szó szerint a zsúfolásig megrakott termekben, de még a folyosókon is!

– Erdészeti és faipari múzeum működött itt az 1962-es alapítás után. A kastély korábbi gazdái, a Coburg hercegek jeles vadászok voltak, rengeteg trófea maradt utánuk, a vadászati kiállítás ezen hagyomány alapjaira épült. Maga

az intézmény harminchektáros parkban áll, amit két kis halastó is ékesít. A park épületegyüttese – a kastély mellett a magtár, a kápolna, a régi erdészház – műemléki védeltséget élvez – mutatta be röviden a szentantali intézményt *Marian Číž* igazgató.

– A fennállásának kétszázadik évfordulóját ünneplő erdészeti felsőoktatásnak a szomszédos Selmechányán nagy hagyományai vannak, emiatt is rendez-

zik most Szlovákiában az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlését. Az eddigi szervezőmunka alapján elmondhatom, hogy mindeddig jó emberek jöttek, barátsággal, így örülhetünk annak, hogy intézményünk falai között rendezhetjük meg az ünnepséget! Szívesen látjuk vendégül a szlovák és a magyar erdészeket, vadászokat, hiszen így az emberek közelebb kerülhetnek egymáshoz – az persze mindegy, hogy melyik országból érkeznének is a vendégek, ha jóakarattal vannak!

Az igazgató úr elmondta továbbá, hogy 1988 óta dolgozik a szentantali múzeumban, s 1990-ben a budapesti mezőgazdasági múzeummal együttműködési megállapodást írt alá. Nemcsak rendszeresen látogatják egymást, hanem kiállítási tárgyakat is kölcsönöznek egymásnak. Az 1990-es évek közepén például az ő anyaguk képezte egy, a zergéről Budapesten rendezett kiállítás alapját. Jelentős együttműködést folytatnak a Szlovák Vadász Szövetséggel is, de a magyar vadászkamara is partnereik sorába tartozik – bár személy szerint az igazgató úr csak kamerával vadászik. A szentantali múzeumot és rendezvényeket sokan látogatják Magyarországról is.

– *Hogyan készül az intézmény a vándorgyűlés megrendezésére?*

– A munka java nem a mi vállunkat nyomja, de magyarországi vendégeink fogadását természetesen elő kell készíteni. Július 3-án csak erre készülünk, az intézményt kizárólag erre a célra tartjuk nyitva. Az Interneten és más fórumokon már közzétesszük, hogy a múzeum a külvilág számára zárva tart ezen a napon. Munkatársaim szintén rendelkezésre állnak, ők is felkészültek a vendégfogadásra.

Azt azért még mindenképpen el kell mondanom, hogy a szervezők és a házigazdák közötti kapcsolattartás munkájának oroslánrészét Szlovákiában *Bakay László* végzi! A kastélyban és udvarán elférnek a vándorgyűlés résztvevői, s bár nem volt még ilyen rendezvényünk, megfelelő előkészítő munka után nem lehet semmiféle gond. Intézményünk színvonalas és méltó helyszínt biztosít, ugyanakkor maga a vándorgyűlés rangot ad múzeumunknak – mondta végezetül az igazgató.

Kép és szöveg: **Faragó Zoltán**

Az Akadémia napjainkban

(Beszélgetés Rudolf Valovič iskolaigazgatóval)

Az Erdészeti Akadémia patinás falai közé csak megilletődve léphet az ember – nem csoda, ha érzi kicsiny-ségét, hiszen a főbejárat kilincse egy átlagos termetű embernek úgy nyakmagasságban van. Rudolf Valovič, az épületben működő Állami Felsőbb Erdészeti Iskola igazgatója irodájában kisiblyei (Kysíhybel) tanulmányi erdőgazdaság szépen felújított épületének fotóit mutatja először. Kolostor volt régen, 240 hektár erdővel együtt került az Akadémia tulajdonába. Ez később 1200 hektárra bővült, ami hasonló jelleggel az egyetlen a középfokú intézmények között Szlovákiában.

– Hosszú történet a miénk, hiszen idén az önálló erdészeti felsőoktatás kezdetének kétszázadik évfordulóját ünnepeljük. Jövőre 240. évforduló következik – mondja az igazgató úr – a bányászati akadémián belül ugyanis 1770-ben már folyt erdészeti oktatás. A selmechányai erdészeti oktatás egyik érdekessége az, hogy 1920-ban (Trianon után. A szerk.) nem csak az épületek, a szakirodalom, az oktatók egy része maradt itt, hanem a korabeli középiskolában főiskolai szintű oktatás folyt, rendszer vizsgáztatással. Ez 1939-ig maradt így. Sok tanár jött az idő tájt Csehországból, az oktatás a szlovák mellett cseh nyelven is folyt – nem olyan nagy a különbség a kettő között –, a szlovák országrészben pedig ez volt az egyetlen, erdészeti képzést nyújtó iskola. Az itt megszerzett végzettséget elfogadták olyan munkakörökben is, ami egyébként diplomához kötött! A háború után felmerült, hogy erdészeti egyetem lesz Selmechányán, de végül Zólyomba került az intézmény. Akkor azzal indokolták a döntést, hogy a szálláslehetőségek, a higiéniai viszonyok és a közlekedés jobb ott.

– Szlovákiában van még hasonlő szintű, erdészeti képzést folytató intézmény?

– Erdészeti iskola működik még Lipótútváron és Eperjes mellett is. Selmechen a klasszikus erdészet mellett szakmai felsőfokú végzettséget adó képzés is folyik, ami a technikus szintnél magasabb végzettséget jelent, az érettségi után még három évig tart. Abban Selmecegyedülálló, hogy erdészeti kör-

nyezetvédelmet is tanít a diákoknak. Éppen most kaptuk meg a miniszteri engedélyt arra, hogy bioenergetikai tagozatot indítsunk. Ezen a gyors növekedésű növényfajok termesztését és ezek energetikai célú felhasználását tanulják majd a fiatalok.

A selmechányai intézmény abban is különleges, hogy a világon másodikként – Dél-Afrika után – nálunk kezdődött meg a solymászképzés. Saját tele-

pünk van, 22 ragadozó madárral, sólymokkal, baglyokkal, vércsékkel. Ez különösen népszerű a diákok körében, 15-25 fő között változik az oktatásban résztvevők száma. A solymászok falunapokon, várjátékokon, más bemutatókon is részt vesznek, gyakran járnak külföldre, még Kanadába is eljutottak már diákjaink, erdészeti iskolánk nem kis dicsőségére. A kötelező gyakorlatot sokan töltik Ausztriában, Németországban olyan solymászok mellett, akik arab vadászok számára nevelnek madarakat. A solymászatnak persze a legnagyobb gyakorlati haszna ma a repülőterek védelmében van, hiszen az ott tanyázó seregélyek, varjak, galambok veszélyt jelentenek a légi közlekedésre.

Megtudtuk továbbá az igazgató úrtól, hogy a selmechányai iskolában 240 diák tanul, ennyi férőhelyes a kollégium is. A korábban kifejezetten férfihatásnak számító erdészszakma azért népszerűvé vált a hölgyek körében is: a női nem a fokozatos emelkedés után már jó ideje úgy 40 fő erejéig képviselti magát az intézmény falai között.

Faragó Zoltán

Fotó: Zétény Z.

Az erdőfeltárás úttörője: Jáhn Ferenc

15 évvel ezelőtt halt meg Jáhn Ferenc, az Egri Erdőgazdaság kiváló mérnöke. Nem volt hivalkodó, nem volt gőgös, szerénysége, szaktudása, általában kedves emberi tulajdonságai miatt mi egriek, de talán országszerte sokan, megőriztük emlékezetünkben.

Amivel beírta nevét cégünk történetébe, az erdőfeltárás fejlesztése, a kötélpályás módszerek elindítása. Nem kis szerepe volt abban, hogy az Egri Erdőgazdaság az erdőfeltárásban mindig élen járt. Műszaki kérdésekben való sokoldalú jártasságában apja, *Jáhn Rezső* – Rudi bácsi – nyomdokait követte, aki Pallavicini őrgróf erdőmesterként, később a szilvásváradai gondnokság mérnökeként vált ismertté. Ő tervezte és építette többek között a hármaskúti erdészház tájbaillő szép épületét a 30-as években.

1946-tól elindulnak a MÁLLERD beruházásai: az erdőigazgatóságokat nyugati, háborúból viasszamaradt teherautókkal látják el, és megépülnek az első burkolt utak. 1947-48-ban Nagyvisnyó határában építik az ország háború utáni első szilárdburkolatú erdészeti útját Bán-völgyi út néven, melynek tervezője és kivitelezője Jáhn Rezső. Ehhez kapcsolódik egy kis epizód. Jáhn Rezsőt feljelenti egy dolgozója, akit részegség miatt kiállított a munkából a szigorú főnök. *Pankotai Gábort* küldik ki a minisztériumból az ügy kivizsgálására, aki megállapítja, hogy a bejelentés, miszerint az alpból kispórolták az anyagot, alaptalan volt.

1991-ben az utókor 0-kilométeres emlékkövet állított az út építőinek tisz-

teletére a Szilvásváradai Erdészethez tartozó Bán-völgyben.

Ebben az időben, 1948-49-ben épül a Mátrában a Sándorrét-Somhegyi út, más néven „Hurok-út”, amit „Tervútnak” is neveznek, utalva arra, hogy a hároméves terv nagy útépitési közé tartozik. A terveket az erdőigazgatóság mérnökeiből álló 14 fős tervezőgárda készíti el rohammunkában. A tervezők között országosan ismert nevekkel találkozunk: mint *Jáhn Rezső, Cornides György, Murányi János, Szontagh Pál, Bánky Gyula, Urbánffy István*. A tervezésben részt vesz *Jáhn Ferenc* erdőmérnök-hallgató, akinek ezzel elindul pályafutása az erdőfeltárás terén. Az építésvezető *Lipták Géza*.

Kezdetben *Horváth Sándor*, majd *Jáhn Ferenc* az építésvezetője az 1952-53-ban épülő Várbükki útnak és mun-

kásszállásnak. Ekkor még csak a Várbükki házig építik, majd a 60-as években folytatják.

Az 50-es évek közepétől Jáhn Ferenc már mint műszaki csoportvezető intézte a Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság építési és gépesítési feladatait, ezen belül az egyre égetőbbé váló erdőfeltárást.

Nevetetes év: 1957, a Felsőtárkányi Erdészet területén, a Melléri rakodó közelében munkába áll az első dózer, és ezzel elindul a gépesített útépités. A két dózeres, *Szeredi József* és *Hímer Miklós* fél napi próbálkozás után közölte a főnökkel, Jáhn Ferencsel, hogy ezzel a géppel hegyi terepen nem lehet utat építeni, át kell alakítani, a tolólapot ferdére állítva kell felszerelni. Természetesen hamarosan belejöttek, Szeredi Józsefből az egyik legjobb dózeres lett.

57 előtt kézzel építették az utakat, az egyetlen gép az úthenger volt, az anyagszállításhoz traktort használtak pótkocsikkal. Kezdetben a dózerutak építésénél is sok kézi munkát vettek igénybe rézsűzéshez, árkoláshoz, tereprendezéshez. Az egyik fotón a dózer utáni munkákat láthatjuk. Eleinte az utakat maga Jáhn Ferenc tervezte és tűzte ki. Szigorúan megkövetelte, hogy az új földutakra a legkisebb esőnél járművekkal senki nem mehetett rá. Apám, aki közismert volt csendes humoráról, megkérdezte: „mondj, Ferikém, szöges bakancssal ráléphetek az útra?” Sajnos, a későbbiekben a gazdasági kényszer miatt ezt már nem tartották be, ma is sokszor addig járnak nagy teherautókkal földutakon, amíg el nem akadnak.

1958-ban Jáhn Ferenc megépíti Szilvásváradon az istállóskői kötélpályát, és ezzel megalapozza az egri cég mind a mai napig élő drótköteles módszerét. A tervezést megelőzően *Pankotai Gábor* segítségével – aki ekkor már a Szállítástan professzora Sopronban – felvették a kapcsolatot a bécsi egyetemmel. Ausztriában nagy hagyományai voltak a kötélpályás módszereknek, olyan ismert professzorok oktatták a kötelezést, mint *Ernst Pestál* és utóda *Franz Hafner*, akikkel Jáhn Ferenc személyesen is találkozott, írásaikat áttanulmányozta.

A gondos előkészítés után Jáhn Ferenc tervezte meg a mintegy 1400 m-es pályát mérnöki alapossággal, majd a kivitelezést is személyesen irányította. Pankotai Gábor az itt szerzett tapasztalatokat és mérési eredményeket felhasználta a kötélpályák oktatásában.

Jáhn Ferenc a 70-es években már a szakmérnököket oktatja Sopronban, 1977-ben „Acélköteles közelítő berendezések” címmel megjelenik jegyzete, amelyben a kötelezés tudományát és gyakorlatát megalapozó ismereteket foglalja össze.

Amibe belefogott, azt mindig teljes odaadással vitte végbe. Kiváló szervező volt, erre talán a legjobb példa az 1964-es és a 74. évi vándorgyűlés, ahol ő volt a rendezvények irányítója, főszervezője. Szigorúan megkövetelte, hogy a legapróbb részletekig minden a helyén legyen, nem elég az intézkedéseket kiadni – mint mondta – „meg kell győződni a végrehajtásról”.

Egyéniségének jellemzésére álljon itt ez a kis epizód az 1974-es vándorgyűlésről. Mint mindig, itt is pontos forgatókönyv készült a bemutatókhöz. A Bükk-fennsík aszfaltfiniseres bemutató volt a programban. Az egyik gép-

kezelő kétségbeesetten rohant Jáhn Ferenchez és mondta, hogy az egyik gép nem indul. Az az ember, aki az előkészítéskor keresztbe nyelte, ha valaki nem volt pontos, most léleknyugalommal így szólt: „Nyugalom, semmi gond, ezt a gépet nem mutatjuk be.”

1977-től már főmérnöki beosztásban (később igazgatóhelyettesként majd vezérigazgató-helyettesként titulálják) a gazdaság teljes termelését irányítja, ebben a munkakörében az egyik legnagyobb feladata a Felnémeti Fürészüzem rekonstrukciója. Az az ember, aki korábban erdőfeltárással, magasépítéssel, gépesítéssel foglalkozott, a faipari kérdésekben is otthonosan mozgott.

Azt hiszem, sokan emlékeznek még a 80-as évek tertvargyalásaira. Feri bácsi – legtöbbször így szólították – nagy szakértelemmel és alapossággal vezette ezeket a minden ágazatra kiterjedő részle-

tes egyeztetéseket. Volt egy spirálfűzete, ebbe vezette be az erdészetek, üzemek tervszámait és tényadatait, ebből bármikor meg tudta mondani több évre visszamenőleg, ki hogy teljesített.

Meg kell említenem egy olyan elfoglaltságát – lehet mondani szenvedélyét –, amiért később utódai mind hálával tartozunk, ez pedig a fotózás. Nagyon sok olyan felvétel, diakép maradt ránk hagyatékából, melyek erdőgazdaságunk történetének dokumentumai. Az itt bemutatott képek egy kivételével tőle származnak. Az egyik ezek közül Egerben a Dobó téri lakásának ablakából készült a Dobó-szobor felújításáról. A városházán lévő címer mutatja, hogy a felvétel 56 után készült. A Lyceum tetijén látható a csillag, amelyet egy időre újra visszahelyeztek az épület tornyára.

Most, amikor írom ezeket a sorokat, eszembe jutnak nagy feladatok, vállalkozások Jáhn Ferenc életéből, és felvilágnak előttem apró epizódok a mindennapokból. Jó szívvel emlékezem vissza azokra a baráti estékre, amikor egy-egy vállalati rendezvény után Feri bácsi meghívta munkatársait saját pincéjébe. A jó hangulatú, vidám borozgatások emléke megmaradt bennem.

1977-ben megkapta a Bedő-díjat, azt az elismerést, amelyre egész életével, munkásságával rászolgált.

Ma már kevesen vannak az erdőgazdaságnál akik, akik együtt dolgoztak vele, munkatársai voltak.

Remélem, hogy ezzel az írással hozzájárulok e kiváló egyéniség emlékének megőrzéséhez.

Wágner Tibor
ny. erdőmérnök

„...néhányan jártunk egyszer az MVH-nál...”,

...illetve kétszer. Első alkalommal három elkeseredett Sz.-Sz.-B.-me gyei erdészeti szakirányító és néhány felháborodott erdőgazdálkodó gondolt egyet és ellátogatott az MVH-hoz, hogy rendezzék végre közös dolgaikat. Persze, nem sikerült, így aztán bejelentkeztek az első számú vezetőhöz.

Április 29-én az MVH Budapest Soroksári úti központjában fogadott bennünket *Margittai Miklós*, az MVH elnöke. A megbeszélésen jelen voltak még: *Gulyás Levente* (Közvetlen Támogatások igazgatója), *dr. Bacskai Edina* (jogi főosztályvezető) és *Milasovszky Zoltán* (erdészeti osztályvezető). A találkozó elsődleges célja annak megvitatása volt, hogy a hivatal tevékenysége mennyiben játszott közre abban, hogy az elmúlt két évben ötödére esett vissza az új erdőtelepítések nagyságrendje, mik a teendő a trend visszafordítása érdekében.

A találkozó előzményeként az előző héten egy petíciót juttattunk el a jelenlévőkhöz, melyben pontokba szedve fogalmaztuk meg a legégetőbb problémákat. Az alábbiakban ezek mentén haladva – időzjelbe téve a petíció szövegrészleteit – összefoglaljuk a megbeszélésen elhangzottakat.

– „A hivatal – több évre visszamenőleg, ismétlődően – törvénysértő módon jár el a hozzá beérkező pályázatok elbírálása során, miután a 2007. évi XVII. Tv. 55.§-ban rögzített eljárási határidők figyelmen kívül hagyásával – semmivel sem indokolható módon – több hónapos késedelemmel bírálja el azokat. A legutóbbi, 2008. évben beadott, a törvény szerint legkésőbb 2008. szeptember 30-ig elbírálható támogatási kérelmekre hozott határozatok döntő többségét 2009. március-április hónapokban postázták az ügyfeleknek. Nem alakult ki vita köztünk a felvetés jogosságát illetően! Határozott ígéretet kaptunk, hogy 2009. évtől minden hiánytalanul benyújtott pályázat elbírálásának támogatási határozata a címzettek postaládájában lesz szeptember végéig.”

– „Az MVH ismétlődően több hónapos késéssel fizeti ki az erdőtelepítők járandóságait. **A 90 napos kifizetési határidő az utóbbi 2 évben átlagosan 240-270 napra hosszabbodott**, de az ellenőrzés alá vont gazdálkodók esetében ez félévekben mérhető akkor is, ha az ellenőrzés semmilyen hiányszágot nem tárt fel.”

A kifizetési kérelmek késedelmes elbírálása ügyében már kevésbé volt egyértelmű a jelenlévők álláspontja. A hivatal a keresztellenőrzésekre és egy 2009. januárban megjelent, korántsem egyértelmű úniós rendeletre hivatkozva csupán a tárgyévet követő év június végi végső kifizetési dátumot garantálta. (Véleményünk szerint nem vonatkozik a rendelet az erdőtelepítések kifizetésére. Ha mégis, akkor mindent el kell követni a megváltoztatása érdekében! Megítélésünk szerint elfogadhatatlan, hogy a gazdálkodó közel 2 évet várjon az első kifizetésig. A hatályos, 2007. évi XVII. trv. 90 napos kifizetési határidőt ír elő!)

– „Általánosságban is megfogalmazható **a törvényben rögzített elbírálási határidők teljes semmibe vétele az MVH részéről**. Fentiekén túl ez bármely más esetre is igaz: pl. halálesetnél az örökösök kötelezettség-átvállalási kérelme ügyében még alig hoztak határozatot. Emiatt ezekben az esetekben éveket is csúsznak a kifizetések. A jogállami normák semmibevétele az MVH-nak címzett **fellebbezések ügyében** is tetten érhető. A probléma itt is ugyanaz: a jogorvoslati eljárás hosszú hónapokban mérhető, szemben a legfeljebb 60 napos elbírálási határidővel! Sok esetben meg sem történik a döntéshozatal.”

A hivatal képviselői nem vitatták, hogy jelentős csúszások vannak az említett kérelmek és fellebbezések elbírálásában, de -amint elmondták- a szükséges létszámbővítés helyett 70 fős leépítést szenvedtek el az elmúlt időszakban. Ez a magyarázat nem volt kielégítő számunkra és emlékeztettük vendéglátóinkat, hogy az ügyfelek oldaláról egyetlen nap késedelem nem lehetséges szankció, vagy a jogosultság elvesztése nélkül, ugyanez a fegyelem joggal várható el a hivatal munkájával kapcsolatban is.

– „Kifogásolható az MVH azon eljárási gyakorlata, mely szerint az elfogadott támogatási kérelmekben foglaltak maradéktalan megvalósítása esetén is elveszti a pályázó a járandóságát, ha azt az adott évi kifizetési kérelmében nem szerepeltette. Számos esetben előfordult, hogy 2008. évben, amikor a falugazdász hálózathoz átkerült az erdőtelepítési támogatások kifizetési kérelmének benyújtása, az első kivitel évében érvényesíthető kiegészítő támogatások (pl. vadkárelhárító kerítés) igénylése elmaradt.”

Ezen egyedi problémák orvoslására kivételes eljárás keretében ígéretet kaptunk, tehát akinek 2008-as kifizetési kérelmében nem volt minden jogos igénye szerepeltetve, sürgősen jelezze azt az MVH jogi főosztálya felé.

Természetesen nem mehetünk el szó nélkül az elutasított Natura 2000-es területeink ügye mellett sem. Megállapodás történt arról, hogy azon elutasított naturás pályázatok esetében, ahol időben megtörtént a fellebbezés, másodfokon elfogadásra kerülnek azon kérelmek ahol:

- az érintett hrsz. nem, csupán a hozzátartozó blokk naturás,
- a támogatási kérelem benyújtásának időpontjában még nem volt naturás a hrsz.-a
- késedelmes elbírálás időpontjáig viszont már azzá vált.

Azon felvetésünkre, mely szerint a naturás területek pályázhatósága érdekében országos fejlesztési, fenntartási terv hiányában az érintett területekre egyedi fenntartási tervek készülhesse-nek a kiviteli terv részeként, nem kaptak pozitív visszajelzést. A magyar állam mulasztásos törvénysértése tehát ezen a területen továbbra is fennáll, immár harmadik éve. A naturás szántókra nem lehetséges őshonos állománytípusok telepítése sem, holott ezek erdősítve, tisztásokkal tagolva sokkal magasabb ökológiai értéket képviselnek az eredeti művelési ágnál.

Számos kisebb jelentőségű kérdés mellett ezek voltak megbeszélésünk legfontosabb pontjai. Bár a fentiekből is kiderül, hogy bőven maradtak vitás kérdések, de talán sikerült elmozdulni arról a pontról, ahonnan csak felfelé vezethet az út.

Emlékeztetőül: 1922-ben 5 ezer ha, 1941-ben 16 ezer ha, 1952-ben 27 ezer ha, 2004-ban 15 ezer ha új erdőtelepítés történt Kaán Károly országában, *tisztán nemzeti forrásból*. 2010. évben talán sikerül meghaladni az idei 3 ezer ha-os mélypontot – *80%-os uniós támogatással!*

Méltánytalanság lenne elhallgatni, hogy a Hivatal vezetése részéről határozott pozitív hozzáállást éreztünk a több, mint háromórás(!) folyamatos tárgyalás során. Az azóta eltelt néhány hét alatt már tapasztaljuk a kedvező változás jeleit, évek óta húzódó ügyek intézése felgyorsult, egy részük megoldódott. Legfontosabb eredményünk talán a

kommunikáció lehetősége, amely eddig nem adatott meg.

Végezetül meg kell, hogy említsük, a megbeszélésen sok más mellett egy gondolatébresztő kérdés is elhangzott:

„Örülünk, hogy itt vannak, és beszélünk a problémákról, de ez nem az érdekképviseletük feladata lenne???”

Utóirat

A mai napon kaptuk kézhez a MEGOSZ körlevelét, *Luzsi József* aláírásával, mely-

ben felajánlja a Szervezet részéről, hogy erdőtelepítők konkrét, panaszos ügyében eljár az MVH felé. Mindezt dicséretes dolognak tartjuk. Kár, hogy a szöveg záró mondata szerint: „Szeretnénk leszögezni, hogy ezt a fajta szolgáltatást nyilvánvalóan csak azok vehetik igénybe, akik tagjai a MEGOSZ-nak és nincs tagdíjhátralékuk!”

Talán nem is lenne most szükség egyedi ügyek intézésére, ha az évek óta halmozódó problémákra általános érvényű megoldásokat sikerült volna ta-

lálni az MVH illetékeseivel. Talán inkább ez lett volna egy országos érdekképviseleti szerv dolga!

Ha már nem így alakultak a dolgok, és tele vagyunk egyénre szabott ügyekkel, akkor viszont tagságtól függetlenül minden hozzátok forduló erdőtelepítőt illessen meg az ingyenes ügyintézés. Javasljuk tisztelettel, Elnök Úr!

Nyíregyháza, 2009. 05. 20.

**Asztalos István, Szabó Nándor,
Mihók István**

Bántó, mert igazságtalan

Örömmel olvastam a „... néhányan járunk egyszer az MVH-nál” című cikket és ezúton is szeretném megköszönni kedves kollégáinknak, hogy az erdőtelepítések adminisztrációjának meggyorsítása ügyében személyesen is eljártak az MVH-nál és előremozdították közös ügyünket. Azonban a cikk végén és az utóiratban található két megjegyzésre mindenféleképpen reagálnom kell, már csak a személyes megszólítás okán is. A MEGOSZ az elmúlt évek során kiemelten foglalkozott az erdőtelepítések ügyével, levélben fordultunk az MVH-hoz, de mivel választ nem kaptunk, felsőbb, államtitkári, miniszteri szinten többször is megtettük ugyanezt. A vidékfejlesztéssel kapcsolatos minisztériumi egyeztetéseken, ÚMVP Monitoring Bizottsági üléseken, ahol ott ültek az MVH illetékesei is, számtalanszor tettük szavá a kifizetések, határozatok késedelmes voltát és sürgettük a megoldást. Az MgSZH Erdészeti Igazgatóságával nemrég kötöttünk kétoldalú megállapodást az információ-áramlás meggyorsítására. Ebbe is szeretnénk volna harmadik félként bevonni az MVH-t, de elutasító választ kaptunk. Igénybe vettük a magánerdősök érdekeinek védelmében a sajtó-nyilvánosságot is, a cikket jegyző egyik kollégánk például ennek köszönhetően a közelmúltban rádióinterjúban tehette fel kérdéseit és vethetett fel aktuális problémákat az MVH felé. Elmondhatjuk, hogy a MEGOSZ minden követ megmozgatott abban az ügyben, hogy az MVH-t az erdőtelepítésekkel kapcsolatos adminisztráció felgyorsítására bírja. Ezt bárki beláthatja, aki figyelmesen és nem szelektíven olvassa a MEGOSZ Híradót, a tagságnak szóló kör e-maileket, a honlapunkon megjelenő tudósításokat és részvételével megtisztelti közgyűléseinket, rendezvényeinket. Tanulság ez arra

vonatkozóan is, hogy nem szabad minden, a tájékozatlanság miatt született, vagy a megosztás szándékával tett megjegyzést készpénznek venni.

A MEGOSZ eljárt a korábban erőteljesen csökkentett erdőtelepítési egységárak felemelésének ügyében is. Ez a javaslatunk már Brüsszelben van. Elértük az MVH-nál – és ezért komoly harcokat kellett vívniunk –, hogy megnyíljanak olyan létfonosságú jogcímek, mint az erdészeti potenciál helyreállítása, vagy az erdészeti gépbeszerzések és kézzelfogható közelségbe kerüljön az erdőnevelési beavatkozásokat, illetve az erdő környezetvédelmi kifizetéseket támogató jogcímek megnyitása. Tettük ezt minden magyar magánerdő-tulajdonos és gazdálkodó érdekében, ellenszolgáltatás nélkül és köszönetet sem várva, hiszen ez a dolgunk. Ugyanakkor, amikor lehetőséget kaptunk, hogy konkrét ügyekben, ahol

úgy érezzük akár jogorvoslatnak is volna helye, a MEGOSZ eljárhasson az MVH felé, akkor úgy véltük, hogy tagságunk érdekeit előnyben kell részesítenünk, hiszen kitarítottak mellettünk az elmúlt évek során, tanácsaikkal, javaslataikkal segítették munkánkat, rendszeresen fizették a tagdíjat és részt vettek megmozdulásainkban, rendezvényeinken.

Persze tudom, ha valaki egy szakmai szövetséget, érdekképviseletet vezet – még ha társadalmi munkában és költség-térítés nélkül is teszi ezt –, akkor ne legyen érzékeny. De a fentieket mégis el kellett mondanom, mert a megjegyzések fájnak, hiszen nem az összetartozás, hanem a széthúzás jegyében születtek és bántóak, mert mélységesen igazságtalanok.

Erdészüdvözlettel:

Luzsi József
elnök
MEGOSZ

Az „Akác a Nyírség aránya” szakmai konferencia

Az idei szakmai napot az akác teljes körű hasznosításával kapcsolatos problémák megbeszélésére szántuk. Az előadások között helyet kapott az akác szaporítóanyag ellátásával és megtermelésével kapcsolatos napi ismeretek átadása mellett az akác faanyagát mint a fűrészipar egyik fontos hazai alapanyagát bemutató előadás is. Az akácok erdőművelésével, az akác kutatás és az oktatásban betöltött szerepével, valamint az akác állományokhoz kötődő méhészeti ágazat helyzetével és jelentőségével kapcsolatos előadással is készültünk.

A konferencia évről évre más és más akáccal kapcsolatos aktuális erdőgazdálkodói feladat felvetését tűzte ki célul. Sze-

repelt már a szakmai nap programján az akác térségi jelentőségének méltatása, a faj botanikai és természetvédelmi jellemzőinek, jellegzetességeinek és veszélyeinek bemutatása épp úgy, mint az akácfa körül ma kialakult ellentmondásos helyzet termőhelyi vonatkozásokat előtérbe helyező feloldási javaslata. Volt már szó az akácok állomány-nevelési gondjáról, az erdőneveléssel kapcsolatos feladatokról és az aktuális erdővédelmi problémákról egyaránt. A térség erdőgazdálkodóinak szakmai elhivatottságát és felelős gondolkodását jól mutatja, hogy a 2007. évi konferencia megnyitásaként Napkoron akác- emlékoszlop avatására is sor került.

Vereb István

Egyesületi hírek

Az Erdészcsillag Alapítvány felhívása az erdészeti ösztöndíj 2009/2010. évi pályázatára

1. Az ösztöndíjra pályázhatnak a

- Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, Sopron
 - Bedő Albert Erdészeti Szakiskola és Kollégium, Ásotthalom
 - Dráva Völgye Középszakiskola és Kollégium, Barcs
 - Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépszakiskola, Szeged
 - Roth Gyula Gyakorló Szakközépszakiskola és Kollégium, Sopron
 - Széchenyi Zsigmond Szakközépszakiskola és Szakiskola, Szőcsénypuszta
 - Debreceni Márton Szakképző Iskola, Miskolc
 - Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium, Mátrafüred
- hallgatói.

2. Az adományozás feltétele

Egyesületi ösztöndíjban az egyetemi, szakközépszakiskolai és szakiskolai nappali tagozatos, okleveles erdőmérnök, erdőszaktanár, erdészeti szakmunkás szakon első alapképzésben és első kiegészítő alapképzésben részt vevő hallgatók részesülhetnek két lezárt félév (egy tanévnek megfelelő oktatási időszak) után, képzési szintenként egy tanévre, a következő létszámban:

egyetemi hallgató	1 fő
szakközépszakiskolai tanuló	1 fő
szakiskolai tanuló	1 fő

Az egyesületi ösztöndíjat pályázat alapján az a hallgató, tanuló nyerheti el, aki:

- az előző tanév mindkét félévében 4,5-nél, a szakiskolai tanuló 4,2-nél jobb tanulmányi eredményt ért el,
- tudományos, szakiskolai diákkörben, illetve szakmai területen kimagasló munkát végez és a magyar erdőszaktanárnyakon alapuló kiemelkedő közösségi tevékenységet folytat.

A szakmai előmenetelen kívül a pályázó teljesítményének legfeljebb 10 százalékáig figyelembe vehető a hallgató, tanuló közéleti, közösségi, sport és egyéb tevékenysége, illetve szociális helyzete. Ugyanaz a hallgató, tanuló több éven át is elnyerheti az egyesületi ösztöndíjat, de minden tanévben újra kell pályáznia. A pályázatot az oktatási intézmény vezetőjének címére, június 15-ig kell beadni.

3. Az ösztöndíj havi összege

- egyetemi hallgató esetén az ösztöndíj havi összege a 2009/2010. tanév első négy hónapjára 34 000.-Ft/hó, a következő hat hónapjára a 2009. évre hatályos költségvetési törvény által meghatározott összeg,
- szakközépszakiskolai, szakiskolai tanuló esetében az egyetemi hallgató ösztöndíjának 50%-ával azonos.

4. Az ösztöndíj elbírálásának módja

Az egyesületi ösztöndíj adományozására benyújtott pályázatokat évenként június 30-ig, az Erdőmérnöki Kar dékánja, illetve a szakközépszakiskolák és szakiskolák igazgatói javaslattal továbbítják az egyesület elnökének. Az Erdészcsillag Alapítvány kuratóriuma legkésőbb augusztus 19-ig dönt az ösztöndíjak odaítéléséről. Az ösztöndíjat pályázati úrlapon lehet igényelni, amelyet az adott oktatási intézményben lehet átvenni.

Az egyesületi ösztöndíj átadására az érintett oktatási intézmények évnitőin kerül sor.

Amennyiben a hallgató, tanuló hallgatói, illetve tanuló jogviszonya bármilyen okból megszűnik, vagy szünetel, az ösztöndíj további számára nem folyósítható. Ugyancsak fel kell függeszteni az ösztöndíj folyósítását, ha a hallgató, tanuló ellen jogerős, elmarasztaló fegyelmi határozat születik.

Gémesi József
Erdészcsillag Alapítvány
Kuratóriumának elnöke

OEE ERDÉSZCSILLAG ALAPÍTVÁNY

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

az erdőgazdálkodásban dolgozók, erdészeti nyugdíjasok és családtagjaik támogatására.

A felhívás célja: A rászorulóknak támogatása, családsegítés, időskorúak gondozása.

Támogatásra jogosult: Az erdőgazdálkodás területén dolgozók és családtagjaik, az erdészeti nyugdíjasok. Családtagnak minősül a feleség (özvegy) és a gyermekek (18 éves korig). Feltétel: legalább 5 éves, e területen végzett, igazolt munkaviszony. Az OEE tagság nem feltétel.

Támogatás igényelhető:

- Elhunyt erdészek és erdészeti dolgozók gyermekeinek megsegítése, esélyegyenlőségük megteremtése, anyagi helyzetük javítása érdekében.
- Nehéz anyagi körülmények között élő erdészek és családjuk helyzetének javításához.
- Időskorú, nyugdíjas erdészek szociális helyzetének javításához.

A pályázat tartalmi és formai követelményei:

A pályázatokat augusztus 31-ig (2 példányban) kell benyújtani (a szükséges mellékletekkel együtt) az OEE Erdészcsillag Alapítvány 1027. Budapest, Fő u. 68. címre.

A pályázatot beadhatja a jogosult, illetve egyesületi helyi csoport vagy szakosztály, illetve munkahelyi közösség is a kedvezményezett megjelölésével, amennyiben a rászorultság körülményeit és a szükséges adatokat ismeri (adatlap).

A beadott pályázathoz mellékelni kell: a kitöltött „Adatlap”-ot (1.sz. melléklet), az Országos Erdészeti Egyesület Helyi Csoport titkárának véleményével.

Az Adatlap információin kívül, röviden indokolni kell a rászorultság körülményeit.

A pályázat elbírálásának rendje és az elbírálás főbb szempontjai

A pályázat évente egy alkalommal kerül kiírásra.

A pályázatokat az Alapítvány kuratóriuma szeptember 30-ig elbírálja és döntéséről értesíti a pályázókat, valamint az OEE illetékes helyi csoportját.

A kuratórium a pályázatok elbírálása során az alábbi szempontokat vizsgálja:

- A közös háztartásban élők egy főre eső havi jövedelme és a mindenkori minimálbér viszonya,
- a kérelmező egészségi állapota, betegállományának hossza, kórházi kezelése, esetleges balesete, leszakalékolása, esetleg haláleset stb.
- a család összjövedelmét, illetve kiadásait befolyásoló lényeges változások,
- eltartottak, gyermekek száma,
- árvaság,
- az igény gyakorisága,
- helyi csoport véleménye.

A segély alsó és felső határértékét a rendelkezésre álló szabályozás és keretek ismeretében a kuratórium határozza meg, melyet az indokok súlyossága és az igénylők száma befolyásol.

Gémesi József
a kuratórium elnöke

Vadgazdálkodás a nyugati végeken

A Vadgazdálkodási Szakosztály tavaszi rendezvényének a Szombathelyi Erdészeti Zrt. adott otthont. Ismerkedhettünk Nyugat-Magyarország, valamint Burgenland vadgazdálkodásának gyakorlatával, jogi környezetével. Meglátogattuk a Fraknói várat, benne az Esterházy Múzeumot és a hercegi gyűjteményt. A második napon a híres sárvári Farkaserdőben tanulmányoztuk az erdő- és vadgazdálkodás összefüggéseit, lőkészségünket pedig a nemrég átadott Káld-Hidegkúti lőtér pazar körülményei között csiszolgathattuk.

2009. április 2-3-án a Szombathelyi Erdészeti Zrt. (www.szherdeszet.hu) szíves meghívására, a Zrt. és Burgenland területére látogatott a Vadgazdálkodási Szakosztály, 33 fő szakosztálytag részvételével. A Házigazdák és az OEE elnöke mellett, megtisztelték a rendezvényt Peter Prieler, Kurt Kanzer, Peter Trautmann és László Takács urak, Burgenland Tartomány képviselőiben.

A fogadásra és a programot bevezető szakmai előadásokra Szombathelyen, a Zrt. frissen felavatott *Saághy István Erdészeti Információs Központjában* (EL 2009. január, 18. o.) került sor.

A rendezvény megnyitóján a Szakosztály tagjait és a vendégeket *Kronecker József* vezérigazgató köszöntötte a házigazda Szombathelyi Erdészeti Zrt. nevében. *Csonka Tibor* szakosztályelnök képviselőiben *Haraszti Gyula* tükör üdvözölte a résztvevőket - külön *dr. Pethő József*-et, az OEE elnökét.

Elnökünk rövid tájékoztatót tartott az Egyesület helyzetéről és az Erdőtörvény elfogadásának jelenlegi állásáról. Beszélt a vad-erdő egyensúly megőrzésének fontosságáról. Karakteresen kiállt az erdőgazdálkodás klasszikus módszereinek alkalmazása, szakembereink megtartása mellett – hangsúlyozva az erdész és vadász kerületvezetők, valamint az erdei szakmunkások szerepének jelentőségét. Kiemelte az ágazat feladatait a vidékfejlesztés és a humán ökológia területén. Elmondta, hogy az Egyesület határozottan távol tartja magát a napi politika játszmáitól – a tagságtól ennek következetes támogatását kérte.

Bakó Csaba vezérigazgató-helyettes előadásában a 47 ezer hektáron, ebből 17 ezer hektár védett területen gazdál-

kodó Szombathelyi Erdészeti Zrt. sajátosságait mutatta be. Míg a kezelt erdőterületük 85 százaléka gertyános-tölgyes klímában fekszik, ennek 40 százalékán (!) fenyőállományok állnak. Az összes fakitermelés 50 százaléka fenyő, a választékszerkezetben egyharmadnyi a fűrészipari alapanyag.

E sokak által irigyelt helyzetből is kivetkező, súlyos erdővédelmi problémáik ma már országosan közismertek: az egészségügyi termelések volumene 2004 óta megnégyszereződött, az évi 280 ezer nettó köbméternyi fahasználatból 130 ezer köbméter tesz ki! Mindez az erdőfelújítás feladatainak nagymértékű növekedésével, a fajajpolitika átértékelésének kényszerével járt együtt.

A költségek emelkedését a természetes felújítások arányának jelentős növekedésével is igyekeznek korlátozni, egyben megfelelni a természetvédelem erősödő elvárásainak.

Kiterjedten alkalmazzák az erdőkezelés legkorszerűbb módszereit - a friss

üzemtervek keretében, már közel 2000 hektár erdő nem vágásos üzemmódban működik.

A Társaság közcélú tevékenysége széles körben elismert, közkedvelt objektumai: a Szombathelyi, a Kőszegi és a Csepregi parkerdő, a Stájer-házi Erdészeti Erdei Oktatóközpont és a Jeli Arborétum. Tevékeny részt vállalnak az „Írottkő” és az „Őrség-Raab-Goricko” natúrparkokat érintő nemzetközi összefogásban is.

A Zrt. 49 ezer hektáron, 9 vadászterületen gyakorolt vadgazdálkodását és vadászatát *Borsos Zoltán* vadgazdálkodási csoportvezető prezentációban mutatta be. Ágazati lehetőségeiket közepesen minősítve elmondta, hogy a nagyobb egybefüggő állami erdőterületek hiánya nehézséget okozott a vadászterületek okszerűbb kialakításában, így a Társaságot terhelő mezőgazdasági vadkárrok csökkentésében.

A jellemző éves terítékük 3000 nagyvad, aminek a fele vaddisznó. A bérvadászatos hasznosítás aránya közel 70 százalék, ami országosan kiemelkedő. A bérvadászat euróban mért árszintjét három év alatt 15-20 százalékkal tudták emelni, míg a vadhús átvételi átlagára tíz év alatt forintban sem emelkedett. A szakszemélyzet lőkészsége fejlesztését saját üzemeltetésű lőterek segítik – ezek egyikének bemutatása a program része lesz.

A vadászterület 2 százalékát vadföldként és vadlegelőként művelik - ezt bővíteni nem könnyű, mert a térség magángazdálkodói nehezen adják fel a vadkártérítés lehetőségét a területük bérbeadásával. A Társaság a vadkárokat évi 2000 tonna takarmány kihelyezésével, elterelő etetésekkel is igyekszik csökkenteni.

A vadászati infrastruktúra kiemelt elemeként említette a vadászházakat, melyek a Zrt. közcélú tevékenységéhez kapcsolódva ökoturisztikai és konferencia-központokként is működnek.

Ezek után *Pintér István*, az FVM TE-FO osztályvezetője szolt a vadászati törvény tervezett módosításáról. Valószínűsítette, hogy az ügyben az Országgyűlés heteken belül szavazni fog. A fontosabb változások közül kiemelte a törvény hatályának kiterjesztését, a vadászterületek határainak stabilizálását az üzemtervek érvényességi idejére, az erdészeti társaságok több vadászterületre kiterjedő haszonbérleti lehetőségét, a vadkárrok bejelentésével, felmérésével összefüggő eljárásrendet, a földtulajdonosi közösségek perképességét. Szolt a mesterséges vadtenyésztés és a zárttéri vadtartás szigorodó feltételeiről, a vadfarm fogalmának bevezetéséről, a vonuló madárfajok vadászatának korlátozásáról a szaporodás időszakában. Említést tett az erdei szalonka elejtésének esetleges, jövőbeni lehetőségeiről.

A szomszédos Ausztria közelsége folytán a házigazdák Burgenland területét is érintő programot szerveztek. A Szakosztályt jelenlétével megtisztelő *Peter Prieler* úr, Burgenland tartomány vadász-mestere mindenki nagy meglepetésére, magyar nyelven köszöntötte a tagságot. Előadásában rövid betekintést nyújtott a határ túloldalán regionálisan szerveződő vadászatba és vadgazdálkodásba.

Az egyes tartományok vadászata önálló törvényi szabályozással, önálló Vadászati Szövetség (egyfajta kamara) felügyeletével működik. Vadászati hatóságok Ausztriában nincsenek. Az országban minden feddhetetlen, felnőtt állampolgár birtokolhat vadászfegyvert. Az adott tartományra érvényes vadászbizonyítvány 16. életévüket betöltött, sikeres vadász- és lövészet vizsgát tett állampolgárok kaphatnak. (Tehát, az arra érdemes kiskorúak felnőtt felügyeletével, legálisan sajátíthatják el a vadászat gyakorlati fogásait.)

A burgenlandi nagyvadállomány, különösen a vaddisznó és az őz populációja – valamint a vadkár – határozottan erősödik. A szarvasállománya egyre inkább elfiatalodott. Az alkalmazott hivatásos vadászok száma csökkent, így egyre több feladat hárul a vadászati szövetségek szakembereire.

Kiemelt figyelmet fordítanak az ifjúság vadászati és erdészeti nevelésére, képzéseiken évente több tízezer érdeklődő gyerek vesz részt.

Ausztriában az erdei szalonkát 2009-től továbbra is vadászhatják, tartomá-

nyonként eltérő – vagy a tavaszi, vagy az őszi – időszakban. Burgenlandnak különleges engedélyt sikerült szereznie az Uniótól: ők mindkét időszakban vadászhatnak szalonkára.

Az előadásokat követő rövid ülésén a Szakosztály - egyhangú szavazással - tagjai sorába vette fel *Fodermayer Vilmost*, a GEMENC Zrt. vadászati osztályvezetőjét, *Major Koppányt*, a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. központi erdészét és *dr. Jubász Lajost*, a Debreceni Egyetem Állattani és Vadgazdálkodási Tanszéke tanszékvezető docensét.

Haraszi Gyula összefoglaló tájékoztatást adott az Ipoly Erdő Zrt. által, selmebányai fő helyszínnel, július 3-4-ére szervezett vándorgyűlés programjáról.

Tóth Zsolt, a NEFAG Zrt. főmérnöke meghívta a Szakosztályt a Társaság területére. A meghívást az 2009 őszi rendezvényünkre vonatkozóan, köszönettel elfogadtuk.

A délután folyamán a résztvevők szakmai kirándulásra indultak Ausztriába, a Fraknói várban (Burg Forchtenstein) található Esterházy Múzeum és hercegi gyűjtemény, valamint a „Hercegi hallali – vadászat az Esterházy udvarban” c. időszaki kiállítás megtekintésére. A történelmi szemináriummal felérő, szakavatottan vezetett kiállításon lehetőségünk nyílt a korabeli vadászati módokba, vadászati szokásokba betekinteni. Ezen alkalommal került először bemutatásra az Esterházy család 17-19. századi vadászfegyver-gyűjteménye. A festmények, porcelánok, bútorok, vadászterületek és a vadászkastélyok tervei jól szemléltették a vadászat és művészet összhangját, az egykori gazdálkodás színvonalát.

(A várról és a kiállításról további információk szerezhetők be a <http://www.esterhazy.at/hu/burg-forchtenstein/index.htm> című honlapról.)

A visszaérkezés után a társaság elfoglalta szálláshelyét, majd a szokásos, beszélgetéssel egybekötött vacsorára került sor, a Sárvári Erdészeti Igazgató-ság Hidegkúti konferenciaépületében.

A pénteki napot a sárvári Farkas-erdőben töltöttük házigazdáink, *Monostori Miklós* erdészeti igazgató, *Nagy László* erdőművelési műszaki vezető, *Horváth Ákos* pagonyvezető, *Varga Ákos*, *Tima István* és *Tóth Árpád* hivatásos vadászok kalauzolásával.

A Szakosztály egy része kipróbálhatta sörétes és kiscsolyós lőtudományát az újonnan átadott Káld-Hidegkúti lőtérén, míg a csapat másik fele az erdészeti igazgatóság szakembereinek vezetésével a Farkaserdő messze földön híres tölgygazdálkodását tanulmányozta. Tisztelettel adóztunk *Schberg Lőrinc* főerdőmester sírjánál nagy elődünk életműve előtt. Erdei sétánk során a legkiválóbb minőségű gyertyános tölgyesek állományain tanulmányozhattuk az erdőfelújítás gyakorlatának különböző módszereit, az erdő- és a vadgazdálkodás egyensúlyának megteremtésére tett erőfeszítéseket.

A rendezvényt egy kis megemlékezés zárta. A házigazdák a Hidegkúti vadászház mellett, 2008 októberében a helyi erdészek és vadászok emlékére oszlopot, illetve emléktáblát állítottak. Az emlékhelyen *Monostori Miklós* rövid beszédet mondott, majd *Haraszi Gyulával* együtt elhelyezte a megemlékezés virágait. Halottaink tiszteletére közösen elénekeltük az Erdész Himnuszt.

A Szakosztály nevében *Haraszi Gyula* megköszönte a Zrt. vezetésének és a szervezésben résztvevő munkatársainak a színvonalas programot és a barátságos vendéglátást. A házigazda-társaság nevében *Bakó Csaba* erdőgazdálkodási igazgató köszönt el a szakosztály tagjaitól.

Bakó Csaba, Haraszi Gyula
Fotók: Németh János,
Keresztes György

Az Országos Erdészeti Egyesület közreműködésével ez évben megrendezésre kerül a második innoLignum Sopron erdészeti és faipari szakmai kiállítás és konferencia 2009. szeptember 3-5. között. Az ágazatokat és az ország gazdaságát, lakosságát is érintő kihívásoknak megfelelően a 2009. évi rendezvénysorozat kiemelt témája a fa mint környezetbarát, megújítható alapanyag és energiaforrás lesz.

Az elmúlt évben a szervezők által aláírt együttműködés szerint, a korábbi területeket kínálva és a konferenciák, valamint baráti találkozók szervezésével folyik már a munka. A szervezők az idei rendezvénysorozatra várják azokat a kiállítókat, akik a fosszilis alapú energia kiváltására alkalmas szellemi termékekkel vagy eszközökkel rendelkeznek és a szakmai közönség, valamint a lakosság körében a rendezvénysorozat keretében kívánják kínálni, kiállítani. A rendezvénysorozat fő célja szerint kiemelten várják a környezetbarát és megújuló faanyagra épülő energetikai megoldásokat és eszközöket.

A rendezvénysorozat keretében új színfoltként helyet kínálunk a vadgazdálkodók bemutatkozásának. Ezzel segíteni kívánjuk a válságos időszakban, a hazai turizmus keretében kínálható vadasházak és vendégházak kiváló színvonalú szolgáltatásait, beleértve az erdészeti erdei iskolák szálláshelyeit. A vadhús, mely rendkívül sok és az egészséges életmódhoz szükséges mikroelemet tartalmaz, továbbá a halhoz hasonlóan alacsony kalóriatartalmú étel, ajánlható a lakosságnak is szélesebb körű fogyasztásra.

A szervezők várják a hagyományos faipari eszközök kiállítóit, az erdészeti vidékfejlesztést szolgáló szellemi termékeket és eszközöket, gépeket, berendezéseket kínáló cégeket, valamint az erdészeti közép és felsőfokú oktatási és kutatási intézményeket, az állami erdőgazdasági társaságokat és magánerdő-gazdálkodókat, a vadásztársaságokat.

Egyesületünk programja szerint a fa, mint megújuló energiaforrás témakörben tervez konferenciát megszervezni. A baráti programok közül ismét fel kívánja újítani a hagyományos Erdész–Faiparos találkozót.

A kiállítási területek és árak:

MKB aréna nagyterem 7000 Ft + ÁFA; Sátor 4000 Ft + ÁFA; Szabad terület 1000 Ft + ÁFA.

Sopron városa, az erdészetet és faipart képviselő szervezetek, a szervezők várják a kiállítókat, a szakmai közönséget, az érdeklődőket a rendezvénysorozatra, a szállodák és vendéglátóhelyek pedig kedvezményekkel állnak a városba és a rendezvénysorozatra érkezők rendelkezésére.

<http://www.innolignumsopron.hu>

Nagy Mihály (1925–2009)

Nagy Mihály 1925. december 12.-én született Szalkszentmártonban, földműves családból. Iskoláit Solton és a környező tanyasi iskolákban végezte, aszerint, hogy szülei éppen hol béreltek földet. Valószínűleg a földművelő,

tanyasi háttér vezette az erdészszakma felé. A kunszentmiklósi téli gazdasági iskola elvégzése után jelentkezett az esztergomi erdész szakiskolába, ahova csak 1948-ban sikerült bekerülni, és két év alatt jeles eredménnyel elvégezte.

Időközben a tanulás mellett már 1944-től dolgozott, mindig erdészeteknél, gyakornoki munkát végzett Dunavecscén és Bátaszéken, majd erdészeti brigádvezető, beosztott erdész, csemetekert-kezelő lett. Továbbtanulási terveiről nem mondott le, 1950-ben normás tanfolyamot végzett, és a Tolna megyei Erdőgazdasági Es.-nél mint normás dolgozott. A katonaevek után a Szekszárdi Erdőgazdaságnál dolgozott különböző beosztásokban. 1953-tól a Csongrád megyei Erdőgazdaságnál dolgozik, először normásként, majd fahasználati előadóként. Időközben elkezdte a Szegedi Erdészeti Technikumot, azzal a céllal, hogy utána erdészeti főiskolát végezzék.

A történelem azonban közbeszólt, az 1956-os eseményekben való részvétele miatt elbocsátot-

ták. 1957-ben fizikai munkásként dolgozott a szegedi Gőzfűrészeknél, majd a Vágóhídon. 1958-ban helyezkedett el a Kiskunsági Erdőgazdaságnál, ill. jogelődjénél, mint fahasználati előadó. Az Erdészeti Technikumot is csak ezután tudta folytatni, és elvégezni. Közben a Kiskunsági Állami Erdőgazdaság központjában munkaügyi előadó, szállítási előadó, anyagforgalmi előadó. Szakmai munkája mellett soha nem adta fel továbbtanulási szándékát, és már meglelt emberként kezdte el a Soproni Egyetemet, ahol erdőmérnöki diplomáját 1967-ben, 42 éves korában szerezte meg. 1968 és 1982 között erdészetvezető a Kiskőrösi és Császártöltési Erdészetnél. 1982-től nyugdíjba vonulásáig, 1986-ig a Kecskeméti Erdőfelügyelőség-nél dolgozott mint erdőfelügyelő.

Először 1970-ben, mint kezdő erdőmérnök gyakornok találkoztam vele Császártöltésen, ahol akkor vezette be a hosszútűz, felsőrakodós motorfűrész faktermelési módszert. Érdekelte a műszaki vonal, a faktermelés, a gépesítés, mindig új módszereket, megoldásokat keresett. Erdészetvezetőként jelentős erdőfásítási és kivitelezési fásítási munkákat is irányított, kiváló eredménnyel. Mindig büszkén vallotta, hogy amit elért szakmai előmenetelében, munkájában, mindent magának, állhatatos kitartásának köszönhetett, hiszen fizikai munkástól az erdészetvezetőig az összes lépcsőfokot végigjárta.

Erdőfelügyelőként a Bugaci körzet tartozott hozzá, ahol különösen jó kapcsolatot épített ki az erdőgazdálkodással is foglalkozó szövetkezetekkel, gondoskodott az erdészeti szakmai háttérről. Tőle vettem át felügyelőként a körzetét, felügye-

lői munkája példaértékű volt számomra, könnyű volt utána erdőfelügyelőnek lenni. Nyugdíjba vonulása után a meginduló magánerdő-gazdálkodás beindításában nagy szerepe volt, erdőtelepítési terveket, éves terveket és elszámolásokat készített, sok erdőtelepítés kivitelezését is irányította kedves községeiben, Bócsán, Kaskantyún, Orgoványon. Soha nem lehetett otthon találni, mindig a területet járta kis Marutti gépkocsijával.

Nagy szerelme volt a vadászat, a Bócsai Hubertus Vt. elnöke volt évtizedekig.

Lelkes, aktív tagja volt az Egyesületnek. Valamennyi kiránduláson, helyicsoport-rendezvényen részt vett, az Erdészklub havi összejövetelein mindig jelen volt. Két éve ismertette életpályáját az Erdészklub hallgatói előtt, ez az önvallomás mindnyájunk számára emlékezetes volt. Humorára jellemző, hogy soha nem felejtette el régi munkatársait május 19-én, Ivó napján „névnapjukon” egy palack saját termésű borral köszönteni. Az utóbbi időben sokat betegeskedett. Decemberi rendezvényünkön még részt vett, azután már csak telefonon beszéltem vele. Említette, hogy most beteges, de a következő erdészklubra már jönni fog.

A Kecskeméti Szent Család Plébánia urnaemetőjében búcsúztunk tőle.

Kedves Misi bácsi, nyugodj békében. Vidám, derűs személyiséged hiányozni fog az Erdészklub összejövetelein. Emléked tovább él családodban, barátaidban, kollégáidban, vadásztársaidban, és a Kaskantyú, Orgovány, Jakabszállás környéki erdőben.

Bognár Gábor

Zöld utat adunk az ápolott kerthez

5 A kulccsal indítható VIKING benzines fűnyírók között biztosan megtalálja az igényeinek leginkább megfelelőt. Az 5-ös sorozat modelljei könnyen indíthatók az önindítóval vagy a ReadyStart rendszerrel. Sebességük a kezelőszerven található karral fokozat nélkül állítható. A vágási magasság beállítása vagy a fűgyűjtő kosár ürítése rendkívül egyszerű.

ANDREAS STIHL KFT., 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

VIKING[®]